

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΤΗΣ Ρ.Α.Ε.Ε.Υ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ.

E-132/2023

Επί των υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-339326/25.10.2022, I-341164/25.11.2022, I-341343/29.11.2022, I-343477/03.01.2023 και I-350246/11.05.2023 καταγγελιών και των υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-339503/27.10.2022 και I-348132/27.03.2023 αναφορών σχετικά με τη διεξαγωγή από τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. των από 21.10.2022 και 25.10.2022 διαδικασιών Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων για τη χορήγηση προσφοράς σύνδεσης σε φωτοβολταϊκούς σταθμούς στα Κορεσμένα Δίκτυα της Πελοποννήσου και της Κρήτης, αντιστοίχως.

Ο Κλάδος Ενέργειας της Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων

Κατά την τακτική συνεδρίαση της Σύθεσης του Κλάδου, στην έδρα της Αρχής, στις **31 Αυγούστου 2023**, και

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του ν. 4001/2011 όπως ισχύει και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 1, 3 παρ. 4, 13, 22, 34, 35, 36 και 127 (ΦΕΚ Α' 179).
2. Την Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2019 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής

ενέργειας και την τροποποίηση της οδηγίας 2012/27/ΕΕ (L 158/125) και ιδίως το άρθρο 59 παρ. 1 β'.

3. Τις διατάξεις του ν. 4819/2021 και ειδικότερα τις διατάξεις των άρθρων 132 και 146 (ΦΕΚ Α'129).
4. Τις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 «Καθορισμός απαιτούμενων στοιχείων και δικαιολογητικών για την υποβολή αιτήσεων χορήγησης προσφοράς σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021 (Α' 129), εκτός των σταθμών του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 και σταθμών του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, της θέσης σε κανονική λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος του Διαχειριστή του Δικτύου για την υποδοχή των αιτήσεων και του υποδείγματος της απαιτούμενης εγγυητικής επιστολής, σύμφωνα με το άρθρο 146 και την παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021» (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022).
5. Τις διατάξεις του Κώδικα Διαχείρισης του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας («ΕΔΔΗΕ») και ειδικότερα το άρθρο 5 παρ. 3 (ΦΕΚ Β' 78/20.01.2017).
6. Την Άδεια Διαχείρισης του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Απόφαση ΡΑΕ 83/2014).
7. Το υπ' αριθμ πρωτ. ΡΑΕ Ι-339729/10.11.2022 έγγραφο με τίτλο «Διευκρινιστική εγκύκλιος επί του άρθρου 2 της υπουργικής απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/4.8.2022» (ΦΕΚ Β' 4221).
8. Τις διατάξεις του ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» (ΦΕΚ Α'45).
9. Τις διατάξεις του π.δ. 139/2001 «Κανονισμός Εσωτερικής Λειτουργίας και Διαχείρισης της ΡΑΕ» (ΦΕΚ Α'121).
10. Την από 22.09.2022 ανακοίνωση της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε με τίτλο «Ανακοίνωση του ΔΕΔΔΗΕ σε εφαρμογή του άρθρου 132 ν. 4819/2021 (ΦΕΚ 129/Α/23.07.2021) (<https://deddie.gr/el/themata-stathmon-ape-sithia/sundeseis-stathmwn-ananewsimwn-pigwn-energeias-ape/anakoinwseis/anakoinosi-deddie-se-efarmogi-tou-132/>) για την έναρξη υποδοχής αιτήσεων για φωτοβολταϊκούς σταθμούς στα κορεσμένα δίκτυα της Πελοποννήσου και Κρήτης.
11. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-339326/25.10.2022 καταγγελία του [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ

& ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), συνοδευόμενη από αίτημα χορήγησης λήψης προσωρινών μέτρων, το υπ' αριθμ. Ο-98584/04.11.2022 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο ζητούντο οι απόψεις της επί του περιεχομένου της καταγγελίας και του αιτήματος προσωρινών μέτρων, το υπ' αριθμ. Ι-340272/10.11.2022 έγγραφο απόψεων του Διαχειριστή, τα υπ' αριθμ. Ι-340234/10.11.2022 και Ι-341181/24.11.2022 συμπληρωματικά στοιχεία του καταγγέλλοντα επί των ως άνω απόψεων, το υπ' αριθμ. Ι-340632/16.11.2022 έγγραφο απόψεων του ΔΕΔΔΗΕ επί των από 10.11.2022 συμπληρωματικών στοιχείων, την υπ' αριθμ. 940/2022 Απόφαση ΡΑΕ για παράταση εξέτασης της ανωτέρω καταγγελίας και τα υπ' αριθμ. Ο-101670/17.03.2023, Ο-102290/09.05.2023, Ο-103471/29.06.2023, Ο-104473/22.08.2023 αιτήματα της Αρχής με τα οποία ζητήθηκε και δόθηκε συναίνεση για την περαιτέρω παράταση της προθεσμίας της εξέτασης και διερεύνησης της ως άνω καταγγελίας.

12. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-339503/27.10.2022 επιστολή διαμαρτυρίας - όχληση - καταγγελία κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. του [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022) και το Ο-103749/10.07.2023 ενημερωτικό έγγραφο της Αρχής για την πορεία διερεύνησης της υπόθεσης.
13. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-341164/25.11.2022 καταγγελία της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] και άλλων 141 νομικών και φυσικών προσώπων κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Κρήτης, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), συνοδευόμενη από αίτημα χορήγησης λήψης προσωρινών μέτρων, το υπ' αριθμ. Ο-99858/08.12.2022 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο ζητούντο οι απόψεις της επί του περιεχομένου της καταγγελίας και του αιτήματος προσωρινών μέτρων, την υπ' αριθμ. 75/2023 Απόφαση ΡΑΕ για παράταση εξέτασης της ανωτέρω καταγγελίας και τα υπ' αριθμ. Ο-102289/09.05.2023, Ο-102964/06.06.2023 και Ο-104476/22.08.2023 αιτήματα της

Αρχής με τα οποία ζητήθηκε και δόθηκε συναίνεση για την περαιτέρω παράταση της προθεσμίας της εξέτασης και διερεύνησης της ως άνω καταγγελίας.

14. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-341343/29.11.2022 καταγγελία της μονοπρόσωπης ΙΚΕ με την επωνυμία [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] και άλλων 12 κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Κρήτης, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), συνοδευόμενη από αίτημα χορήγησης λήψης προσωρινών μέτρων, το υπ' αριθμ. Ο-99856/08.12.2022 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο ζητούντο οι απόψεις της επί του περιεχομένου της καταγγελίας και του αιτήματος προσωρινών μέτρων, την υπ' αριθμ. 74/2023 Απόφαση ΡΑΕ για παράταση εξέτασης της ανωτέρω καταγγελίας και τα υπ' αριθμ. Ο-102287/09.05.2023, Ο-102963/06.06.2023 και Ο-104475/22.08.2023 αιτήματα της Αρχής με τα οποία ζητήθηκε και δόθηκε συναίνεση για την περαιτέρω παράταση της προθεσμίας της εξέτασης και διερεύνησης της ως άνω καταγγελίας.
15. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-343477/03.01.2023 καταγγελία της εταιρείας με την επωνυμία [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), συνοδευόμενη από αίτημα χορήγησης λήψης προσωρινών μέτρων, το υπ' αριθμ. Ο-101093/10.02.2023 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο ζητούντο οι απόψεις της επί του περιεχομένου της καταγγελίας και του αιτήματος προσωρινών μέτρων, την υπ' αριθμ. 138/2023 Απόφαση ΡΑΕ για παράταση εξέτασης της ανωτέρω καταγγελίας και τα υπ' αριθμ. Ο-102577/24.05.2023 και Ο-104474/22.08.2023 αιτήματα της Αρχής με τα οποία ζητήθηκε και δόθηκε συναίνεση για την περαιτέρω παράταση της προθεσμίας της εξέτασης και διερεύνησης της ως άνω καταγγελίας.
16. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-350246/11.05.2023 καταγγελία του κου [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), το Ο-103750/10.07.2023 ενημερωτικό έγγραφο της Αρχής για

την πορεία διερεύνησης της υπόθεσης και την υπ' αριθμ. Ε-72/2023 Απόφαση του Κλάδου Ενέργειας της ΡΑΑΕΥ για παράταση εξέτασης της ανωτέρω καταγγελίας

17. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-348132/27.03.2023 εξώδικη δήλωση – πρόσκληση - διαμαρτυρία της εταιρείας με την επωνυμία [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] κατά της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με την Ηλεκτρονική Υποβολή Αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου, κατ' εφαρμογή της Υπουργικής Απόφασης υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), το υπ' αριθμ. Ο-102958/06.06.2023 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο ζητούντο οι απόψεις της επί του περιεχομένου της εξώδικης δήλωσης – πρόσκλησης - διαμαρτυρίας και το Ο-102962/06.06.2023 ενημερωτικό έγγραφο της Αρχής για την πορεία διερεύνησης της υπόθεσης.
18. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ο-100345/23.12.2022 έγγραφο της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. με θέμα «*Διασφάλιση διαθεσιμότητας αρχείων και στοιχείων προς έλεγχο στο πλαίσιο εξέτασης καταγγελιών του άρθρου 34 του ν.4001/2011*».
19. Τις υπ' αριθμ. 935/2022, 937/2022 και 939/2022 Αποφάσεις ΡΑΕ με τις οποίες αποφασίστηκε, βάσει του άρθρου 35 του ν. 4001/2011, η αναστολή εξέτασης της διαδικασίας ελέγχου πληρότητας των αιτήσεων συμμετοχής για χορήγηση όρων σύνδεσης μέχρι την οριστική έκδοση Απόφασης από την Αρχή.
20. Το από 15/2/2023 έγγραφο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς ΔΕΔΔΗΕ με το οποίο η Αρχή αιτείται την υποβολή όλων των σχετικών αρχείων καταγραφής καθώς και οποιουδήποτε άλλου αρχείου ή καταγραφής που αφορά στη λειτουργία και χρήση της εφαρμογής/πλατφόρμας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας των ανωτέρω διαγωνισμών.
21. Τις από 20/02/2023 και 7/03/2023 συναντήσεις με τον ΔΕΔΔΗΕ καθώς και το από 07/03/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τον ΔΕΔΔΗΕ, με το οποίο η Αρχή, σε συνέχεια της από 7/3/2023 συνάντησης, αιτήθηκε εκ νέου την υποβολή στοιχείων.
22. Το από 22/02/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς ΔΕΔΔΗΕ με το οποίο η Αρχή περιγράφει εκ νέου τα σχετικά αρχεία καταγραφής, καθώς οποιοδήποτε άλλο αρχείο ή καταγραφή ή συσκευή ή εφαρμογή που αφορά στη λειτουργία και χρήση της εφαρμογής/πλατφόρμας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας των ανωτέρω διαγωνισμών, που απαιτούνται για τη διερεύνηση των καταγγελιών.

23. Το από 22/02/2023 μήνυμα ταχυδρομείου του ΔΕΔΔΗΕ αναφορικά με την προετοιμασία συνάντησης στα γραφεία του.
24. Το από 12/04/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του ΔΕΔΔΗΕ με το οποίο χορηγήθηκαν τα στοιχεία καταγραφής του πληροφοριακού συστήματος που ήταν διαθέσιμα.
25. Το από 08/05/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με το οποίο ο πραγματογνώμονας ζήτησε από τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. την παροχή πρόσβασης (read write) στα δεδομένα που είχαν αποσταλεί στην Αρχή, καθώς και επιπλέον πληροφορίες και το από 9/05/2023 έγγραφο ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. με το οποίο χορηγήθηκαν τα στοιχεία που ήταν διαθέσιμα.
26. Την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ι-353586/06.07.2023 έκθεση ευρημάτων της Τεχνικής Έρευνας Ψηφιακών Πειστηρίων του διορισθέντος από την Αρχή πραγματογνώμονα για την παροχή υπηρεσιών ψηφιακής πραγματογνωμοσύνης, στο πλαίσιο αξιολόγησης των ως άνω καταγγελιών και ενστάσεων, η οποία διαβιβάστηκε στον Διαχειριστή με το υπ' αριθμ. Ο – ΡΑΑΕΥ 103740/9.7.2023 έγγραφο.
27. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕΕΥ Ι-354238/18.07.2023 υπόμνημα της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε επί της ανωτέρω εκθέσεως ευρημάτων.
28. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕΕΥ Ο-104318/04.08.2023 αίτημα της Αρχής προς την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ για την υποβολή υποστηρικτικών στοιχείων επί του ως άνω υπομνήματος.
29. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕΕΥ Ι-355879/08.08.2023 έγγραφο της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., σε απάντηση του υπ' αριθμ. Ο-104318/04.08.2023 εγγράφου της ΡΑΕΕΥ.
30. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ο-104350/09.08.2023 έγγραφο της Αρχής, με το οποίο κοινοποιήθηκε στον υποβάλλοντα την με αριθμ. Ι-339326/25.10.2022 καταγγελία η υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕΕΥ Ι-353586/06.07.2023 έκθεση ευρημάτων.
31. Το υπ' αριθμ. ΡΑΑΕΥ Ι-356634/29.08/2023 έγγραφο της ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με το οποίο υποβλήθηκαν πρόσθετα στοιχεία.
32. Το υπ' αριθμ. Ι-356805/31.08.2023 έγγραφο της ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με θέμα «Υποβολή υποστηρικτικών στοιχείων σε συνέχεια του υπομνήματός σας επι του πορίσματος για τους Διαγωνισμούς σε Κρήτη και Πελοπόννησο».

I. Σύντομο Ιστορικό

1. Με το άρθρο 132 του νόμου 4819/2021 (ΦΕΚ Α΄ 129/23.7.2021) προβλέφθηκε η δυνατότητα χορήγησης όρων σύνδεσης σε κορεσμένα δίκτυα, κατά παρέκκλιση των αποφάσεων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της περ. α) της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 3468/2006 και ανατέθηκε στη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., ως Διαχειριστή του Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, η διεξαγωγή ανταγωνιστικών διαδικασιών με σκοπό την υποβολή αιτήσεων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς. Συναφώς ο νόμος προέβλεψε την υποχρέωση του Διαχειριστή Δικτύου Διανομής για τη λειτουργία ειδικού πληροφοριακού συστήματος το οποίο όφειλε να αναπτύξει για την ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης σύμφωνα με την περ. α) της παρ.3 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021. Ειδικότερα, με την παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021 προβλέφθηκε ότι *«3. Για την υποβολή των αιτήσεων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς του παρόντος άρθρου ισχύουν τα κάτωθι:*

α) Οι αιτήσεις χορήγησης προσφοράς σύνδεσης υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος που υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου, εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

β) Η θέση σε κανονική λειτουργία του ως άνω πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου για την υποβολή των αιτήσεων, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 146, η οποία εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής της περ. γ) και δύναται να καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά για την υποβολή των αιτήσεων.

Με το άρθρο 146 προβλέφθηκε ότι *«Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καθορίζεται η θέση σε κανονική λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος της παρ. 3 του άρθρου 132, προκειμένου για την υποβολή των σχετικών αιτήσεων. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής της περ. γ' της παρ. 3 του ως άνω άρθρου και δύναται να καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά για την υποβολή της αίτησης.»*

2. Ακολουθώντας με την υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022), κατ' εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021 καθορίστηκε για τις περιπτώσεις φωτοβολταϊκών σταθμών που πρόκειται να εγκατασταθούν σε κορεσμένα δίκτυα της παρ.1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021,

εξαιρουμένων των σταθμών του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 και σταθμών του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, η διαδικασία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης. Με την ως άνω Υπουργική απόφαση προβλέφθηκαν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία που θα έπρεπε να υποβληθούν, η διαδικασία ελέγχου των αιτήσεων και χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης, η ετοιμότητα του πληροφοριακού συστήματος, το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής που συνυποβάλλονταν με την αίτηση, καθώς και άλλες συναφείς λεπτομέρειες για την έναρξη της διαδικασίας υποβολής. Συνεπώς, όπως απορρέει από το νομοθετικό – κανονιστικό πλαίσιο, ελλείψει πρόβλεψης άλλου ειδικότερου κριτηρίου, η διαδικασία χορήγησης όρων σύνδεσης βασίστηκε στην αρχή της χρονικής προτεραιότητας, ήτοι, κατά την πρακτική εφαρμογή της, στην ταχύτητα υποβολής πλήρους αίτησης.

3. Βάσει της ανωτέρω Υπουργικής Απόφασης ο ΔΕΔΔΗΕ ανέπτυξε πληροφοριακό σύστημα για την υποβολή των αιτήσεων για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης. Ακολούθησε η από 22.09.2022 ανακοίνωση της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε με τίτλο «Ανακοίνωση του ΔΕΔΔΗΕ σε εφαρμογή του άρθρου 132 ν. 4819/2021 (ΦΕΚ 129/Α/23.07.2021)» (<https://deddie.gr/el/themata-stathmon-ape-sithia/sundeseis-stathmwn-ananewsimwn-pigwn-energeias-ape/anakoinwseis/anakoinosi-deddie-se-efarmogi-tou-132/>) για την έναρξη υποδοχής αιτήσεων, η οποία θα εκκινούσε κατά τις κάτωθι μέρες και ώρες:

α) Για φωτοβολταϊκούς σταθμούς, συμπεριλαμβανομένων των σταθμών αυτοπαραγωγών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και σταθμούς του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, που πρόκειται να εγκατασταθούν στις Διασυνδεδεμένες με το Σύστημα της Ηπειρωτικής Χώρας Κυκλάδες (σύμπλεγμα Πάρου-Νάξου, Μύκονος, Σύρος, Άνδρος, Τήνος) στις 19.10.2022 και ώρα 11:00 π.μ.

β) Για φωτοβολταϊκούς σταθμούς που πρόκειται να εγκατασταθούν από κατηγορίες παραγωγών με αποζημίωση ηλεκτρικής ενέργειας, εξαιρουμένων των Ενεργειακών Κοινοτήτων του ν. 4513/2018, στο κορεσμένο δίκτυο της Πελοποννήσου στις 21.10.2022 και ώρα 11:00 π.μ.

γ) Για φωτοβολταϊκούς σταθμούς, συμπεριλαμβανομένων των σταθμών αυτοπαραγωγών με εφαρμογή ενεργειακού συμψηφισμού και εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού και σταθμούς του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, που πρόκειται να εγκατασταθούν στη νήσο Κρήτη στις 25.10.2022 και ώρα 11:00 π.μ.

4. Κατά την προκαθορισμένη ημέρα υποδοχής αιτήσεων σύνδεσης για το δίκτυο της Πελοποννήσου, ήτοι στις 21.10.2022 και ώρα περί τις 11:50 π.μ., ο ΔΕΔΔΗΕ μετέθεσε την εκκίνηση της διαδικασίας για τις 12:30 μ.μ. της ίδιας ημέρας με νεότερη ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του (<https://deddie.gr/el/kentro-enhmerwsis/nea-anakoinwseis/anakoinosi-gia-tin-enarxi-ypodoxis-aitiseon-syndesis-fv/>) «*Ανακοίνωση για την έναρξη υποδοχής αιτήσεων σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς: Ο ΔΕΔΔΗΕ ανακοινώνει ότι η έναρξη υποδοχής αιτήσεων σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς, που πρόκειται να εγκατασταθούν από κατηγορίες παραγωγών με αποζημίωση ηλεκτρικής ενέργειας, εξαιρουμένων των Ενεργειακών Κοινοτήτων του ν.4513/2018, στο κορεσμένο Δίκτυο της Πελοποννήσου θα πραγματοποιηθεί σήμερα 21.10.2022 στις 12:30.*».

6. Με το πέρας της ανωτέρω διαδικασίας και μετά την ολοκλήρωση της υποβολής αιτημάτων εκ μέρους των ενδιαφερομένων, υπεβλήθησαν στην Αρχή, δυνάμει του άρθρου 34 του ν. 4001/2011, οι υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-339326/25.10.2022, I-341164/25.11.2022, I-341343/29.11.2022, I-343477/03.01.23 και I-350246/11.05.2023 καταγγελίες συμμετεχόντων, οι οποίες αφορούσαν ανακύψαντα ζητήματα κατά το στάδιο της υποβολής των αιτήσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και τα οποία κατά την κρίση τους **κατεδείκνυαν πλημμελή διεξαγωγή της ως άνω διαγωνιστικής διαδικασίας και αδυναμία διασφάλισης εκ μέρους του Διαχειριστή των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας αλλά και της ίσης μεταχείρισης των συμμετεχόντων.** Ιδίως διαμαρτύρονταν για τη νόθευση της δυνατότητας για επί ίσοις όροις συμμετοχή, καθότι, κατά την κρίση τους, ο τρόπος διεξαγωγής του διαγωνισμού δεν εξασφάλισε επαρκώς την αποτροπή της χρήσης bot εκ μέρους ορισμένων συμμετεχόντων, δηλαδή της αυτοματοποιημένης συμπλήρωσης χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται χρονικό προβάδισμα στην υποβολή αιτήσεων, γεγονός ιδιαίτερης σημασίας σε διαδικασίες ταχύτητας όπως εν προκειμένω.

7. Η Αρχή, προκειμένου να σχηματίσει πλήρη κρίση περί των ζητημάτων που συνιστούσαν το αντικείμενο των ως άνω καταγγελιών, θεώρησε αναγκαία την υποβολή των απόψεων του Διαχειριστή επί των επιμέρους θεμάτων, ισχυρισμών και πραγματικών περιστατικών. Προς τούτο, τού απέστειλε σχετικά αιτήματα παροχής εγγράφων απόψεων αναφορικά με τις καταγγελίες, καθώς και με τα αιτήματα χορήγησης προσωρινών μέτρων που περιλαμβάνονταν σε αυτές (σχετ. 11, 13-15).

8. Ο ΔΕΔΔΗΕ, ανταποκρινόμενος αποκλειστικά στο με αριθμ. πρωτ. Ο-98584/04.11.2022 αίτημα της Αρχής με το οποίο ζητούντο οι απόψεις του επί του περιεχομένου της υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-339326/25.10.2022 καταγγελίας, απέστειλε τις από 10.11.2022 και με αριθμ. πρωτ. Ι-340272 έγγραφες απόψεις, αφορώσες τη διαδικασία υποδοχής αιτημάτων σύνδεσης για το δίκτυο της Πελοποννήσου. Με τις ανωτέρω απόψεις, ο Διαχειριστής ισχυρίστηκε ότι προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες και μελέτες για την εύρεση της βέλτιστης τεχνικά λύσης και της δημιουργίας ειδικής πλατφόρμας / εφαρμογής για την υποδοχή αιτημάτων σύνδεσης, σε πλήρη συμμόρφωση με τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 132 του ν. 4819/2021, ως τροποποιήθηκε και ισχύει, αλλά και στην υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673/04.08.2022 Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 4221/Β/10.08.2022). Συνακόλουθα, θεωρεί ότι ενήργησε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, με τον πλέον ενδεδειγμένο τρόπο και λαμβάνοντας όλα τα απαιτούμενα μέτρα επιμέλειας.

9. Η Αρχή, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα ανωτέρω και κρίνοντας ότι η άνευ εξετάσεως των καταγγελλόμενων από την ΡΑΑΕΥ, πρόοδος και εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας είναι σε θέση να δημιουργήσει μη αναστρέψιμα γεγονότα, καθώς η ενδεχόμενη οριστική Απόφαση του Διαχειριστή, με την οποία θα ορίζονταν οι τελικώς επιλέξιμοι σταθμοί δεν θα ήταν δυνατόν εν τοις πράγμασι να ανατραπεί, προέβη με τις υπ' αριθμ. 935/2022, 937/2022 και 939/2022 Αποφάσεις της και σε εφαρμογή του άρθρου 35 του ν. 4001/2011, στην επιβολή προσωρινών μέτρων, διασφαλίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την προσωρινή προστασία των δικαιωμάτων των καταγγελλόντων.

10. Περαιτέρω, δεδομένου του σύνθετου και εξειδικευμένου τεχνικού χαρακτήρα των ζητημάτων που επικαλούνταν οι καταγγέλλοντες, σχετικά με την διεξαγωγή της ηλεκτρονικής διαδικασίας υποβολής αιτημάτων για χορήγηση όρων σύνδεσης και προκειμένου η Αρχή να διαμορφώσει αιτιολογημένη κρίση επί των διαλαμβανόμενων στις καταγγελίες, έκρινε σκόπιμη την διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης, ούτως ώστε να διερευνηθεί εάν υφίσταντο προβλήματα στη λειτουργία και απόδοση της διαδικτυακής εφαρμογής υποβολής αιτήσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα υποδοχής αιτήσεων που χρησιμοποίησε ο ΔΕΔΔΗΕ για τη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας. Για τον σκοπό αυτό, η Αρχή με την υπ' αρ. 61/26.1.2023 Απόφασή της (ΔΙΑΥΓΕΙΑ 6ΗΑΙΔΞ-ΗΡΤ) προχώρησε στον διορισμό ειδικού πραγματογνώμονα, ο οποίος αφού διερεύνησε το υπό κρίση ζήτημα, προχώρησε στη σύνταξη της από 06.07.2023 και με αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ

I-353586/06.07.2023 έκθεσης ευρημάτων της διενεργηθείσας τεχνικής έρευνας ψηφιακών πειστηρίων, το περιεχόμενο της οποίας αναλύεται κατωτέρω.

11. Συναφώς, με το από 23.12.2022 και με αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ο-100345 έγγραφό της, η Αρχή είχε ήδη ενημερώσει τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε ότι θα απαιτείτο πρόσβαση του συνεργάτη που θα όριζε το προσεχές χρονικό διάστημα στα αρχεία καταγραφής (logs), καθώς και σε λοιπά αρχεία, δεδομένα και στοιχεία των πληροφοριακών συστημάτων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή των διαδικασιών χορήγησης προσφορών σύνδεσης, ζητώντας παράλληλα από τον Διαχειριστή τη διατήρησή τους, προς διευκόλυνση της διεξαγωγής της πραγματογνωμοσύνης. Συγκεκριμένα, από τον ΔΕΔΔΗΕ ζητήθηκαν με το ως άνω έγγραφο τα εξής αναφερόμενα στοιχεία:

α) *«Αρχεία καταγραφής (logs):*

- *Της εφαρμογής / πλατφόρμας στην οποία διεξάχθηκαν οι διαδικασίες*
- *Του (των) εξυπηρετητή(ών) της εφαρμογής / πλατφόρμας*
- *Του τείχους προστασίας ή / και του WAF*
- *Προσβάσεων και χρήσης της εφαρμογής*

β) *Τυχόν αρχεία αυθεντικοποίησης χρηστών, αντίγραφα ασφαλείας που αφορούν όλα τα ανωτέρω, και οποιοδήποτε άλλο αρχείο ή καταγραφή (όπως ενδεικτικά πρόσβασης / δρομολόγησης, προέλευσης IP, χρονικές σημάνσεις κ.ά.) που αφορούν στη λειτουργία και χρήση της εφαρμογής / πλατφόρμας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας των ανωτέρω διαγωνισμών.*

Κατόπιν και της λήψεως του εγγράφου, ο Διαχειριστής ουδόλως διατύπωσε επιφυλάξεις αναφορικά με το ζήτημα της διαθεσιμότητάς τους.

12. Ειδικά ως προς το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης και της εν γένει διερεύνησης που διεξήγαγε η ΡΑΕ (πλέον ΡΑΑΕΥ), η Αρχή με το από 15/02/2023 email της προς τον ΔΕΔΔΗΕ ζήτησε όλα τα σχετικά με την υπόθεση αρχεία καταγραφής, καθώς και οποιοδήποτε άλλο αρχείο ή καταγραφή που αφορά στη λειτουργία και χρήση της εφαρμογής/πλατφόρμας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας των ανωτέρω διαγωνισμών.

13. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές και φυσικές συναντήσεις και επικοινωνίες, μεταξύ των οποίων και οι από 20/02/2023 και 7/03/2023, συναντήσεις της ΡΑΑΕΥ με τον ΔΕΔΔΗΕ παρουσία και του πραγματογνώμονα. Κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 7/03/2023 η Αρχή ζήτησε εκ νέου τα στοιχεία καταγραφής καθώς ο ΔΕΔΔΗΕ δεν είχε έως εκείνο το χρονικό σημείο πλήρως ανταποκριθεί..

14. Δύο μήνες μετά το αρχικό αίτημα της Αρχής και αφού είχαν μεσολαβήσει σχετικές συναντήσεις, ο ΔΕΔΔΗΕ, απέστειλε στην Αρχή μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (με το από 12/04/2023 email του) ορισμένα από τα αιτούμενα στοιχεία επισημαίνοντας ότι τα υπόλοιπα στοιχεία καταγραφής δεν ήταν διαθέσιμα, καθώς είχαν διαγραφεί, όπως αναλυτικά αναφέρεται κατωτέρω στην Παράγραφο IV (Ζ). Ειδικώς αναφέρεται ότι καθυστέρησε υπέρμετρα η παροχή –προς τα στελέχη της Αρχής και τον πραγματογνώμονα– πρόσβασης στα πληροφοριακά συστήματα και αρχεία του ΔΕΔΔΗΕ που σχετιζόνταν με τη διεξαγωγή των εξεταζόμενων διαγωνιστικών διαδικασιών, Ειδικότερα, ο Διαχειριστής υπέγραψε την «ΑΔΕΙΑ ΕΞΟΥΣΙΟΔΟΤΗΜΕΝΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ» στις 10/4/2023, παρά το ότι η Αρχή είχε αναλάβει τις σχετικές ενέργειες ήδη από τις 20/2/2023. Περαιτέρω, κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 7/03/2023, η Αρχή ζήτησε εκ νέου τα στοιχεία καταγραφής, καθώς ο ΔΕΔΔΗΕ δεν είχε έως εκείνο το χρονικό σημείο πλήρως ανταποκριθεί. Μάλιστα στο από 07/04/2023 μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου η ΡΑΕ επεσήμανε ότι αναμένουμε: «... άμεση ολοκλήρωση της διαδικασίας υπογραφής της και αποστολή των ζητούμενων στοιχείων διότι σε περίπτωση περαιτέρω αναμονής τους, η ΡΑΕ θα εκκινήσει τη διαδικασία ακροάσεων».

15. Εν συνεχεία στις 8/05/2023 η ΡΑΑΕΥ ζήτησε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας από τον ΔΕΔΔΗΕ πρόσβαση read write¹ στα δεδομένα που είχε αποστείλει, καθώς και επιπλέον πληροφορίες. Σε απάντηση του αιτήματος, με το από 9/05/2023 ηλεκτρονικό έγγραφο του ΔΕΔΔΗΕ η ΡΑΑΕΥ έλαβε ορισμένα εκ των αιτούμενων στοιχεία.

16. Ωσαύτως, στη βάση των διαθέσιμων στοιχείων, ο πραγματογνώμονας κατέληξε στην από 06.07.2023 και με αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ι-353586 «Έκθεση ευρημάτων της διενεργηθείσας τεχνικής έρευνας ψηφιακών πειστηρίων». Το εν λόγω πόρισμα διαβιβάσθηκε στον Διαχειριστή, ο οποίος

¹ Διευκρινίζεται ότι η δυνατότητα write επέτρεψε μόνο τη μεταφόρτωση των σχετικών αρχείων και όχι την οποιαδήποτε αλλαγή των πρωτογενών αρχείων στον server του ΔΕΔΔΗΕ

υπέβαλε τις απόψεις του (Σχετικό 27). Πρόσθετα στοιχεία, προς αποσαφήνιση και τεκμηρίωση των ισχυρισμών του διαχειριστή, παρασχέθηκαν με τα υπ' αρ. 29, 31, 32 σχετικά έγγραφα.

II. Ισχυρισμοί καταγγελλόντων

Οι καταγγέλλοντες επικαλούνται πλημμέλειες και παραλείψεις αναφορικά με τη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας χορήγησης προσφορών σύνδεσης, οι οποίες συνοψίζονται στα ακόλουθα:

α) Καταγγελίες αναφορικά με το δίκτυο Πελοποννήσου

Με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-339326/25.10.2022 καταγγελία, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι παρουσιάστηκαν σοβαρά τεχνικά προβλήματα στη λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων του Διαχειριστή. Ειδικότερα, αναφέρει ότι το πρώτο ζήτημα που παρουσιάστηκε αφορούσε τη μετάθεση της ώρας έναρξης της διαγωνιστικής διαδικασίας. Κατά τον καταγγέλλοντα, ο διαγωνισμός έπρεπε να διεξαχθεί σε έτερο χρονικό σημείο, έτσι ώστε να είναι όλοι οι ενδιαφερόμενοι ενημερωμένοι και τα τεχνικά προβλήματα της πλατφόρμας διευθετημένα. Περαιτέρω, ισχυρίζεται ότι η σύνδεσή του στην πλατφόρμα κατέστη εφικτή με καθυστέρηση 5 λεπτών, ήτοι στις 12:35 μ.μ., λόγω δυσλειτουργίας της. Κατά τη συμπλήρωση της αίτησης, η εφαρμογή δεν μπορούσε να ανταποκριθεί με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η επισύναψη των απαιτούμενων εγγράφων άνευ των οποίων δεν υπήρχε η δυνατότητα ολοκλήρωσής της. Πιο συγκεκριμένα, ο καταγγέλλων, εξαιτίας της μη λειτουργίας του αναδύομενου παραθύρου που αφορούσε την περιβαλλοντική αδειοδότηση, αδυνατούσε να προχωρήσει στα επόμενα στάδια της αιτήσεώς του, ενώ λίγο αργότερα αποσυνδέθηκε εντελώς από την πλατφόρμα εξαιτίας τεχνικού προβλήματος. Λόγω των παραπάνω δυσχερειών και της ταυτόχρονης αδυναμίας επανασύνδεσης στην εφαρμογή, η αίτηση του καταγγέλλοντος, όταν τελικά ολοκληρώθηκε, στις 13:14, απορρίφθηκε λόγω εξάντλησης του διαθέσιμου περιθωρίου ισχύος. Επιπροσθέτως, ο καταγγέλλων σχολίασε εμφaticά τη βραδύτητα ανταπόκρισης της πλατφόρμας. Μάλιστα, η κατάσταση της εφαρμογής ήταν τέτοια που εμφάνιζε ενημερωτικά μηνύματα για την εξάντληση του περιθωρίου ισχύος διαθέσιμων MW για τις διασυνδεδεμένες Κυκλάδες. Τέλος, ο καταγγέλλων τονίζει ότι από τα στοιχεία του ΔΕΔΔΗΕ, τα οποία ενσωματώνονται στο υπ' αριθμ. Ι-341181/24.11.2022 έγγραφό του, αποδεικνύεται ότι κατάφεραν να υποβληθούν επιτυχώς αιτήσεις σε ενδεχομένως ανθρωπίνως αδύνατο χρόνο για φυσική

πληκτρολόγηση, ήτοι σε 80 δευτερόλεπτα. Κατά τον καταγγέλλοντα, η διακύμανση που παρουσιάζεται στον χρόνο ολοκλήρωσης των αιτήσεων είναι αυτή που αποδεικνύει την άνιση αντιμετώπιση των συμμετεχόντων. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρει, *«η καμπύλη με τους χρόνους ολοκλήρωσης δεν επιπεδοποιείται πουθενά, δηλαδή δεν απαντάται χρόνος περίπου κοινός για την πλειοψηφία των συμμετεχόντων που έλαβαν Α/Α, στοιχείο που καταδεικνύει την ασυμμετρία των προβλημάτων της πλατφόρμας του διαχειριστή.»*

Σχετικά με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-343477/03.01.2023 καταγγελία, ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι παρ' ότι κατάφερε να συμπληρώσει τα απαιτούμενα για την υποβολή της αίτησης στοιχεία, τελικώς κατέστη αδύνατη η υποβολή των δικαιολογητικών του εγγράφων κατά το τελευταίο στάδιο, διότι δεν λειτουργούσαν τα αντίστοιχα χωρία ανάρτησης, γεγονός από το οποίο διαφαίνονται, κατά την κρίση του, οι τεχνικές αστοχίες της ηλεκτρονικής πλατφόρμας του Διαχειριστή.

Όσον αφορά στην υπ' αριθμ. πρωτ ΡΑΕ Ι-350246/11.05.2023 καταγγελία, ο καταγγέλλων υποστηρίζει ότι δεν του επιτράπηκε η είσοδος στο σύστημα κατά την προβλεπόμενη ώρα έναρξης της διαδικασίας, ήτοι στις 12:30 μ.μ., αλλά μισή ώρα μετά, περί την 13:00 μ.μ. Ο καταγγέλλων επισημαίνει περαιτέρω την, κατά περίπτωση, μερική ή ολική αδυναμία ανταπόκρισης της πλατφόρμας κατά τη συμπλήρωση της αίτησής του, καθώς και την αδυναμία επισύναψης των απαιτούμενων αρχείων, με συνέπεια να ολοκληρωθεί η αίτησή του σε χρόνο που είχε ήδη καταληφθεί το περιθώριο των διαθέσιμων MW για το δίκτυο.

β) Καταγγελίες αναφορικά με το δίκτυο Κρήτης

Με τις υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ Ι-341164/25.11.2022 και Ι-341343/29.11.2022 καταγγελίες, οι καταγγέλλοντες εξέφρασαν έντονες αμφιβολίες για το αδιάβλητο της διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι παρά την επιτυχή ολοκλήρωση της υποβολής των αιτήσεών τους, με τη δέουσα πληρότητα, εντός ελάχιστου και αντικειμενικώς ρεαλιστικού και εφικτού χρόνου από την έναρξη λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, ουδεμία συμπεριλήφθη τελικώς στις επιλέξιμες, με την αιτιολογία της επιτυχούς υποβολής αιτήσεων έτερων υποψηφίων που υπεβλήθησαν σε σημαντικά μικρότερο χρόνο. Ορισμένοι εξ αυτών, οι οποίοι δεν κατάφεραν να υποβάλλουν επιτυχώς αιτήσεις, θίγουν αρχικά το γεγονός ότι το πληροφοριακό σύστημα για τις

Κυκλάδες ήταν διαθέσιμο προς υποβολή αιτήσεων από τις 19.10.2022, κάτι που ενδεχομένως να επέτρεψε την «τεχνική εκπαίδευση» μερικών αιτούντων, αφού ο τρόπος λειτουργίας της πλατφόρμας για την Κρήτη και την Πελοπόννησο ήταν ακριβώς ο ίδιος. Άλλωστε, αναφέρουν ότι χρησιμοποίησαν και οι ίδιοι την πλατφόρμα ώστε να εξοικειωθούν με αυτή και να καταφέρουν να υποβάλουν τις αιτήσεις τους στον μικρότερο δυνατό χρόνο. Εκ των ανωτέρω, οδηγήθηκαν στο συμπέρασμα ότι ο ελάχιστος δυνατός χρόνος υποβολής μιας αίτησης χειροκίνητα ήταν περίπου 2 λεπτά και 30 δευτερόλεπτα. Στη βάση αυτής της διαπίστωσης και σε συνδυασμό με τα αριθμητικά δεδομένα που προκύπτουν από τους αριθμούς πρωτοκόλλου που εδόθησαν σε επιλέξιμες αιτήσεις, καθίσταται κατά την κρίση τους προφανές ότι οι τελευταίες υπεβλήθησαν σε πολύ μικρούς, μη ρεαλιστικούς χρόνους, γεγονός που αποδεικνύει την παράνομη χρήση ρομποτικών λογισμικών αυτόματης συμπλήρωσης πεδίων.

Οι καταγγέλλοντες θεωρούν ότι κατά την διαδικασία υποβολής των αιτήσεων μεσολάβησε παράνομη χρήση ρομποτικών λογισμικών αυτόματης συμπλήρωσης πεδίων από ορισμένους ενδιαφερόμενους, προς τον σκοπό της μεγιστοποίησης της πιθανότητας συμπερίληψης των αιτήσεών τους στις επιλέξιμες, κατ' απόλυτη καταστρατήγηση της σύννομης διενέργειας της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Λόγω των ως άνω δυσλειτουργιών του πληροφοριακού συστήματος του ΔΕΔΔΗΕ κατά την διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας, οι καταγγέλλοντες υποστηρίζουν ότι αποκλείστηκε αδικώς σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων, παραβιάστηκαν οι αρχές της ισότιμης πρόσβασης και μεταχείρισης των χρηστών, καθώς και της διασφάλισης του υγιούς και ανόθευτου ανταγωνισμού.

III. Ισχυρισμοί ΔΕΔΔΗΕ επί της διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας

Ο Διαχειριστής απέστειλε τις από 10.11.2022 και με αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-340272 έγγραφες απόψεις επί της υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-339326/25.10.2022 καταγγελίας, με τις οποίες ισχυρίζεται τα ακόλουθα:

i) Σχετικά με την εύρεση και διαμόρφωση ενός κατάλληλου και τεχνικά άρτιου συστήματος για την υποδοχή των αιτημάτων σύνδεσης, ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίστηκε ότι προέβη σε κάθε απαραίτητη ενέργεια για τη δημιουργία μιας αξιόπιστης πλατφόρμας υποδοχής αιτημάτων, καθώς και για τη

διασφάλιση της εύρυθμης και αδιάλειπτης λειτουργίας αυτής. Προς τον σκοπό αυτόν, αναφέρει ότι μολονότι διέθετε υποδομές σε δικό του Data Center, λόγω της βαρύνουσας σημασίας της υπόψη διαγωνιστικής διαδικασίας, η εταιρεία συμβουλευτήκε εξωτερικό συνεργάτη παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών (PWC) αναφορικά με την αρχιτεκτονική και τις απαιτήσεις υποδομών του συστήματος. Τελικώς, προκρίθηκε η λειτουργία της εν λόγω εφαρμογής στο Cloud της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] ως IaaS (Infrastructure as a Service). Κατόπιν σχετικής πρότασης από την PWC, ο ΔΕΔΔΗΕ ζήτησε από την [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ], κατασκευαστή και ειδικό στο [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] Cloud, την παροχή υπηρεσιών για τη δημιουργία του σχετικού περιβάλλοντος της εφαρμογής. Ο Διαχειριστής επισημαίνει περαιτέρω ότι πραγματοποιήθηκαν αλλαγές στο γραφικό περιβάλλον, τον σχεδιασμό και την παραμετροποίηση της αρχικώς δημιουργηθείσας εφαρμογής, ώστε να γίνεται σταδιακό ανέβασμα των αρχείων από τους αιτούντες κατά την υποβολή προκειμένου να αποφευχθούν μεγάλες καθυστερήσεις. Επιπλέον, αναφέρει ότι **«έγιναν ενέργειες ώστε να αποφευχθεί όπου ήταν τεχνικά εφικτό, δεδομένων των χρονικών περιθωρίων, η αυτοματοποιημένη υποβολή αιτήσεων με χρήση APIs για λόγους ίσης μεταχείρισης των αιτούντων»**.

ii) Περαιτέρω, ο ΔΕΔΔΗΕ υποστήριξε ότι προ της ενάρξεως της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων, διενήργησε, με τη χρήση κατάλληλου εργαλείου δοκιμής φόρτωσης, stress tests, προκειμένου να ελεγχθεί και να επιβεβαιωθεί η ετοιμότητα και η ορθή λειτουργία της υλοποιηθείσας πλατφόρμας με βάση τον αναμενόμενο φόρτο υποβολής αιτημάτων. Στις εν λόγω δοκιμές αναφέρεται ότι εισήλθε αριθμός έως 1000 χρηστών / κλήσεων προς το βασικό endpoint εισόδου της εφαρμογής (αυτό του σταδιακού upload των δικαιολογητικών). Το χρονικό διάστημα μεταξύ των requests (αιτημάτων ανεβάσματος αρχείων) κυμάνθηκε από 0,1 έως 0,05 sec, αγγίζοντας τους 20 χρήστες ανά δευτερόλεπτο, ενώ το μέγεθος των αρχείων που μεταφέρονταν, επεξεργάζονταν και αποθηκεύονταν στη βάση από την εφαρμογή ανά κλήση κυμαινόταν από 300 KB έως 35 MB.

iii) Όσον αφορά την ηλεκτρονική πλατφόρμα, ο Διαχειριστής ανέφερε ότι τέθηκε σε λειτουργία στις 19.10.2022 για την υποδοχή αιτημάτων σύνδεσης φωτοβολταϊκών σταθμών που επρόκειτο να εγκατασταθούν στις Διασυνδεδεμένες με το Σύστημα της Ηπειρωτικής Χώρας Κυκλάδες, χωρίς να παρατηρηθεί οποιοδήποτε πρόβλημα. Η επιτυχημένη και απρόσκοπτη λειτουργία του συστήματος υπήρξε, κατά την κρίση του, ένα σημαντικό στοιχείο της ενδεδειγμένης επιλογής της υπόψιν αρχιτεκτονικής λύσης.

iv) Σχετικά με την υποδοχή των αιτημάτων για το δίκτυο της Πελοποννήσου, ο ΔΕΔΔΗΕ υπογραμμίζει ότι η μετάθεση του χρόνου έναρξης της υποβολής αιτημάτων δεν οφειλόταν σε τεχνικά / λειτουργικά προβλήματα της πλατφόρμας, αλλά αποφασίστηκε από την εταιρεία με σκοπό την εκτέλεση δοκιμών ασφάλειας (security tests) κατόπιν εφαρμογής πρόσθετων μέτρων ασφάλειας στο σύστημα.

v) Αναφορικά με τα προβαλλόμενα από τον καταγγέλλοντα τεχνικά προβλήματα κατά τη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας για την Πελοπόννησο, ο Διαχειριστής διατείνεται ότι η πλατφόρμα λειτουργούσε αδιαλείπτως. Προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού, αναφέρει ότι στις 12:35 μ.μ της 21^{ης}.10.2022, υπήρξαν 1153 log ons στην εφαρμογή μέσω Taxisnet, ενώ στις 12:43 μ.μ υπήρξαν 1243 log ons, γεγονός το οποίο καταδεικνύει τη δυνατότητα του συστήματος για παράλληλη διαχείριση σημαντικού αριθμού συνδεδεμένων χρηστών που υπερβαίνει κατά πολύ τις 1.000 ταυτόχρονες συνδέσεις. Επιπλέον, αναφέρει ότι μέχρι τις 12:41 είχαν υποβληθεί επιτυχώς 49 αιτήσεις, ενώ μεταξύ 12:42 και 13:00 υπεβλήθησαν 636.

vi) Τέλος, σημειώνει ότι τυχόν ολιγόλεπτες καθυστερήσεις ή αποτυχημένα requests (λήψης περιεχομένου σελίδας ή ανεβάσματος αρχείων) που παρατηρήθηκαν κατά τη διαδικασία υποβολής αιτημάτων για το δίκτυο της Πελοποννήσου, οφείλονταν στον εξαιρετικά μεγάλο όγκο συνδέσεων χρηστών σε χρονικό διάστημα ολίγων λεπτών και εμφανίστηκαν στο σύνολο των συμμετεχόντων ανεξαιρέτως. Ωστόσο, παρά τις ολιγόλεπτες καθυστερήσεις, υπογραμμίζει ότι αιτήσεις συμμετεχόντων πραγματοποιούνταν κάθε λεπτό λειτουργίας της πλατφόρμας μέχρι και το χρονικό σημείο εξάντλησης του περιθωρίου ισχύος για το δίκτυο της Πελοποννήσου, ήτοι στις 13:00:08 (μετά δηλαδή από 27 λεπτά αδιάλειπτης λειτουργίας του συστήματος / πλατφόρμας), με την υποβολή συνολικά 685 αιτήσεων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης.

IV. Διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης – Συμπεράσματα πορίσματος

Η ΡΑΑΕΥ, λόγω της ιδιαίτερα εξειδικευμένης φύσεως του προς διερεύνηση ζητήματος, ανέθεσε στις 07.03.2023 σε διαπιστευμένο τεχνικό σύμβουλο την εκπόνηση εκθέσεως πραγματογνωμοσύνης, ώστε να διαπιστωθούν τα πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα κατά την διάρκεια της λειτουργίας της πλατφόρμας της υπό κρίση διαγωνιστικής διαδικασίας και μέσω αυτών η ουσιαστική ή μη βασιμότητα

των καταγγελιών που περιήλθαν σε γνώση της Αρχής. Ο εμπειρογνώμων με το από 06.07.2023 και με αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ι-353586 πόρισμά του καταλήγει στα εξής:

A. Οι τέσσερις διακομιστές εφαρμογής που διατέθηκαν με σκοπό τον διαμοιρασμό της επιβάρυνσης του συστήματος κατά την διαδικασία υποβολής αιτήσεων για το δίκτυο της Πελοποννήσου, οι οποίοι όφειλαν να είναι ενεργοί και ανοιχτοί προς το κοινό στις 11:00 π.μ της 21^{ης}.10.2022, φαίνεται να εκκίνησαν μετά τις 11:50 π.μ. και να έγιναν διαθέσιμοι για το κοινό, μετά από αναβολή, περί τις 12:35 μ.μ.

Εντός του ως άνω χρονικού πλαισίου, διαπιστώθηκε πληθώρα προσπαθειών συμπλήρωσης της φόρμας υποβολής αίτησης. Πιθανολογείται, κατά την εκτίμηση του πραγματογνώμονα, ότι επρόκειτο για δοκιμή ορθής λειτουργίας της πλατφόρμας από τον Διαχειριστή (διενέργεια stress test), όπως μάλιστα υποστήριξε και ο τελευταίος. Ωστόσο, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να επρόκειτο για προσπάθεια εκπαίδευσης συστήματος τεχνητής νοημοσύνης στον χειρισμό της πλατφόρμας μέσω ρομποτικών προγραμματιστικών διεργασιών αυτόματης συμπλήρωσης αιτήσεων.

B. Τα εξετασθέντα αρχεία καταγραφής εμφανίζουν πολλές προγραμματιστικές εξαιρέσεις (δηλαδή σφάλματα), όπως αδυναμία αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους χρήστες, οι οποίες αν και δεν διέκοπταν αναγκαστικά την λειτουργία της εφαρμογής, εισήγαγαν σημαντικές καθυστερήσεις και ως εκ τούτου την επιβάρυναν. Επιπροσθέτως, υπήρξαν και περιπτώσεις υποβολής κενών στοιχείων, οι οποίες, κατά την κρίση του πραγματογνώμονα, υποδηλώνουν αστοχία στην εκτέλεση του κώδικα. Περαιτέρω, εμφανίστηκαν και επαναλαμβανόμενα σφάλματα αποτυχημένης αυθεντικοποίησης, τα οποία ενδεχομένως να οφείλονταν σε πρόβλημα της πλατφόρμας ΓΠΣ ή σε απαγόρευση μη εξουσιοδοτημένης πρόσβασης χρηστών που είχαν παρακάμψει την ενδεδειγμένη ακολουθία ενεργειών, συνδεδεμένοι στην εφαρμογή παρότι δεν είχαν αυθεντικοποιηθεί καταλλήλως. Τέτοιου είδους προσβάσεις, κατά την εκτίμηση του εμπειρογνώμονα, δεν πρέπει να επιτρέπονται, καθώς οι μη αυθεντικοποιημένοι χρήστες καταναλώνουν πόρους του συστήματος προορισμένους για τους χρήστες οι οποίοι έχουν διέλθει επιτυχώς το εν λόγω στάδιο. Διαφορετικά, ενδέχεται να πραγματοποιηθεί επίθεση Άρνησης Υπηρεσίας (DoS ή DDoS) από κακόβουλους δράστες, προκαλώντας βραδύτητα ή διακοπή της δυνατότητας πρόσβασης σε θεμιτούς χρήστες.

Γ. Σημαντική παράλειψη στο σχεδιασμό της ηλεκτρονικής πλατφόρμας υπήρξε, σύμφωνα με πληροφορίες που έλαβε ο πραγματογνώμονας σε συνάντηση με τον Διαχειριστή, η μη πρόβλεψη μηχανισμού αντιμετώπισης κακόβουλων επιθέσεων από αυτοματοποιημένους μηχανισμούς επιθέσεων ρομπότ (bots). Συγκεκριμένα, διαπίστωσε ότι: *«Από πληροφορίες που συγκεντρώσαμε κατά τη συνάντησή μας με εκπροσώπους του Δ.Ε.Δ.Δ.Η.Ε. Α.Ε. και συνεργαζόμενων τρίτων εταιρειών είναι αντιληπτό ότι δεν είχε προβλεφθεί μηχανισμός αντιμετώπισης κακόβουλων επιθέσεων από αυτοματοποιημένους μηχανισμούς επιθέσεων ρομπότ (bots) τα οποία θα είχαν τη δυνατότητα να καταγράψουν το προφίλ ενεργειών που απαιτούνται για να υποβληθεί μια επιτυχής αίτηση και θα την ολοκλήρωναν σε πολύ γρήγορο χρόνο. Τέτοιος μηχανισμός αποτροπής θα ήταν η επιβολή επίλυσης αυτόματων δοκιμών Τούρινγκ γνωστά ως CAPTCHA, τα οποία είναι αδύνατον να επιλυθούν χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, η αξιοποίηση πληροφοριών αναγνώρισης και μπλοκαρίσματος γνωστών bot κ.λ.π. Η επέλευση τέτοιων μεθόδων μπορεί να επιβαρύνει πολύ ένα πληροφοριακό σύστημα καθώς τα ρομπότ κινούνται πολύ πιο γρήγορα από ένα φυσικό πρόσωπο και επίσης δημιουργούν πολλαπλές ταυτόχρονες συνδέσεις προς ένα πληροφοριακό σύστημα. Παράλληλα η χρήση τους νοθεύει στην πράξη τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού.»*

Επιπροσθέτως, επισημαίνεται και η μη εκτέλεση δοκιμών αντοχής του Πληροφοριακού Συστήματος σε επιθέσεις Άρνησης Υπηρεσίας (DoS) και Κατανεμημένης Άρνησης Υπηρεσίας (DDoS). Δεν αποκλείεται αλλά ούτε και προκύπτει μετά βεβαιότητας βάσει των παρασχεθέντων στοιχείων η χρήση bots, καθώς τα απαιτούμενα προς εξαγωγή ενός ασφαλούς συμπεράσματος δεδομένα (αρχεία καταγραφών προερχόμενα από ένα τείχος προστασίας) δεν ήταν διαθέσιμα κατά την διεξαγωγή της πραγματογνωμοσύνης λόγω μη διατήρησής τους από τον Διαχειριστή. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον πραγματογνώμονα, *«Η αδυναμία λήψης όλων των αρχείων καταγραφών από ένα δημόσιο πληροφοριακό σύστημα που λειτουργούσε μάλιστα για ορισμένο διάστημα χρόνου μόνο, αποτελεί προφανή έλλειψη που μάλιστα δυσχέρανε την έρευνά μας. Η λήψη και αποθήκευση όλων των αρχείων καταγραφών από όλα τα συστήματα που συνθέτουν ένα δημόσιο πληροφοριακό σύστημα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική συνθήκη λειτουργίας κάθε δημόσιου πληροφοριακού συστήματος στο μέλλον.»*

Δ. Περαιτέρω, ο Διαχειριστής δεν είχε προνοήσει ώστε να απαγορευτεί η πρόσβαση τρίτων χωρών στην εφαρμογή, πολλώ δε μάλλον χωρών με εγνωσμένα ζητήματα εκτέλεσης μαζικών κυβερνοεπιθέσεων. Κατά την επιστημονική κρίση του πραγματογνώμονα, η πρόσβαση σε

προγραμματισμένες διαδικτυακές δράσεις κρατικών φορέων θα έπρεπε να επιτρέπεται ανεμπόδιστα μόνο σε εθνικές διευθύνσεις IP, ενώ σε περίπτωση πρόσβασης και από διευθύνσεις IP τρίτων χωρών απαιτείται η ύπαρξη κατάλληλων μηχανισμών για την όσο το δυνατόν ασφαλέστερη πρόσβαση. Ενδεικτικά, ο πραγματογνώμων, μνημονεύει ορισμένους μηχανισμούς ασφαλείας που θα δυσχέραιναν την φαινομενικά ανεμπόδιστη πρόσβαση bots και κακόβουλων δραστήων άρνησης υπηρεσίας στην υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία. Αναφορικά με την παραμετροποίηση του συστήματος Διαδικτυακού Τείχους Προστασίας (WAF), ο ΔΕΔΔΗΕ υποστήριξε σχετικά ότι είχε τεθεί η προτεινόμενη από την ανάδοχο εταιρεία [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] παραμετροποίηση, γεγονός που, κατά τον πραγματογνώμονα, δεν δύναται να αξιολογηθεί διότι ενώ ζητήθηκαν πληροφορίες σχετικά με τις ρυθμίσεις και την παραμετροποίηση του WAF που είχαν προβλεφθεί για να προστατεύσουν την εφαρμογή, αυτά δεν δόθηκαν από τον Διαχειριστή, καθώς είχαν περιορισμένο χρόνο διατήρησης. Ο πραγματογνώμων καταγράφει ότι ουδέποτε παρασχέθηκαν τα αποτελέσματα της δοκιμής διείσδυσης στην εφαρμογή για τον εντοπισμό πιθανών αδυναμιών του πληροφοριακού συστήματος, στην οποία (δοκιμή) ισχυρίζεται ότι προέβη ο Διαχειριστής, με αποτέλεσμα την αδυναμία εξαγωγής οποιουδήποτε σχετικού συμπεράσματος..

Ε. Σχετικά με τη διαγωνιστική διαδικασία για το δίκτυο της Πελοποννήσου, ο πραγματογνώμων συμπεραίνει ότι υπήρξαν επαναλαμβανόμενες υποβολές αιτήσεων, ακόμη και σε περιπτώσεις προηγούμενης επιτυχούς κατάθεσής τους, η αιτία των οποίων είναι αδύνατον να εντοπιστεί με ασφάλεια. Ενδέχεται να οφείλονται -μεταξύ άλλων- στη μεγάλη βραδύτητα απόκρισης της εφαρμογής, σε εσφαλμένα μηνύματα αυτής ή σε εμφάνιση μηνύματος λάθους του διακομιστή ιστοσελίδων της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Όλα τα ανωτέρω κρίνεται ότι είναι στοιχεία δηλωτικά σοβαρού φόρτου ή τεχνικού προβλήματος της πλατφόρμας που καθιστούσαν αδύνατη την ορθή εξυπηρέτηση των χρηστών.

ΣΤ. Περαιτέρω, σε ό,τι αφορά την περίπτωση της Πελοποννήσου, όπως προκύπτει από τον έλεγχο των αρχείων καταγραφών, εξάγεται το συμπέρασμα από τον πραγματογνώμονα της μη λειτουργίας αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και της ύπαρξης προγραμματιστικών λαθών εξαίρεσης. Οι εν λόγω εξαιρέσεις διαρκούν από ένα έως τρία δευτερόλεπτα την φορά, γεγονός που αποτέλεσε μετρήσιμο μέγεθος επιβάρυνσης της λειτουργίας της εφαρμογής, συνδυαστικά με τον ολοένα αυξανόμενο φόρτο δεδομένων που λάμβανε η πλατφόρμα όσο περνούσε η ώρα.

Σχετικά με την διαδικασία για το δίκτυο της Κρήτης, η εμφάνιση εξαίρεσης περί υπέρβασης του ορίου αποστολής των επιτρεπόμενων εξερχόμενων μηνυμάτων, υποδηλώνει την μη ύπαρξη πρόβλεψης για αύξηση του συγκεκριμένου ορίου, με σκοπό την απρόσκοπτη αποστολή τους προς το σύνολο των χρηστών.

Ζ. Όπως υπογραμμίζει ο πραγματογνώμων, η αδυναμία λήψης του συνόλου των αρχείων καταγραφής οδηγούν σε μη δυνατότητα εξαγωγής ασφαλών συμπερασμάτων και συνακόλουθη διατύπωση επιφυλάξεων. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: *«Κατά τον έλεγχο των αρχείων διαπιστώσαμε υποβολές αιτήσεων σε μέρες και ώρες για τις οποίες δεν μας ήταν γνωστό ότι θα αναμένονταν αιτήσεις. Ωστόσο είναι άγνωστο σε εμάς αν οι υποβολές αυτές, οι οποίες σε αρκετές περιπτώσεις έχουν λάβει αριθμό ΑΑ αίτησης, είναι θεμιτές, αθέμιτες, κακόβουλες, δοκιμαστικές ή κάτι άλλο που δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Σε κάθε περίπτωση καθώς έχουν τεθεί ερωτήματα για τη μαζική και ταχύτατη υποβολή αιτημάτων από καταγγέλλοντες, είναι σημαντικό να προσδιοριστεί η φύση αυτών των αιτήσεων πέραν αμφιβολίας.»* Πρέπει δε να αναφερθεί ότι η συλλογή των δεδομένων προς ανάλυση διενεργήθηκε κατόπιν αιτήματος παροχής όλων των αρχείων καταγραφών από τη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ με σκοπό την εκτέλεση ελέγχου των αρχείων καταγραφής. Με τη σειρά του, ο ΔΕΔΔΗΕ ενημέρωσε εγγράφως τον πραγματογνώμονα ότι μέρος μόνο των ζητούμενων στοιχείων ήταν δυνατό να παραδοθεί. Πιο συγκεκριμένα, στις **7 Μαρτίου 2023** εστάλη σχετικό αίτημα προς τον Διαχειριστή με το ακόλουθο περιεχόμενο: *«Οι «πληροφορίες» στις οποίες απαιτείται πρόσβαση είναι κυρίως τα αντίγραφα αρχείων καταγραφής (logs) από τα on-prem ή cloud πληροφοριακά συστήματα του ΔΕΔΔΗΕ, που σχετίζονται με τους διαγωνισμούς / «ηλεκτρονική υποβολή αιτήσεων για Σταθμούς ΑΠΕ & ΣΗΘΥΑ» για την περίπτωση του Κορεσμένου Δικτύου της Πελοποννήσου και της Κρήτης, όπως:*

Την εφαρμογή / πλατφόρμα στην οποία διεξήχθησαν οι διαγωνισμοί (περιγραφή λειτουργίας της πλατφόρμας, σχηματικό διάγραμμα λειτουργίας, αναφορά στις χρησιμοποιούμενες βάσεις δεδομένων, επίδειξη δοκιμαστικής υποβολής προσφοράς από test user, λειτουργικά logs)

Τον (τους) εξυπηρετητή/ές της εφαρμογής / πλατφόρμας (λειτουργικό σύστημα, εσωτ. και public IP, αρχιτεκτονική συνδέσεων και δρομολόγησης πρόσβασης, logs)

Το τείχος προστασίας ή/και του WAF (logs προσβάσεων, δικτυακές κινήσεις)

Τις προσβάσεις και χρήσης της εφαρμογής (access logs)

Τα αρχεία αυθεντικοποίησης χρηστών/λογαριασμούς χρηστών (logs ασφαλείας, login, logout)

Τα αντίγραφα ασφαλείας που αφορούν τα ανωτέρω

Οποιοδήποτε άλλο αρχείο ή καταγραφή (π.χ. αρχείο πρόσβασης/δρομολόγησης, προέλευσης IP, χρονικές σημάνσεις κ.ά.) ή συσκευή ή εφαρμογή που αφορά στη λειτουργία και χρήση της εφαρμογής/πλατφόρμας κατά το χρονικό διάστημα διενέργειας των ανωτέρω διαγωνισμών».

Ο Διαχειριστής πράγματι παρέδωσε στις **12 Απριλίου 2023** στον πραγματογνώμονα μέσω ειδικής πλατφόρμας ασφαλούς διαμοιρασμού αρχείων VDR στην οποία παρείχε πρόσβαση, αρχεία και καταγραφές που του παραδόθηκαν από την εταιρεία [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ], αλλά δεν ήταν σε θέση να παραδώσει το σύνολο των αρχείων που ζητήθηκαν. Το ακριβές λεκτικό της από 12.4.2023 απάντησής που απεστάλη στον πραγματογνώμονα ήταν το εξής: «Σε συνέχεια του από 7.3.2023 αιτήματός σας για την παροχή των απαιτούμενων στοιχείων, παρακαλώ όπως σημειώσατε τα κάτωθι:

1. Σε επίσημη επικοινωνία με την [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] λάβαμε την απάντηση ότι τα logs από το WAF, load balancers & Firewall έχουν περιορισμένο χρόνο διατήρησης. Κατά συνέπεια, δεν δύνανται να διατεθούν για τις ζητούμενες περιόδους. Επιπλέον, το τείχος προστασίας (OCI Network Firewall) δεν ήταν ενεργοποιημένο εκείνη τη στιγμή για https traffic παρά μόνο για ssh.

2. Αίτημα διαγωνιστικής διαδικασίας Πελοποννήσου: σχετικές καταγραφές, που αναφέρθηκαν στη συζήτησή μας, για το χρονικό διάστημα από 11:00:00 πμ έως 13:15:00 της 21ης/10/2022. Παρακαλούμε όπως βρείτε στο VDR τις καταγραφές των access logs, application server logs και proxy logs.

3. Αίτημα διαγωνιστικής διαδικασίας Κρήτης: σχετικές καταγραφές, που αναφέρθηκαν στη συζήτησή μας, για το χρονικό διάστημα 11:00:00 πμ έως 11:30:00 πμ της 25ης/10/2022.

Παρακαλούμε όπως βρείτε στο VDR τις καταγραφές των access logs, application server logs και proxy logs. Τα ανωτέρω στοιχεία για τα 2 και 3 παρέχονται για το χρονικό διάστημα που μας ζητήσατε, αυτούσια, προς επεξεργασία και ανάλυση από μεριάς σας.

4. Σας έχουμε επίσης ανεβάσει στο VDR την αρχιτεκτονική του OCI στην οποία φιλοξενείται η εφαρμογή για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (και συνεχίζει εκεί να φιλοξενείται).»

Επισημαίνεται ότι η ανταπόκριση του ΔΕΔΔΗΕ στα αιτήματα της Αρχής για την παροχή στοιχείων δεν ήταν η προσήκουσα λαμβάνοντας υπόψη και τον επείγοντα χαρακτήρα της υπόθεσης, καθώς όπως καταδεικνύεται από τα πραγματικά περιστατικά, καθυστέρησε αφενός ως προς την υπογραφή της «Αδειας εξουσιοδοτημένης προσβάσεως για εκτέλεση τεχνικού ελέγχου», αφετέρου ως προς τη χορήγηση στοιχείων. **V. Ισχυρισμοί ΔΕΔΔΗΕ επί του πορίσματος**

Η Αρχή απέστειλε το ως άνω πόρισμα στον Διαχειριστή για την υποβολή των απόψεών του. Με το υπ' αριθμ. ΡΑΑΕΥ Ι-354238/18.07.2023 έγγραφο, ο Διαχειριστής υπέβαλε τις απόψεις του επί της ανωτέρω Έκθεσης Ευρημάτων Ψηφιακών Πειστηρίων αναφέροντας τα ακόλουθα:

Α. Αναφορικά με την καθυστερημένη εκκίνηση της εφαρμογής στην περίπτωση της Πελοποννήσου, ο Διαχειριστής υποστηρίζει ότι αυτή οφειλόταν στην προσπέλαση της εφαρμογής για δοκιμαστικούς σκοπούς από στελέχη του, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η βέλτιστη απόδοση της πλατφόρμας. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε, ανάλογα με τις δοκιμές που εκτελούνταν κατά περίπτωση, τίθεντο σε λειτουργία διάφορα παραγωγικά συστήματα, χωρίς να απαιτείται να είναι όλα ταυτόχρονα ενεργά για κάθε δοκιμή. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μη διαθεσιμότητα της εφαρμογής για τους υποψήφιους επενδυτές κατά το αρχικώς προβλεφθέν χρονικό σημείο. Τελικώς, η πλατφόρμα κατέστη διαθέσιμη για τους αιτούντες στις 12:33 μ.μ. Επιπροσθέτως, ο Διαχειριστής τονίζει ότι κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, δεν υπήρξε καμία ενημέρωση από την ΓΓΠΣΔΔ, μέσω της οποίας έγινε η ταυτοποίηση των αιτούντων, ή από την πάροχο εταιρεία για τη διενέργεια επιθέσεων κατά της εφαρμογής. Προς απόδειξη του ισχυρισμού αυτού, ο ΔΕΔΔΗΕ προχώρησε σε σχετικά αιτήματα λήψης βεβαιώσεων περί μη διενέργειας επίθεσης τόσο από την ΓΓΠΣΔΔ, όσο και τον πάροχο ([ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]). Αντίγραφα των αιτημάτων αυτών απεστάλησαν στην Αρχή με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕΕΥ Ι-355879/08.08.2023 έγγραφο παροχής υποστηρικτικών στοιχείων.

Β. Σε ό, τι αφορά τις παρατηρήσεις του πραγματογνώμονα ως προς την εμφάνιση προγραμματικών εξαιρέσεων (σφαλμάτων) και την καταχώριση κενών στοιχείων, οι οποίες κατά την κρίση του υποδηλώνουν αστοχία στην εκτέλεση του κώδικα, ο ΔΕΔΔΗΕ διατείνεται αφενός ότι οι εν λόγω καταγραφές δεν οδήγησαν σε καμία διακοπή ή καθυστέρηση της λειτουργίας της εφαρμογής, όπως αποδεικνύεται από τα προσεπικαλούμενα και προσκομιζόμενα στοιχεία φόρτου της εφαρμογής και αφετέρου ότι η εφαρμογή έχει προγραμματιστεί κατά τρόπο ώστε να μην επιτρέπεται η καταχώριση κενών στοιχείων, εισάγοντας δηλαδή προγραμματιστική εξαίρεση με συνέπεια τη μη καταχώριση της αίτησης. Ταυτόχρονα, ο Διαχειριστής υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή δεν επιτρέπει την καταχώριση αίτησης η οποία δεν έχει υποβληθεί μέσω της προβλεπόμενης διαδικασίας: Χρήση browser, εξουσιοδότηση χρήστη μέσω taxisnet, δημιουργία hashkey, καταχώριση αίτησης την οποία αλληλουχία απαιτούμενων ενεργειών θεωρεί ως ισοδύναμου αποτελέσματος με μηχανισμό anti – bot. Σχετικά με την εμφάνιση επαναλαμβανόμενων σφάλματων αποτυχημένης αυθεντικοποίησης κατά τη λειτουργία της εφαρμογής, ο Διαχειριστής αναφέρει emphaticά ότι στην πλατφόρμα χρησιμοποιήθηκε

αποκλειστικά το taxisnet για τον έλεγχο αυθεντικοποίησης του χρήστη, διαδικασία που δεν ήταν δυνατόν να παρακαμφθεί, καθώς μάλιστα αποτέλεσε μέρος του μηχανισμού anti – bot που εφάρμοσε. Αυτό, κατά τον Διαχειριστή, οφείλεται στο γεγονός ότι χωρίς το παραλαμβανόμενο από το taxisnet token, κατά τον επιτυχή έλεγχο αυθεντικοποίησης χρήστη, δεν δύναται να παραχθεί ο απαιτούμενος κρυφός μοναδικός κωδικός (hashkey). Επιπροσθέτως, αναφέρει ότι τα αρχεία καταγραφής, τα οποία μελέτησε ο πραγματογνώμονας, επιβεβαιώνουν την εξαίρεση που εμφανίζει το σύστημα σε περίπτωση μη αυθεντικοποίησης χρήστη μέσω taxisnet. Οι εν λόγω εξαιρέσεις καταγράφονται στην περίπτωση αυτή, είτε λόγω δυσλειτουργίας της πλατφόρμας της ΓΓΠΣΔΔ, είτε λόγω άρνησης του συστήματος για παροχή πρόσβασης σε μη εξουσιοδοτημένους χρήστες.

Γ. Σχετικά με τις διαπιστώσεις περί μη πρόβλεψης μηχανισμού αντιμετώπισης κακόβουλων επιθέσεων από αυτοματοποιημένους μηχανισμούς επιθέσεων ρομπότ (bots), ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται ότι έλαβε όλα τα κατάλληλα μέτρα και μερίμνησε ώστε όλες οι ενέργειες υποβολής αιτήσεων να λαμβάνουν χώρα αποκλειστικά μέσω ανθρώπινης ενέργειας / παρέμβασης και ειδικότερα μόνο από χρήστες διαπιστευμένους μέσω taxisnet. Ως προς το ζήτημα αυτό, επισημαίνει περαιτέρω τα ακόλουθα:

α) Η εφαρμογή απαγορεύει την κατάθεση πολλαπλών αιτήσεων από ένα ΑΦΜ.

β) Η εφαρμογή δεν επιτρέπει την καταχώρηση αίτησης, η οποία δεν έχει υποβληθεί μέσω της προβλεπόμενης διαδικασίας.

γ) Οι συγκεκριμένοι anti-bot μηχανισμοί που εφάρμοσε ο ΔΕΔΔΗΕ, συμμορφώνονται πλήρως και με την Εγκύκλιο ΥΕ1ΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/114584/4660/03.11.2022, σύμφωνα με την οποία *«δεν είναι επιτρεπτά αυτοματοποιημένα συστήματα υποβολής πολλαπλών αιτήσεων, τα οποία οδηγούν σε διακοπή λειτουργίας της πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων. Η απρόσκοπτη και ομαλή λειτουργία της πλατφόρμας πρέπει να διασφαλιστεί με μηχανισμούς άμυνας, όπως πιστοποίηση ανθρώπινου χρήστη.»*, και τούτο μάλιστα παρά το γεγονός ότι η ως άνω εγκύκλιος δημοσιεύτηκε 3.11.2022, ήτοι, με το πέρας της διαδικασίας για τα κορεσμένα δίκτυα Πελοποννήσου και Κρήτης.

δ) Η καταγραφή του προφίλ ενεργειών που απαιτούνται για να υποβληθεί επιτυχώς μια αίτηση, δύναται να λάβει χώρα μέσω χειροκίνητων μηχανισμών, όπως φωτογραφία σε κινητό τηλέφωνο ή screenshot, ήτοι, δεν απαιτείται η παρέμβαση άλλου αυτοματοποιημένου ή μη μηχανισμού.

ε) Ο anti-bot μηχανισμός πρέπει επίσης να είναι σε θέση ξεπεράσει τη διαδικασία ελέγχου αυθεντικότητας του taxisnet, η οποία είναι αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας της εφαρμογής.

Αναφορικά με την ανυπαρξία μηχανισμών αποτροπής των “bots” (robots), όπως ο CAPTCHA, υπογραμμίζει ότι αυτοί δεν θα προσέθεταν κάτι περισσότερο ως προς το εδώ εξεταζόμενο θέμα της anti - bot προστασίας, σε σχέση με τους ήδη υπάρχοντες μηχανισμούς και τις σχετικές δικλίδες ασφαλείας του υλοποιηθέντος πληροφοριακού συστήματος – πλατφόρμας. Πιο αναλυτικά, ο Διαχειριστής προβαίνει στις ακόλουθες παρατηρήσεις:

α. Όλοι οι χρήστες της εφαρμογής πρέπει να είναι διαπιστευμένοι στο taxisnet, ήτοι να διαθέτουν ενεργό κωδικό χρήστη και κωδικό ασφάλειας.

β. Όλοι οι χρήστες, με την είσοδό τους στην εφαρμογή, έπρεπε να δηλώσουν υπεύθυνα ότι δεν είναι robot.

γ. Ο μηχανισμός CAPTCHA δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την αποφυγή ολοκλήρωσης κατάθεσης αίτησης σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Συγκεκριμένα, ένας χρήστης ο οποίος θα ανέπτυσε RPA (robotic process automation), θα ολοκλήρωνε σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα την κατάθεση των απαιτούμενων στοιχείων, και μετά, με μη- αυτοματοποιημένη παρέμβαση, εντός δευτερολέπτων, θα ξεπερνούσε και τον μηχανισμό CAPTCHA. Συνεπώς, ο εν λόγω χρήστης πάλι θα ολοκλήρωνε την κατάθεση αίτησης σε σύντομο χρονικό διάστημα.

δ. Ο ανωτέρω περιγραφόμενος μηχανισμός αποτροπής είθισται να λειτουργεί διαφορετικά ανά περίπτωση. Συγκεκριμένα, σε έναν χρήστη, ο μηχανισμός CAPTCHA δύναται να ζητήσει την επιλογή εικόνων στις οποίες εμφανίζονται φωτεινοί σηματοδότες, ενώ σε έτερο χρήστη την επιλογή εικόνων στις οποίες εμφανίζεται ένας πυροσβεστικός κρουνός. Ο πρώτος θα πρέπει να επιλέξει (ενδεικτικά) πέντε διαφορετικές φωτογραφίες, ενώ ο δεύτερος (ενδεικτικά) μόνο δύο. Συνεπώς, ο δεύτερος χρήστης θα ολοκληρώσει τη διαδικασία υποβολής αίτησης γρηγορότερα από τον πρώτο.

ε. Διατίθενται ελεύθερα στο διαδίκτυο πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με την αποφυγή των μηχανισμών CAPTCHA.

στ. Ο ΔΕΔΔΗΕ προκειμένου να αποτραπεί η αυτοματοποιημένη υποβολή πολλαπλών αιτήσεων διασύνδεσε την εφαρμογή / πλατφόρμα υποβολής αιτήσεων με την πλατφόρμα της ΓΠΠΣΔΔ, ήτοι με πλατφόρμα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του

Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης στην οποία ρητώς αναφέρεται ότι «Απαγορεύεται η μη εξουσιοδοτημένη χρήση αυτής της τοποθεσίας, η οποία μπορεί να επιφέρει αστική και ποινική δίωξη».

Τέλος, σχετικά με τις αιτιάσεις περί ολοκλήρωσης υποβολής αιτήσεων συμμετεχόντων σε πολύ γρήγορο χρόνο, σημειώνει ότι ουδόλως ορίζεται στη διαθέσιμη βιβλιογραφία ή στις βέλτιστες πρακτικές ο μέσος αποδεκτός χρόνος ανθρώπινης παρέμβασης σε εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος, συνεκτιμώντας την πολυπλοκότητά της (αριθμός φορμών, τύπος πεδίων όπως δυναμικά, κλπ.). Κατά την κρίση του Διαχειριστή, οποιαδήποτε σχετική παρέμβασή του υπερβαίνει τον ρόλο και αρμοδιότητές του και δη στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διαδικασίας και του ειδικού κανονιστικού πλαισίου το οποίο την διέπει.

Όσον αφορά στο προκύψαν εκ του πορίσματος συμπέρασμα περί μη εκτέλεσης δοκιμών αντοχής του Πληροφοριακού Συστήματος σε επιθέσεις Άρνησης Υπηρεσίας (DoS) και Κατανεμημένης Άρνησης Υπηρεσίας (DDoS), ο Διαχειριστής διατείνεται ότι η εφαρμογή φιλοξενούνταν στην υποδομή OCI, η οποία προστατεύεται από μηχανισμούς anti-DoS/DDoS και τα εχέγγυα προστασίας της είναι ελεύθερα διαθέσιμα στο κοινό. Περαιτέρω, μνημονεύει τα ως άνω εχέγγυα, ήτοι τις πιστοποιήσεις ISO, την αναφορά SOC2 Type 2 σε συμμόρφωση με τα Trust Services Criteria και τις πληροφορίες σχετικά με το Cloud Security Alliance (CSA) Security Trust AND Assurance Registry (STAR), τις οποίες διαθέτει το OCI της παρόχου [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]. Ο ΔΕΔΔΗΕ επισημαίνει ότι ουδέποτε διαπίστωσε ούτε και ενημερώθηκε σχετικώς για τυχόν επίθεση DDoS είτε από την ΓΓΠΣΔΔ είτε από την ανάδοχο εταιρεία, στο Cloud της οποίας παρακολουθούνται και εντοπίζονται τέτοιου είδους κυβερνοεπιθέσεις. Προς απόδειξη του εν λόγω ισχυρισμού, ο Διαχειριστής παραθέτει στοιχεία φόρτου της εφαρμογής κατά τα επίμαχα χρονικά διαστήματα, όπως αποτυπώνονται σε γραφήματα των τεσσάρων διακομιστών εφαρμογής (application servers) που χρησιμοποιήθηκαν στην υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία, αλλά και του Hub proxy server.

Σχολιάζοντας την αδυναμία λήψης του συνόλου των αρχείων καταγραφής, η εξέταση των οποίων κρίθηκε απαραίτητη από τον πραγματογνώμονα για την εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος αναφορικά με τυχόν ύπαρξη αυτοματοποιημένων συστημάτων, ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται τα εξής: Κατά την δημοσίευση των υπ' αριθμ. 935/2022, 937/2022 και 939/2022 Αποφάσεων της Αρχής για τη χορήγηση προσωρινών μέτρων στις 22.12.2022, ήτοι δύο μήνες μετά το πέρας της

διαδικασίας, τα στοιχεία που ζητήθηκαν από τον πραγματογνώμονα δεν ήταν πλέον τεχνικά δυνατό να τεθούν στη διαθεσιμότητά του. Σύμφωνα με τον Διαχειριστή, τα συγκεκριμένα στοιχεία δεν διατηρούνταν πλέον του ενός μήνα. Συναφώς, υποστηρίζει ότι ουδεμία εντολή προς διατήρηση των εν λόγω στοιχείων έλαβε στο μεσοδιάστημα και ότι δεν υπείχε νομική υποχρέωση διατήρησης των στοιχείων. Επιπροσθέτως, ο Διαχειριστής ισχυρίζεται ότι η τυχόν περιέλευση σε αυτόν εγγράφων οχλήσεων εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επενδυτών εντός του κρίσιμου διμήνου δεν γεννά οποιαδήποτε υποχρέωση της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. για τη λήψη και διατήρηση τέτοιων στοιχείων, ούτε και είναι δυνατόν η χωρίς την απαραίτητη τεχνοκρατική τεκμηρίωση προβολή τέτοιων αιτιάσεων, να οδηγήσει ακόμη και στο πλαίσιο άκρας επιμέλειας, την εταιρεία στο συμπέρασμα ότι έπρεπε εκ των προτέρων να αναζητήσει και να διατηρήσει τα εν λόγω στοιχεία. Τέλος, ως προς την σύσταση του πραγματογνώμονα να καταστεί υποχρεωτική συνθήκη λειτουργίας για όλα τα δημόσια πληροφοριακά συστήματα η λήψη και αποθήκευση του συνόλου των αρχείων καταγραφών των εκάστοτε συστημάτων, ο Διαχειριστής αναφέρει ότι η ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., ως θυγατρική της ΔΕΗ Α.Ε., δεν εντάσσεται στον δημόσιο τομέα (αναλογική εφαρμογή του πδ/τος 360/1991), ούτε και μπορεί εκ της νομικής της φύσης να θεωρηθεί ως ΝΠΔΔ ή εν γένει ως δημόσιος φορέας.

Δ. Σε ό,τι αφορά τη μη απαγόρευση πρόσβασης τρίτων χωρών στη διαδικασία, και ιδιαιτέρως χωρών με εγνωσμένα ζητήματα εκτέλεσης μαζικών κυβερνοεπιθέσεων, ο ΔΕΔΔΗΕ επικαλείται την ταύτιση απόψεών του με τον πραγματογνώμονα για το γεγονός ότι η προέλευση διεύθυνσης IP δεν δύναται πλέον να αποτελεί τεκμήριο ελέγχου πρόσβασης:

α. Λόγω του τρόπου λειτουργίας του διαδικτύου.

β. Λόγω του ότι ένας υποψήφιος επενδυτής θα μπορούσε να βρίσκεται στο εξωτερικό κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

γ. Λόγω του ότι ένας υποψήφιος επενδυτής δύναται να διαμένει στο εξωτερικό και να καταθέσει αίτηση.

δ. Λόγω του ότι επιθέσεις κατά δικτύων λαμβάνουν χώρα μέσω συνδέσεων VPN και onion routing, μηχανισμοί οι οποίοι αποκρύπτουν την πραγματική διεύθυνση και γεωγραφική τοποθεσία του κακόβουλου χρήστη.

Απαντώντας στην εντός του πορίσματος αναφερόμενη σύσταση για ανεμπόδιστη πρόσβαση σε κρατικές διαγωνιστικές διαδικασίες μόνο από εθνικές διευθύνσεις IP, ο ΔΕΔΔΗΕ υποστηρίζει ότι δεν κατανοεί την χρησιμότητα αυτής, καθώς ένας tor browser δύναται να αναδρομολογήσει την διεύθυνση ενός επιτιθέμενου, ώστε να εμφανίζεται ωσάν να προέρχεται από την Ελλάδα. Επισημαίνει ακόμη ότι το νομικό-κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την υπόψη ανταγωνιστική διαδικασία, δεν περιελάμβανε πρόβλεψη σχετικά με την ανωτέρω σύσταση και συνεπώς δεν θα μπορούσε αυτοβούλως να επιβάλλει έναν τέτοιο κανονισμό, έτι περισσότερο στο βαθμό που η επιβολή αυτού θα συνεπάγετο νόθευση των συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού.

Σε σχέση με την παραμετροποίηση του συστήματος Διαδικτυακού Τείχους Προστασίας (WAF), ο Διαχειριστής επισημαίνει ακολούθως τη διαμόρφωση του WAF κατά το μέρος που αφορά την προστασία της εφαρμογής. Σχετικώς, παραθέτει τέσσερις μηχανισμούς, οι οποίοι αποτέλεσαν μέρος του Διαδικτυακού Τείχους Προστασίας της πλατφόρμας κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας.

Ε. Ως προς τις επαναλαμβανόμενες υποβολές αιτήσεων κατά την διαγωνιστική διαδικασία για το δίκτυο της Πελοποννήσου, ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται ότι η εφαρμογή εξυπηρετούσε αιτήσεις χωρίς διακοπή, κάτι που προκύπτει από τα αρχεία καταγραφής και τη βάση δεδομένων. Υποστηρίζει ότι τυχόν επαναλαμβανόμενες προσπάθειες δεν έγιναν αποδεκτές, όπως αποδεικνύεται από τα στοιχεία της βάσης δεδομένων, στην οποία μια επιτυχής αίτηση αντιστοιχεί μόνο σε ένα ΑΦΜ. Επιπροσθέτως, διατείνεται ότι τα μνημονεύόμενα στην έκθεση πορίσματος σφάλματα αφορούν χρονικό διάστημα κατά το οποίο η εφαρμογή δεν ήταν διαθέσιμη στους υποψήφιους επενδυτές, ήτοι πριν τις 12:33 μ.μ., καθώς τέτοιου είδους σφάλματα δεν εμφανίστηκαν κατά το διάστημα που ήταν διαθέσιμο το περιθώριο ισχύος του δικτύου. Σε ό, τι αφορά την ανταπόκριση της πλατφόρμας, ο Διαχειριστής παραθέτει σχετικό γράφημα, όπου διαφαίνεται ο αριθμός των υποβληθεισών αιτήσεων ανά λεπτό, από την έναρξη έως το κλείσιμο της εφαρμογής (12:33 μ.μ.-13:00 μ.μ.) Συγκεκριμένα, μέχρι τις 12:41 είχαν υποβληθεί επιτυχώς 49 αιτήσεις, ενώ μεταξύ 12:42 και 13:00 υπεβλήθησαν 636. Υπογραμμίζει συναφώς ότι δεν έχει αποτυπωθεί σφάλμα στα αρχεία καταγραφής, και ότι πραγματοποιήθηκαν αιτήσεις κάθε λεπτό λειτουργίας της πλατφόρμας έως και το κλείσιμο περιθωρίου ισχύος της στις 13:00:08, συμπληρώνοντας τον αριθμό των 685 αιτήσεων.

ΣΤ. Αναφορικά με τη διαπίστωση για τη μη λειτουργία αποστολής μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και για την ύπαρξη προγραμματιστικών λαθών εξαίρεσης, ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται ότι η ενημέρωση των υποψήφιων επενδυτών δεν βασίστηκε στην αποστολή των εν λόγω μηνυμάτων. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Διαχειριστή, η εφαρμογή εμφάνιζε μήνυμα στον εκάστοτε επενδυτή σχετικά με το αποτέλεσμα της επιτυχούς ολοκλήρωσης υποβολής αίτησης, το οποίο περιείχε και αριθμό αίτησης (Α/Α). Περαιτέρω, επισημαίνει ότι η αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου έλαβε χώρα μεταγενέστερα ως επιβεβαίωση δεύτερης μορφής, η οποία ουδόλως επηρέασε τη διαδικασία κατάθεσης αιτήσεων. Προς επίρρωση του ισχυρισμού, παραθέτει γραφήματα, στα οποία διαφαίνονται τα στοιχεία φόρτου της εφαρμογής, κάτι που, κατά την κρίση του ΔΕΔΔΗΕ, επιβεβαιώνει ότι οι συγκεκριμένες αποστολές μηνυμάτων δεν επηρέασαν τη λειτουργία της εφαρμογής.

VI. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

A. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ Ρ.Α.Α.Ε.Υ.

Επειδή με το άρθρο 26 παρ. 3 της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ (πλέον άρθρο 35 παρ. 3 της Οδηγίας 2019/944) ορίστηκε αρχικά ότι: *«Σε περίπτωση που ο διαχειριστής συστήματος διανομής αποτελεί μέρος κάθετα ολοκληρωμένης επιχείρησης, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι παρακολουθούνται από ρυθμιστικές αρχές ή άλλους αρμόδιους φορείς οι δραστηριότητες του διαχειριστή του συστήματος διανομής, ώστε να μην είναι σε θέση να εκμεταλλευθεί την κάθετη ολοκλήρωσή του για να προκαλέσει στρέβλωση του ανταγωνισμού. ...»* και στο άρθρο 36 της ίδιας Οδηγίας (πλέον άρθρο 58 της Οδηγίας 2019/944) ορίζεται, σχετικά με τους στόχους των ρυθμιστικών Αρχών, ότι: *«... οι ρυθμιστικές αρχές λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα προς επίτευξη των κατωτέρω στόχων εντός του πλαισίου των καθηκόντων και εξουσιών τους που καθορίζονται στο άρθρο 37, διαβουλευόμενες στενά με άλλες ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών ανταγωνισμού, κατά περίπτωση, και με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων τους: α) ... ζ) εξασφάλιση ότι οι πελάτες επωφελούνται μέσω της αποδοτικής λειτουργίας των εθνικών αγορών, προαγωγή του ουσιαστικού ανταγωνισμού και βοήθεια στην εξασφάλιση της προστασίας των καταναλωτών»*

Περαιτέρω σύμφωνα με το άρθρο 58 περ. (ε) της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 : *«Κατά την εκτέλεση των ρυθμιστικών καθηκόντων που προσδιορίζονται στην παρούσα οδηγία, οι ρυθμιστικές αρχές*

λαμβάνουν όλα τα εύλογα μέτρα προς επίτευξη των κατωτέρω στόχων εντός του πλαισίου των καθηκόντων και εξουσιών τους που καθορίζονται στο άρθρο 59, διαβουλευόμενες στενά με άλλες σχετικές εθνικές αρχές, ..[...] : ..[...] (ε) Διευκόλυνση της πρόσβασης στο δίκτυο νέας δυναμικότητας παραγωγής και εγκαταστάσεων αποθήκευσης ενέργειας, ιδίως μέσω της άρσης των εμποδίων που θα μπορούσαν να αποτρέψουν την πρόσβαση νέων φορέων ή ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στην αγορά...[...]

Σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 : «Στη ρυθμιστική αρχή ανατίθεται τα εξής καθήκοντα: α) ..[.], β) να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και διανομής και, όπου συντρέχει περίπτωση, των ιδιοκτητών των συστημάτων, καθώς και όλων των επιχειρήσεων ηλεκτρικής ενέργειας και των λοιπών συμμετεχόντων στην αγορά, προς τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την παρούσα οδηγία, τον κανονισμό (ΕΕ) 2019/943, τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 59, 60 και του άρθρου 61 του κανονισμού (ΕΕ) 2019/943, και από άλλη συναφή ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων, όσον αφορά διασυνοριακά θέματα, και τις αποφάσεις του ACER·

Σύμφωνα με το άρθρο 59 παρ. 3 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944: «Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ανατίθενται στις ρυθμιστικές αρχές οι αρμοδιότητες που τους παρέχουν τη δυνατότητα να εκτελούν ταχέως και αποτελεσματικά τα καθήκοντα που αναφέρονται στο παρόν άρθρο. Για το σκοπό αυτό, οι ρυθμιστικές αρχές διαθέτουν τουλάχιστον τις ακόλουθες αρμοδιότητες: «α) ..[.] (β) να ερευνούν τη λειτουργία των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας και να αποφασίζουν και να επιβάλλουν τα κατάλληλα, αναγκαία και αναλογικά μέτρα για την προώθηση του αποτελεσματικού ανταγωνισμού και την εξασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς. Εφόσον απαιτείται, οι ρυθμιστικές αρχές δύνανται επίσης να συνεργάζονται με την εθνική αρχή ανταγωνισμού και τις ρυθμιστικές αρχές της χρηματοπιστωτικής αγοράς ή την Επιτροπή στη διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τον νόμο περί ανταγωνισμού· γ) να απαιτούν πληροφορίες από τις επιχειρήσεις ηλεκτρικής ενέργειας σχετικά με την εκπλήρωση των καθηκόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της αιτιολόγησης για οποιαδήποτε άρνηση χορήγησης πρόσβασης σε τρίτους, καθώς και οποιοσδήποτε πληροφορίες σχετικά με μέτρα αναγκαία για την ενίσχυση του δικτύου»·

Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 80 της οδηγίας 2019/944, προκειμένου να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία της αγοράς, οι ρυθμιστικοί φορείς ενεργείας πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν αποφάσεις για κάθε συναφές ρυθμιστικό θέμα προκειμένου να

λειτουργεί ορθώς η εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και να απολαύουν πλήρους ανεξαρτησίας από οποιοδήποτε άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό συμφέρον

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 4001/2011 «[...] Οι δραστηριότητες της παραγωγής, [...] και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, εντός της Ελληνικής Επικράτειας ασκούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού. Οι δραστηριότητες αυτές είναι κοινής ωφέλειας και τελούν υπό την εποπτεία του κράτους.»

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 4001/2011 : *«Ο Υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας και η ΡΑΕ ασκούν τις αρμοδιότητες που τους ανατίθενται με τον παρόντα νόμο και τις πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του με τέτοιο τρόπο ώστε: [...] (ε) να προάγεται ο υγιής ανταγωνισμός στην αγορά ενέργειας και η εύρυθμη λειτουργία αυτής σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο...[...].»*

Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 3 του νόμου 4001/2011: *«3. Η ΡΑΕ παρακολουθεί και ελέγχει τον τρόπο άσκησης των δικαιωμάτων που παρέχονται με τις άδειες αυτές, καθώς και την τήρηση των υποχρεώσεων των κατόχων αδειών».*

Σύμφωνα με το άρθρο 22 του νόμου 4001/2011 : *«Η ΡΑΕ, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, παρακολουθεί και εποπτεύει τη λειτουργία της αγοράς ενέργειας, συμπεριλαμβανομένων των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας, εκπονεί μελέτες, συντάσσει, δημοσιεύει και υποβάλλει εκθέσεις, προβαίνει σε συστάσεις, αποφασίζει ή εισηγείται στα αρμόδια όργανα τη λήψη αναγκαίων μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της έκδοσης κανονιστικών και ατομικών πράξεων, ιδίως για την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και των ρυθμιστικών υποχρεώσεων που τίθενται με τον παρόντα νόμο, την προστασία των καταναλωτών, την εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, την προστασία του περιβάλλοντος, την ασφάλεια εφοδιασμού και την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς ενέργειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για τον σκοπό αυτόν η ΡΑΕ παρακολουθεί και εποπτεύει ιδίως:..{..}.. (ε) την τήρηση των ειδικών ρυθμιστικών υποχρεώσεων που βαρύνουν τις επιχειρήσεις που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τους όρους των αδειών που τους έχουν χορηγηθεί.»*

Σύμφωνα με το άρθρο 34 του ν. 4001/2011 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 4986/2022 (ΦΕΚ Α` 204/28.10.2022): *«1. Όποιος έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να υποβάλει ενώπιον της ΡΑΕ καταγγελία κατά των κυρίων και των διαχειριστών των Συστημάτων και των Δικτύων Διανομής Ενέργειας, καθώς και κατά των επιχειρήσεων που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες,*

για παράβαση των υποχρεώσεών τους που καθορίζονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, των κανονιστικών πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του ή της άδειας που τους έχει χορηγηθεί. Επί της καταγγελίας αποφασίζει η ΡΑΕ εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται για δύο (2) ακόμη μήνες με αιτιολογημένη πράξη της ΡΑΕ, η οποία εκδίδεται πριν λήξει η αρχική προθεσμία, εφόσον η παράταση είναι αναγκαία για τη συγκέντρωση πληροφοριών που απαιτούνται για τη λήψη της σχετικής απόφασης. Περαιτέρω παράταση της προθεσμίας επιτρέπεται μόνον κατόπιν συναίνεσης του προσώπου που υπέβαλε την καταγγελία. 2. Η απόφαση της ΡΑΕ προσβάλλεται δικαστικά κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 33».

Σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 4001/2011: «Με απόφαση της ΡΑΕ, η οποία εκδίδεται μετά από ακρόαση των ενδιαφερομένων, επιβάλλονται στους κυρίους και τους Διαχειριστές των Συστημάτων και των Δικτύων Διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου και στις επιχειρήσεις που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες, εφόσον παραβιάζουν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ» (L 158), τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουνίου 2019, «σχετικά με την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας» (L 158), τους κώδικες δικτύου και τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδονται δυνάμει των άρθρων 59, 60 και 61 του ως άνω Κανονισμού, και από τη λοιπή ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων, όσον αφορά διασυνοριακά θέματα, και τις αποφάσεις του Οργανισμού για τη Συνεργασία Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (ΟΣΡΑΕ), τις διατάξεις του παρόντος νόμου και των πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότησή του ή τους όρους των αδειών που τους έχουν χορηγηθεί, πρόστιμα ύψους έως δέκα τοις εκατό (10%) του ετήσιου κύκλου εργασιών τους. Το ύψος του προστίμου είναι ανάλογο με τη βαρύτητα και τη συχνότητα της παράβασης. 2. Με απόφαση της Ρ.Α.Ε., η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εξειδικεύεται η μεθοδολογία και τα επί μέρους κριτήρια των προστίμων και εν γένει διοικητικών κυρώσεων των παραγράφων 1 και 3 του παρόντος άρθρου. Για τον προσδιορισμό και την επιμέτρηση του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται, λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση από την Ρ.Α.Ε. και εφόσον αυτό είναι δυνατόν από τα στοιχεία που διαθέτει η Αρχή, ιδίως τα ακόλουθα: α) η σοβαρότητα, η συχνότητα και η διάρκεια της παράβασης, β) η επίπτωση της παράβασης στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και στη διάχυση ορθής και έγκυρης πληροφόρησης στην αγορά ενέργειας, γ) η αξία των παράνομων συναλλαγών, εφόσον αυτό είναι δυνατόν να προσδιορισθεί, δ) ο βαθμός ευθύνης του

υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου, ε) η χρηματοοικονομική ευρωστία του υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου, όπως προκύπτει για παράδειγμα από τον συνολικό κύκλο εργασιών προκειμένου περί νομικού προσώπου ή από το ετήσιο δηλωθέν εισόδημα προκειμένου περί φυσικού προσώπου, στ) το ύψος των κερδών που αποκτήθηκαν ή των ζημιών που αποφεύχθηκαν από το υπεύθυνο για την παράβαση πρόσωπο, στον βαθμό που μπορούν να προσδιοριστούν, ζ) ο βαθμός συνεργασίας του υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου με την Ρ.Α.Ε. κατά το στάδιο διερεύνησης - ελέγχου από την τελευταία με την επιφύλαξη της ανάγκης αποστέρησης των αποκτηθέντων κερδών ή αποφευχθεισών ζημιών από το εν λόγω πρόσωπο, η) οι ανάγκες της ειδικής και γενικής πρόληψης, θ) τυχόν προηγούμενες παραβάσεις των διατάξεων του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1227/2011 και της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας της αγοράς ενέργειας, ι) τα μέτρα που έχουν ληφθεί από το υπεύθυνο για την παράβαση πρόσωπο προκειμένου να αποτραπεί τυχόν επανάληψη της παράβασης...3... 4. Η επιβολή των προστίμων αυτών δεν αποκλείει την επιβολή, για την ίδια παράβαση, άλλων διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται από άλλες διατάξεις, ιδίως δε των προβλεπομένων στις διατάξεις του ν. 3959/2011. 5. Οι Αποφάσεις της ΡΑΕ που εκδίδονται στις ανωτέρω περιπτώσεις αναρτώνται στην επίσημη ιστοσελίδα της και δημοσιεύονται στον τύπο. 6. Τα πρόστιμα που προβλέπονται στο παρόν άρθρο εισπράττονται με τη διαδικασία του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ) στο όνομα και για λογαριασμό της ΡΑΕ και αποδίδονται σε αυτήν. 7. Σε περιπτώσεις συστηματικής και κατ' επανάληψη παράβασης του νομοθετικού πλαισίου και των όρων, σύμφωνα με τους οποίους χορηγούνται οι προβλεπόμενες στον παρόντα νόμο άδειες, η ΡΑΕ μπορεί να ανακαλεί τις άδειες αυτές. Η ανάκληση μπορεί να επιβάλλεται παράλληλα και με πρόστιμο...[...]

Β. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΤΥΟ

(α) Επί της πρόσβασης στο δίκτυο

Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία Διαχειριστής του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.) συστάθηκε με την απόσχιση του κλάδου Διανομής της ΔΕΗ Α.Ε., σύμφωνα με το ν. 4001/2011 και σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες για

την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της Οδηγίας 2003/45/ΕΚ και της Οδηγίας 2009/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009». Η εν λόγω Οδηγία επέβαλε το νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό των δραστηριοτήτων της Μεταφοράς και Διανομής από την καθετοποιημένη επιχείρηση ΔΕΗ. Με τον παραπάνω νόμο δίδονται στη ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ δύο διακριτές αρμοδιότητες. Αυτές που αφορούν τη Διαχείριση του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΗΕ) και αυτές που αφορούν τη Διαχείριση των αγορών των Μη Διασυνδεδεμένων Νησιών. Η ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και συντήρηση, υπό οικονομικούς όρους του ΕΔΔΗΕ, σύμφωνα με την Άδεια Διαχείρισης, ώστε να διασφαλίζεται η αξιόπιστη, αποδοτική και ασφαλής λειτουργία του, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον και την ενεργειακή αποδοτικότητα, καθώς και τη διασφάλιση, κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, της πρόσβασης των Χρηστών και των Προμηθευτών στο ΕΔΔΗΕ, προκειμένου να ασκούν τις δραστηριότητές τους. Από τις ανωτέρω αρμοδιότητες, που παρασχέθηκαν στην ΔΕΔΔΗΕ με το νόμο αυτό, η δραστηριότητα διαχείρισης δικτύων διανομής αποτελεί φυσικό μονοπώλιο. Για τον λόγο αυτό οι δραστηριότητες αυτές επιβλέπονται και ρυθμίζονται από την ανεξάρτητη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας Υδάτων και Αποβλήτων.

Η υποχρέωση του Διαχειριστή για διασφάλιση, της πρόσβασης των χρηστών στο Δίκτυο κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, προβλέπεται σε πλείστα σημεία του νομοθετικού πλαισίου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 127 του ν. 4001/2011 (ΦΕΚ 179 Α/2011): «1. Η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση, υπό οικονομικούς όρους του ΕΔΔΗΕ, ώστε να διασφαλίζεται η αξιόπιστη, αποδοτική και ασφαλής λειτουργία του, καθώς και η μακροπρόθεσμη ικανότητά του να ανταποκρίνεται σε εύλογες ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον και την ενεργειακή αποδοτικότητα, καθώς και για τη διασφάλιση, κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, της πρόσβασης των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ, προκειμένου να ασκούν τις δραστηριότητές τους, σύμφωνα με την Άδεια Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ που της χορηγείται κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου και σύμφωνα με τον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ. 2. Πέραν των όσων ορίζονται στην Άδεια Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ, η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ υποχρεούται ειδικότερα να: [...] (δ) Διασφαλίζει την πρόσβαση στο ΕΔΔΗΕ των κατόχων αδειών Παραγωγής, καθώς και των Παραγωγών που εξαιρούνται από την υποχρέωση λήψης της, των Προμηθευτών και των Πελατών, σύμφωνα με τους

όρους, τις προϋποθέσεις και τα τιμολόγια που καθορίζονται στον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ. (ε) Διασφαλίζει τη σύνδεση με το ΕΔΔΗΕ όσων το ζητούν, σύμφωνα με τους όρους, τις προϋποθέσεις και τα τιμολόγια που καθορίζονται στον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ.[...] (ζ) Παρέχει στους χρήστες του ΕΔΔΗΕ και στον Διαχειριστή του ΕΣΜΗΕ τις πληροφορίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική πρόσβαση στο Δίκτυο, όπως αυτές καθορίζονται στον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ [...]» (η) Απέχει από κάθε διάκριση μεταξύ των χρηστών ή των κατηγοριών χρηστών του ΕΔΔΗΕ και ιδίως υπέρ των συνδεδεμένων με αυτόν επιχειρήσεων.

Εκτός από τον νόμο 4001/2011, που προβλέπει διατάξεις για την λειτουργία, την ανάπτυξη, την συντήρηση και την πρόσβαση των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ, κύριο ρυθμιστικό κείμενο που καθορίζει τα ανωτέρω είναι ο «Κώδικας Διαχείρισης του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας», ο οποίος έχει εκδοθεί με την υπ' αριθμ. 395/2016 Απόφαση της ΡΑΕ σύμφωνα με τα άρθρα 30 παρ. 3 και 128 ν. 4001/2011 και έχει δημοσιευθεί στο ΦΕΚ Β' 78/20.01.2017. Το περιεχόμενο του Κώδικα ρυθμίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του Διαχειριστή του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, των Χρηστών του Δικτύου και των Προμηθευτών και τις συμβατικές σχέσεις μεταξύ της ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ και των Χρηστών του ΕΔΔΗΕ (άρθρο 128 παρ. 2 περ. ζ) καθώς και θέματα που αφορούν στην ανάπτυξη, στη λειτουργία, στην πρόσβαση στο Δίκτυο, στις παρεχόμενες από τον Διαχειριστή του Δικτύου υπηρεσίες και στο οικονομικό αντάλλαγμα αυτού.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 128 παράγραφος 2 περίπτωση (β) του ν. 4001/2011 (ΦΕΚ 179 Α/2011) όπως ισχύει: «2. Με τον Κώδικα Διαχείρισης του Δικτύου καθορίζονται: [...] (β) Οι όροι, οι προϋποθέσεις και τα τιμολόγια, σύμφωνα με τα οποία η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ υποχρεούται να παρέχει πρόσβαση στο ΕΔΔΗΕ, στους κατόχους άδειας παραγωγής ή τους παραγωγούς που εξαιρούνται από την υποχρέωση λήψης αυτής, στους Προμηθευτές και στους Πελάτες, διασφαλίζοντας την πρόσβαση των δικαιουμένων στο ΕΔΔΗΕ κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή και άμεσο τρόπο, χωρίς διακρίσεις μεταξύ των χρηστών και των κατηγοριών χρηστών του ΕΔΔΗΕ. Για το σκοπό αυτόν, η ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ υποχρεούται ιδίως να τηρεί πρωτόκολλο σχετικά με τις αιτήσεις σύνδεσης, το οποίο και δημοσιοποιεί».

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5 του ως άνω Κώδικα - Αρμοδιότητες και Υποχρεώσεις του Διαχειριστή του Δικτύου «1. Ο Διαχειριστής του ΕΔΔΗΕ, είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση, υπό οικονομικούς όρους του ΕΔΔΗΕ ώστε να διασφαλίζεται η

αξιόπιστη, αποδοτική και ασφαλής λειτουργία του, καθώς και η μακροπρόθεσμη ικανότητα του να ανταποκρίνεται σε εύλογες ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον και την ενεργειακή αποδοτικότητα, καθώς και για τη διασφάλιση, κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, της πρόσβασης των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ. 2. Ο Διαχειριστής του ΕΔΔΗΕ οφείλει να ασκεί τις αρμοδιότητές του σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 127 του νόμου 4001/2011 καθώς και τα οριζόμενα στην Άδεια Διαχείρισης που εκδίδεται κατ'εξουσιοδότηση του άρθρου 126 του ίδιου νόμου. 3. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ο Διαχειριστής ΕΔΔΗΕ: (α) Διασφαλίζει την αποφυγή κάθε διάκρισης μεταξύ Χρηστών ή κατηγοριών Χρηστών, καθώς και μεταξύ Προμηθευτών, εκτός αν άλλως ρητώς ορίζεται στις διατάξεις του παρόντος Κώδικα. Τμήμα Ι: Γενικές Διατάξεις 4 (β) Έχει την ευθύνη για την προσήκουσα εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος Κώδικα που τον αφορούν. Στο πλαίσιο αυτό μεριμνά ώστε να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα σχεδίασης, ανάπτυξης, ενίσχυσης, συντήρησης και καθημερινής λειτουργίας των εγκαταστάσεων και του αναγκαίου εξοπλισμού για την άρτια και αποτελεσματικότερη διαχείριση και λειτουργία του Δικτύου, βάσει των διατάξεων του παρόντος Κώδικα.

Υπογραμμίζεται ότι σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 3 (γ) του Κώδικα ο Διαχειριστής οφείλει να μεριμνά ώστε να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα και να διατίθενται όλοι οι αναγκαίοι πόροι για τη διατήρηση της υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους Συμμετέχοντες και Χρήστες των Συστημάτων και του Δικτύου, και κατ' ελάχιστον στο επίπεδο που περιγράφεται στον παρόντα Κώδικα.

Συναφώς, σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ (ΦΕΚ 78 Β/2017) όπως ισχύει : «Ο Διαχειριστής του Δικτύου παρέχει στους Χρήστες πρόσβαση στο Δίκτυο, χωρίς διακρίσεις μεταξύ των Χρηστών ή των κατηγοριών Χρηστών. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού ο Διαχειριστής του Δικτύου συνεργάζεται με τους αιτούμενους σύνδεσης στο Δίκτυο, καθώς και με τους υφιστάμενους Χρήστες του Δικτύου, και τους ενημερώνει για τις υφιστάμενες δυνατότητες, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα».

Πέραν των οριζομένων στα ανωτέρω άρθρα του νόμου και του Κώδικα για την διασφάλιση, κατά τον πλέον, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, της πρόσβασης των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ, υποχρέωση τήρησης της αρχής της διαφάνειας υπέχει ο Διαχειριστής και βάσει του άρθρου 6 του ως άνω Κώδικα.

Οι υποχρεώσεις του Διαχειριστή δικτύου διανομής καθορίζονται περαιτέρω και στην Άδεια Διαχείρισης του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (Απόφαση ΡΑΕ 83/2014). Σύμφωνα με το άρθρο 1 – Αντικείμενο της Άδειας «Ο κάτοχος της Άδειας είναι υπεύθυνος για την ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση, υπό οικονομικούς όρους του ΕΔΔΗΕ, ώστε να διασφαλίζεται η αξιόπιστη, αποδοτική και ασφαλής λειτουργία του, λαμβάνοντας υπόψη και ανταλλαγές ενέργειας με άλλα δίκτυα ηλεκτρισμού, καθώς και την ανάγκη συντονισμού με τους διαχειριστές τους, καθώς και τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του ΕΔΔΗΕ να ανταποκρίνεται σε εύλογη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας, λαμβάνοντας τη δέουσα μέριμνα για το περιβάλλον και την ενεργειακή αποδοτικότητα. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τη διασφάλιση, κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, της πρόσβασης των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ προκειμένου να ασκούν τις δραστηριότητές τους, σύμφωνα με το Νόμο, τους όρους της παρούσας Άδειας, τον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ και κάθε πράξη κανονιστικού περιεχομένου που εκδίδεται κατ' εξουσιοδότησή τους.».

Με τον όρο 7 (Σύνδεση στο ΕΔΔΗΕ και χρήση του ΕΔΔΗΕ) παράγραφος 1 της ορίζεται ότι: «1. Ο κάτοχος της Άδειας κατά την άσκηση της δραστηριότητάς του για τη σύνδεση των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ και την χρήση του από αυτούς, οφείλει να εφαρμόζει τους αντίστοιχους όρους τις προϋποθέσεις και μεθοδολογίες τιμολόγησης, που προβλέπονται στον Νόμο, τον Κώδικα Διαχείρισης ΕΔΔΗΕ και τις σχετικές αποφάσεις της ΡΑΕ.».

Περαιτέρω, με τον όρο 20 (Κώδικας Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ) της ως άνω Άδειας, ορίζεται ότι «1. Ο κάτοχος της Άδειας υποχρεούται να καταρτίσει τον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ, καθώς και τα εγχειρίδια εφαρμογής του σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 128 του Νόμου και να ασκεί τη διαχείριση του ΕΔΔΗΕ, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κώδικα αυτόν. 2. Ο κάτοχος της Άδειας υποχρεούται να συμμορφώνεται προς τις αποφάσεις που εκδίδει η ΡΑΕ για την εφαρμογή του Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ.».

Τέλος, με τον όρο 28 (Υποχρέωση τήρησης νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου) της ως άνω Άδειας, ορίζεται ότι «1. Ο κάτοχος της Άδειας οφείλει να τηρεί την ισχύουσα νομοθεσία, τους Κανονισμούς, τους Κώδικες και κάθε άλλη κανονιστική πράξη που εκδίδεται κατά νομοθετική εξουσιοδότηση στο πλαίσιο της νομοθεσίας και η οποία διέπει τη δραστηριότητα διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ. 2. Ο κάτοχος της Άδειας οφείλει να συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις και τις οδηγίες που εκδίδει η ΡΑΕ σύμφωνα με το Νόμο, τους Κανονισμούς, τους Κώδικες και τους Όρους της Άδειας. [...] 4. Στο πλαίσιο αυτού του Όρου, ο όρος «ισχύουσα νομοθεσία» αναφέρεται στις τυχόν απαιτήσεις που επιβάλλονται υπό την ισχύουσα εθνική και/ή Ευρωπαϊκή νομοθεσία, για

την ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων –ενδεικτικά και όχι περιοριστικά και νομοθετικών διατάξεων, πράξεων κρατικών οργάνων και αρχών, οδηγιών, αδειών, αποφάσεων, κανόνων ή Κωδίκων».

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 1 της Άδειας Διαχείρισης αναφορικά με την ποιότητα των υπηρεσιών διανομής *«1. Ο κάτοχος της Άδειας ασκεί τη δραστηριότητα της Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ κατά τρόπο ώστε να εξυπηρετούνται, κατά το βέλτιστο, οι απαιτήσεις και οι ρυθμιστικοί στόχοι απόδοσης που καθορίζονται στον Κώδικα Διαχείρισης ΕΔΔΗΕ.*

Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 4001/2011 : *«Οι επιχειρήσεις που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες υποχρεούνται: (α) Να ασκούν τη δραστηριότητά τους και παρέχουν τις υπηρεσίες τους σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και τις πράξεις που εκδίδονται κατ'εξουσιοδότησή της και τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στις άδειες τους.(β) Να τηρούν τις αρχές της ίσης μεταχείρισης, της αμεροληψίας και τη μη διάκρισης των Χρηστών και των Πελατών, ιδίως για τις υπηρεσίες που παρέχουν υπό καθεστώς αποκλειστικών δικαιωμάτων.(γ) Να λειτουργούν και να παρέχουν τις υπηρεσίες τους κατά τρόπον ώστε να προάγεται ο υγιής ανταγωνισμός στην αγορά ενέργειας, εκπληρώνοντας τις υποχρεώσεις παροχής κοινής ωφέλειας που τους ανατίθενται [...]».*

(β) Επί του ειδικού πλαισίου χορήγησης όρων σύνδεσης σε κορεσμένα δίκτυα

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. 5 περ. α' του ν.3468/2006 ορίζεται μεταξύ άλλων *«[...] Οι περιοχές με κορεσμένα δίκτυα και η δυνατότητα απορρόφησης ισχύος σε αυτές διαπιστώνονται με απόφαση της Ρ.Α.Ε. που εκδίδεται μετά από εισήγηση του αρμόδιου Διαχειριστή. Η απόφαση αυτή αναρτάται με επιμέλεια της Ρ.Α.Ε. στην ιστοσελίδα της ή δημοσιοποιείται με άλλο πρόσφορο τρόπο και κοινοποιείται αμελλητί στην Αυτοτελή Υπηρεσία Α.Π.Ε. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».* Με την υπ' αριθμ. 96/2007 απόφαση της ΡΑΕ «Καθορισμός περιοχών με κορεσμένα δίκτυα, προσδιορισμός περιθωρίων ανάπτυξης σταθμών ΑΠΕ σε αυτές, καθορισμός μεθοδολογίας επιμερισμού της ισχύος και πρόσκληση για υποβολή αιτήσεων για χορήγηση απόφασης εξαίρεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις διατάξεις των παρ. 1 και 2 του άρθρου 4 και της παρ. 1 του άρθρου 23 του Κανονισμού Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ», όπως αυτή τροποποιήθηκε από την απόφαση 703/2008 της ΡΑΕ, καθώς και την υπ' αριθμ. 699/2012 απόφαση της ΡΑΕ «Χαρακτηρισμός της Πελοποννήσου ως περιοχής με κορεσμένο δίκτυο για απορρόφηση ισχύος από σταθμούς ΑΠΕ,

διαπίστωση ορίων ασφαλούς απορρόφησης ισχύος ΑΠΕ στην περιοχή αυτή», οι περιοχές της Κρήτης και της Πελοποννήσου, μεταξύ άλλων, χαρακτηρίστηκαν ως κορεσμένα δίκτυα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν.4951/2022: «1. Ο κάτοχος της Βεβαίωσης ή της Βεβαίωσης Ειδικών Έργων ή Άδειας Παραγωγής ή ο εκπρόσωπος κοινού αιτήματος, μετά την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, υποβάλλει στον αρμόδιο Διαχειριστή αίτηση για χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης. 2. Για το Διασυνδεδεμένο Σύστημα και το Δίκτυο της ηπειρωτικής χώρας, οι αιτήσεις χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης για σταθμούς Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.) και Συμπαγωγής Ηλεκτρισμού - Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης (Σ.Η.Θ.Υ.Α.) η/ και σταθμούς αποθήκευσης ισχύος έως και οχτώ (8) μεγαβάτ (MW), υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους στον Διαχειριστή Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.). Οι αιτήσεις για σταθμούς ισχύος άνω των οχτώ (8) MW υποβάλλονται από τους ενδιαφερόμενους στον Ανεξάρτητο Διαχειριστή Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ Α.Ε.). Ειδικά για περιπτώσεις σταθμών ισχύος από ένα (1) MW έως και οχτώ (8) MW με Βεβαίωση ή Βεβαίωση Ειδικών Έργων, ο ενδιαφερόμενος δύναται να επιλέξει τον Διαχειριστή ενώπιον του οποίου θα υποβάλλει την αίτησή του. Οι Διαχειριστές του Συστήματος και του Δικτύου, συνεργαζόμενοι όπου αυτό απαιτείται, χορηγούν τις σχετικές Οριστικές Προσφορές Σύνδεσης σε σταθμούς οι οποίοι συνδέονται στο Σύστημα ή στο Δίκτυο αντίστοιχα, παρέχοντας συνολικά τη βέλτιστη τεchnοοικονομικά λύση, σε συνδυασμό με την ορθολογική ανάπτυξη, την ασφάλεια και τις ελάχιστες τεχνικές και λειτουργικές απαιτήσεις του Συστήματος και του Δικτύου. Παράλληλα, ο Διαχειριστής, στον οποίο υπεβλήθη αρχικώς η αίτηση, αν αδυνατεί να χορηγήσει Οριστική Προσφορά Σύνδεσης για τεχνικούς λόγους, δύναται να διαβιβάζει την αίτηση στον έτερο Διαχειριστή για τη διερεύνηση της δυνατότητας παροχής πρόσβασης στα δίκτυα, χωρίς να μεταβάλλεται η αρχική ημερομηνία υποβολής της αίτησης. 3. Οι αιτήσεις χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης για σταθμούς Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. στα Μη Διασυνδεδεμένα Νησιά (Μ.Δ.Ν.), ανεξαρτήτως ισχύος, υποβάλλονται στην ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., η οποία έχει την ιδιότητα του Διαχειριστή Μ.Δ.Ν. Ειδικά για περιπτώσεις σταθμών Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. που πρόκειται να εγκατασταθούν σε Μ.Δ.Ν. και να συνδεθούν στο Σύστημα μέσω νέας υποθαλάσσιας διασύνδεσης που κατασκευάζει ο Παραγωγός, οι αιτήσεις υποβάλλονται στον Διαχειριστή του Συστήματος. 4. Αιτήσεις χορήγησης Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης υποβάλλονται ηλεκτρονικά από την πρώτη έως και τη δέκατη ημέρα εκάστου ημερολογιακού μηνός. Ο αρμόδιος Διαχειριστής προσδιορίζει το ακριβές περιεχόμενο του εντύπου της αίτησης, το οποίο και αναρτά στην επίσημη ιστοσελίδα του,

τροποποιώντας το, όταν αυτό απαιτείται. 5. [...] 6. Ο αρμόδιος Διαχειριστής κάνει αποδεκτές και αιτήσεις για χορήγηση Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η ισχύς είναι μικρότερη από αυτή που αναγράφεται στην Απόφαση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, υπό την προϋπόθεση ότι η ισχύς που αναγράφεται επί της αίτησης είναι σε πλήρη αντιστοιχία με την ισχύ της Βεβαίωσης ή Βεβαίωσης Ειδικών Έργων ή Άδειας Παραγωγής και έχει ήδη υποβληθεί και εκκρεμεί αίτημα τροποποίησης της Απόφασης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, ως προς τη νέα ισχύ, αντίγραφο του οποίου υποβάλλεται ως δικαιολογητικό στον αρμόδιο Διαχειριστή. [...]11. Εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία υποβολής πλήρους φακέλου, ο αρμόδιος Διαχειριστής χορηγεί την Οριστική Προσφορά Σύνδεσης, την αποστέλλει στον ενδιαφερόμενο και την κοινοποιεί στον Φορέα Αδειοδότησης. Η Οριστική Προσφορά Σύνδεσης συνοδεύεται από σκαρίφημα του προτεινόμενου τρόπου σύνδεσης. Ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει γνώση, κατόπιν αιτήματός του, της μελέτης για τη χορήγηση της Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης. Αν προκύπτει αδυναμία σύνδεσης του σταθμού, ο αρμόδιος Διαχειριστής γνωστοποιεί εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος την αδυναμία σύνδεσης στον ενδιαφερόμενο, καθώς και τους λόγους της. 12. Ο ενδιαφερόμενος αποδέχεται την Οριστική Προσφορά Σύνδεσης εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία έκδοσής της, υποβάλλοντας τη σχετική υπεύθυνη δήλωση αποδοχής στον Διαχειριστή, με την οποία η Οριστική Προσφορά Σύνδεσης καθίσταται δεσμευτική. Με την επιφύλαξη της παρ. 13, σε περίπτωση μη αποδοχής της Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης, εντός της ως άνω δίμηνης προθεσμίας, παύει αυτοδικαίως η ισχύς της Οριστικής Προσφοράς Σύνδεσης, καθώς και η ισχύς της Βεβαίωσης ή της Βεβαίωσης Ειδικών Έργων ή της Άδειας Παραγωγής και γενικότερα όλων των αδειών και εγκρίσεων που έχουν χορηγηθεί για τον εν λόγω σταθμό και επιστρέφεται η εγγυητική επιστολή στον ενδιαφερόμενο, έπειτα από σχετικό αίτημά του, στον αρμόδιο Διαχειριστή, σύμφωνα με το άρθρο 6....[...]

Με το άρθρο 132 του ν. 4819/2021 «Ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη διαχείριση αποβλήτων - Ενσωμάτωση Οδηγιών ΕΚ, ανακύκλωση, πλαστικά κλπ» (ΦΕΚ 129 Α/2021) ορίστηκε ότι : «1. Κατά παρέκκλιση των αποφάσεων της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας, που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση της περ. α) της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 3468/2006 (Α' 129), χορηγούνται προσφορές σύνδεσης στο Δίκτυο:

α) Σε φωτοβολταϊκούς σταθμούς, που πρόκειται να λειτουργήσουν από κατηγορίες παραγωγών, εξαιρουμένων των Ενεργειακών Κοινοτήτων του ν. 4513/2018 (Α' 9), σε περιοχές, όπου το δίκτυο έχει χαρακτηριστεί ως κορεσμένο με βάση την υπ' αριθμ. 699/2012 απόφαση της Ρ.Α.Ε., από την

έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την έκδοση απόφασης άρσης κορεσμού, μέχρι την εξάντληση συνολικής ισχύος ογδόντα έξι μεγαβάτ (86 MW), η οποία ισχύς διατίθεται αποκλειστικά σε σταθμούς του παρόντος άρθρου. [...]

γ) Σε φωτοβολταϊκούς σταθμούς συμπεριλαμβανομένων σταθμών των περιπτώσεων της παρ. 1 του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 στην περίπτωση του δικτύου της Κρήτης, από την έναρξη ισχύος του παρόντος και μέχρι την έκδοση από τη Ρ.Α.Ε. της απόφασης άρσης κορεσμού, μέχρι την εξάντληση συνολικής ισχύος εκατόν ογδόντα μεγαβάτ (180 MW), εκ των οποίων τα σαράντα μεγαβάτ (40 MW) διατίθενται αποκλειστικά για σταθμούς του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 και για σταθμούς του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις και τα τριάντα μεγαβάτ (30 MW) διατίθενται σε σταθμούς Ενεργειακών Κοινοτήτων (Ε.Κοιν.) στις οποίες συμμετέχουν Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού και σε σταθμούς με περισσότερα από εξήντα (60) μέλη, εκ των οποίων τουλάχιστον τα πενήντα (50) είναι φυσικά πρόσωπα. [...] 3. Για την υποβολή αιτήσεων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης για φωτοβολταϊκούς σταθμούς του παρόντος άρθρου ισχύουν τα κάτωθι: α) Οι αιτήσεις χορήγησης προσφοράς σύνδεσης υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος που υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου, εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. β) Η θέση σε κανονική λειτουργία του ως άνω πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου για την υποβολή των αιτήσεων, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 146, η οποία εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής της περ. γ) και δύναται να καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά για την υποβολή των αιτήσεων. Με την ίδια απόφαση δύναται να αυξάνονται τα όρια ισχύος της παρ. 1. γ) Με την αίτηση χορήγησης προσφοράς σύνδεσης υποβάλλεται εγγυητική επιστολή του ν. 4152/2013 (Α' 107), προσαυξημένη κατά ποσοστό εκατό τοις εκατό (100%). Αντίγραφο της εγγυητικής επιστολής υποβάλλεται ηλεκτρονικά ταυτόχρονα με την αίτηση και η πρωτότυπη εγγυητική επιστολή προσκομίζεται σε φυσικό αντίγραφο ή αποστέλλεται με αποδεικτικό παραλαβής εντός πέντε (5) ημερών από την υποβολή της αίτησης στον αρμόδιο Διαχειριστή. Η εγγυητική επιστολή επιστρέφεται κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου, η οποία υποβάλλεται είτε πριν την χορήγηση της οριστικής προσφοράς, είτε εντός διαστήματος δύο (2) μηνών από τη χορήγηση της οριστικής προσφοράς, σε περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος δεν επιθυμεί να την αποδεχτεί. δ) Οι αιτήσεις σταθμών του άρθρου 14Α του ν. 3468/ 2006, καθώς και σταθμών του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης

Φωτοβολταϊκών Σταθμών σε κτιριακές εγκαταστάσεις συνεχίζουν να υποβάλλονται και να αξιολογούνται ανεξάρτητα από την έκδοση της απόφασης της περ. β). ε) Οι σταθμοί, εκτός των σταθμών του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 και των σταθμών του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, οφείλουν να υποβάλλουν Δήλωση Ετοιμότητας για τη σύνδεση σταθμού Α.Π.Ε. εντός δώδεκα (12) μηνών από τη χορήγηση της οριστικής προσφοράς σύνδεσης.».

Σύμφωνα με το άρθρο 146 του ν. 4819/2021 «Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται εντός δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καθορίζεται η θέση σε κανονική λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος της παρ. 3 του άρθρου 132, προκειμένου για την υποβολή των σχετικών αιτήσεων. Με την ίδια απόφαση καθορίζεται το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής της περ. γ' της παρ. 3 του ως άνω άρθρου και δύναται να καθορίζονται τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά για την υποβολή της αίτησης.»

Δυνάμει της ανωτέρω εξουσιοδότησης, εκδόθηκε η υπ' αρ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 Υπουργική Απόφαση, ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής της οποίας προσδιορίζονται ως εξής «Με τις διατάξεις της παρούσας καθορίζονται για τις περιπτώσεις φωτοβολταϊκών σταθμών που πρόκειται να εγκατασταθούν σε κορεσμένα δίκτυα της παρ.1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021, εξαιρουμένων των σταθμών του άρθρου 14Α του ν. 3468/2006 και σταθμών του Ειδικού Προγράμματος Ανάπτυξης Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε κτιριακές εγκαταστάσεις, τα εξής:

«α. η διαδικασία υποβολής της αίτησης για τη χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και στοιχεία που θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σε αυτή,

β. η ημερομηνία θέσης σε κανονική λειτουργία του πληροφοριακού συστήματος το οποίο υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου και μέσω αυτού θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά οι αιτήσεις για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης σύμφωνα με την περ. α) της παρ.3 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021, και

γ. το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής που συνυποβάλλεται με την αίτηση για τη χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. γ) της παρ. 3 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021.».

Όπως αναφέρεται και στο άρθρο 4 παρ. 3 περ. α) και β) της Υπουργικής απόφασης «3. Οι αιτήσεις χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης που χαρακτηρίζονται πλήρεις, κατατάσσονται και εξετάζονται, σύμφωνα και με την περ. η) της παρ. 2 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021, ως εξής:

α) Στη περ. α) της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021 με βάση το πλαίσιο προτεραιότητας της υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/28857/1083/17.3.2020 απόφασης του

Υφυπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

β) Στις περ. β) και γ) του άρθρου 132 του ν. 4819/2021 με βάση τη χρονική σειρά προτεραιότητας της υποβολής τους όπως αυτή αποτυπώνεται στην Βεβαίωση Υποβολής Αίτησης που εκδίδεται στον αιτούντα.». Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 5 της υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 Απόφασης «Άρθρο 5 - Πληροφοριακό Σύστημα 1. Οι αιτήσεις χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος που υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου. 2. Η ετοιμότητα του ως άνω πληροφοριακού συστήματος ανακοινώνεται από τον Διαχειριστή του Δικτύου στην ιστοσελίδα του εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος της παρούσας. 3. Με την ανωτέρω ανακοίνωση καθορίζεται η ακριβής ημέρα και ώρα έναρξης υποβολής αιτήσεων για κάθε περιοχή της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν.4819/2021. 4. Η χρονική στιγμή της θέσης σε κανονική λειτουργία του ως άνω πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου για την έναρξη υποβολής των αιτήσεων πρέπει να απέχει κατ' ελάχιστο είκοσι (20) ημέρες και κατά μέγιστο τις σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ανακοίνωση του Διαχειριστή του Δικτύου.»

6. Όπως συναφώς ορίστηκε στο άρθρο 3 της ως άνω Υπουργικής Απόφασης, η διαδικασία υποβολής αίτησης για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης αποτελείται από τα εξής βήματα: «1. Η αίτηση για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος που υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου.

2. Ο ενδιαφερόμενος εισέρχεται στο Πληροφοριακό Σύστημα με κωδικούς - διαπιστευτήρια της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (taxisnet).

3. Ο ενδιαφερόμενος συμπληρώνει τα απαραίτητα πεδία:

α) κατηγορία αιτήματος,

β) περιοχή κορεσμένου δικτύου,

γ) στοιχεία αιτούντος:

γα) Σε περίπτωση φυσικού προσώπου:

i.Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), ii.Ονοματεπώνυμο, iii.Στοιχεία Αιτούντος/Αιτούσας (Διεύθυνση, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο).

γβ) Σε περίπτωση νομικού προσώπου/Ενεργειακής Κοινότητας:

i.Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.), ii.Επωνυμία, iii.Στοιχεία Νομικού Προσώπου/Ενεργειακής Κοινότητας (έδρα εταιρείας, διεύθυνση, τηλέφωνο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), iv.Όνομα και στοιχεία νόμιμου εκπροσώπου (τηλέφωνο, ηλεκτρονική διεύθυνση),

δ) Θέση εγκατάστασης του σταθμού παραγωγής (Τοπώνυμο, Δημοτική Ενότητα, Δήμος, Περιφερειακή Ενότητα, Περιφέρεια, Γεωγραφικό Μήκος, Γεωγραφικό Πλάτος, Ταχυδρομικός Κώδικας), ε) Ισχύς του σταθμού (σε kW).

4.Η εκάστη αίτηση για χορήγηση οριστικής προσφοράς σύνδεσης πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα απαιτούμενα δικαιολογητικά, τα οποία θα αναρτώνται από τον ενδιαφερόμενο στο πληροφοριακό σύστημα του Διαχειριστή του Δικτύου: α) Για την νομιμοποίηση του αιτούντος απαιτούνται: Αντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας σε περίπτωση φυσικού προσώπου ή Πρόσφατο Γενικό Πιστοποιητικό ΓΕΜΗ, Πιστοποιητικό Ισχύουσας Εκπροσώπησης και Ισχύον Κωδικοποιημένο Καταστατικό σε περίπτωση νομικού προσώπου και Ενεργειακής Κοινότητας.

β) Απόφαση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, η οποία ανά περίπτωση εξειδικεύεται σε: είτε Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (Α.Ε.Π.Ο.) για έργα της κατηγορίας Α, είτε υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (Π.Π.Δ.) για τα έργα της κατηγορίας Β, είτε Βεβαίωση απαλλαγής από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης για τα έργα που απαλλάσσονται από αυτή, είτε η αίτηση για χορήγηση βεβαίωσης απαλλαγής από Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) εφόσον έχει παρέλθει χρονικό διάστημα είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στην αρμόδια περιβαλλοντική αρχή, σύμφωνα με τον ν. 4014/2011 (Α' 209).

γ) Αντίγραφο Εγγυητικής Επιστολής, σύμφωνα με το άρθρο 6 της παρούσας.

δ) Απαιτούμενα έγγραφα από την αρμόδια υπηρεσία ή Υπεύθυνη Δήλωση μηχανικού, από τα οποία να προκύπτει ο χαρακτηρισμός της γης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπ. αριθμ ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/74123/2971/2020 απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εσωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 3149) σχετικά με την Γεωργική Γη Υψηλής Παραγωγικότητας.

ε) Αποδεικτικά τεκμηρίωσης της νόμιμης χρήσης του γηπέδου εγκατάστασης, όπως: ε1) Για την περίπτωση ιδιωτικών εκτάσεων:

[...].».

VII. Επί των προβαλλόμενων ισχυρισμών - Νομική υπαγωγή

Κατόπιν αξιολόγησης των στοιχείων που ετέθησαν υπόψη της Αρχής, του υπομνήματος επί του πορίσματος της διενεργηθείσας πραγματογνωμοσύνης και των πρόσθετων υποστηρικτικών στοιχείων που υπέβαλε ο ΔΕΔΔΗΕ και επί τη βάση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, λεκτέα τα ακόλουθα επί των διαλαμβανομένων στις καταγγελίες και των προβαλλόμενων ισχυρισμών:

A. Ως προς το ζήτημα της καθυστερημένης εκκίνησης της πλατφόρμας

Στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων για χορήγηση προσφορών σύνδεσης στο δίκτυο της Πελοποννήσου, οι τέσσερις διακομιστές εφαρμογής που διατέθηκαν με σκοπό τον διαμοιρασμό της επιβάρυνσης του συστήματος, και οι οποίοι όφειλαν να είναι ενεργοί και ανοιχτοί προς το κοινό στις 11:00 π.μ της 21^{ης}.10.2022, φαίνεται να εκκίνησαν μετά τις 11:50 π.μ. και να έγιναν διαθέσιμοι για το κοινό, μετά από αναβολή, περί τις 12:35 μ.μ., ήτοι με σημαντική καθυστέρηση, κατά τη διάρκεια της οποίας διαπιστώθηκε πληθώρα προσπαθειών συμπλήρωσης της φόρμας υποβολής αίτησης. Βάσει του πορίσματος της πραγματογνωμοσύνης δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο να επρόκειτο για προσπάθεια εκπαίδευσης συστήματος τεχνητής νοημοσύνης στον χειρισμό της πλατφόρμας μέσω ρομποτικών προγραμματιστικών διεργασιών αυτόματης συμπλήρωσης αιτήσεων. Ωστόσο, ο Διαχειριστής διατείνεται ότι η καθυστέρηση οφειλόταν στην προσπέλαση της εφαρμογής για δοκιμαστικούς σκοπούς από στελέχη της, προκειμένου να επιβεβαιωθεί η βέλτιστη απόδοση της πλατφόρμας (διενέργεια stress test), υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι ο ίδιος προέβη σε σχετικά αιτήματα λήψης βεβαιώσεων περί μη διενέργειας επίθεσης

τόσο από την ΓΓΠΣΔΔ, όσο και τον πάροχο ([ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]) και έλαβε σχετικές αρνητικές απαντήσεις. Εντούτοις από τα στοιχεία που προσκομίσθηκαν στην Αρχή δεν κατέστη δυνατόν να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα αναφορικά με το λόγο καθυστέρησης. Η έγκυρη και καθολική απόδειξη περί της μη διενέργειας επίθεσης κατά της εφαρμογής προκύπτει από τη διερεύνηση, ανάλυση και σύγκριση των αρχείων καταγραφής όλης της υποδομής που χρησιμοποιήθηκε. Όπως αναφέρεται κατωτέρω στην παράγραφο Ε ο ΔΕΔΔΗΕ δεν μερίμνησε για τη διατήρηση σημαντικών στοιχείων καταγραφής με συνέπεια να καθίσταται αδύνατη η εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος για τη διενέργεια ή μη επίθεσης κατά της εφαρμογής.

Ως προς τους ισχυρισμούς του ΔΕΔΔΗΕ επισημαίνονται τα ακόλουθα:

Δεν θα μπορούσε να αναγνωρισθεί ως συνετή διαχείριση/άσκηση των καθηκόντων του εκ μέρους του Διαχειριστή, η διενέργεια δοκιμαστικών εργασιών αμέσως πριν την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας. Δεν είναι άλλωστε τυχαία η πρόβλεψη του κανονιστικού νομοθέτη για την ελάχιστη χρονική απόσταση των είκοσι (20) ημερών από την ανακοίνωση εκ μέρους του Διαχειριστή για την ετοιμότητα του πληροφοριακού συστήματος έως την εκκίνηση της διαδικασίας, η οποία απέβλεψε στη διασφάλιση της απρόσκοπτης και χωρίς προβλήματα διεξαγωγής της διαδικασίας αυτής, καθώς και στην διευκόλυνση της συμμετοχής των συμμετεχόντων, υπό όρους διαφάνειας και προβλεψιμότητας της διαδικασίας. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 «Πληροφοριακό Σύστημα» της ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 (ΦΕΚ Β' 4221/10.08.2022) «1. Οι αιτήσεις χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος που υλοποιεί ο Διαχειριστής του Δικτύου. 2. **Η ετοιμότητα του ως άνω πληροφοριακού συστήματος ανακοινώνεται από τον Διαχειριστή του Δικτύου στην ιστοσελίδα του εντός τριάντα (30) ημερών από την έναρξη ισχύος της παρούσας.** 3. **Με την ανωτέρω ανακοίνωση καθορίζεται η ακριβής ημέρα και ώρα έναρξης υποβολής αιτήσεων για κάθε περιοχή της παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4819/2021.** 4. Η χρονική στιγμή της θέσης σε κανονική λειτουργία του ως άνω πληροφοριακού συστήματος, προκειμένου για την έναρξη υποβολής των αιτήσεων πρέπει να απέχει κατ' ελάχιστο είκοσι (20) ημέρες και κατὰ μέγιστο τις σαράντα πέντε (45) ημέρες από την ανακοίνωση του Διαχειριστή του Δικτύου.».

Ο νομοθέτης επιδίωξε την αποτροπή καταστάσεων αιφνιδιασμού των συμμετεχόντων που είναι εγγενώς ασύμβατοι με διαγωνιστικές διαδικασίες ιδίως του τύπου first come-first served. Κατά την τελλογοική ερμηνεία της ανωτέρω διάταξης το μίνιμουμ διάστημα είκοσι (20) ημερών από την

Ανακοίνωση ΔΕΔΔΗΕ περί ετοιμότητας για την εκκίνηση της διαδικασίας τέθηκε από τον νομοθέτη προκειμένου να διασφαλιστεί ικανό χρονικό περιθώριο για τους συμμετέχοντες ώστε να διαγωνιστούν επί ίσοις όροις, έχοντας δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην λειτουργία του συστήματος το οποίο, κατά δήλωση του Διαχειριστή, ήταν καθόλα έτοιμο να υποδεχθεί τις αιτήσεις χωρίς προβλήματα. Η διασφάλιση συνθηκών απρόσκοπτης και ασφαλούς λειτουργίας της εφαρμογής συνδέεται με την προβλεψιμότητα των όρων διεξαγωγής της διαδικασίας (περιλαμβανομένης προφανώς της χρονικής της αφετηρίας) και με την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στη μη-μεταβολή τους. Παρότι ο ΔΕΔΔΗΕ με την από 22.09.2022 ανακοίνωσή του δήλωσε την ετοιμότητά του και την προσβασιμότητα του συστήματος στο κοινό για την υποδοχή αιτήσεων για φωτοβολταϊκούς σταθμούς στα κορεσμένα δίκτυα της Πελοποννήσου και της Κρήτης, στις 11:00 π.μ της 21^{ης}.10.2022, στην περίπτωση της Πελοποννήσου δεν τήρησε την υποχρέωσή του αυτή, κατά παράβαση της ανωτέρω διάταξης ως προς το σκέλος αυτό, δεδομένου ότι διενεργούσε δοκιμαστικά test κατά την ώρα που θα έπρεπε να εκκινήσει η λειτουργία του συστήματος, γεγονός που καταδεικνύει ότι –παρά τα όσα ισχυρίζεται– δεν είχαν αναληφθεί εγκαίρως οι απαραίτητες ενέργειες για τη διασφάλιση της αριότητας του συστήματος. Η επικαλούμενη από τον Διαχειριστή ανάγκη διεξαγωγής πρόσθετων δοκιμών ασφαλείας, κατά την ύστατη ώρα της εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας,– καταδεικνύει αφενός πλημμελή άσκηση των καθηκόντων του δεδομένου ότι είχε προηγουμένως δηλώσει την ετοιμότητά του, αφετέρου μη επιμέλεια στο σχεδιασμό της διαδικασίας αλλά και του πληροφοριακού του συστήματος.

Λόγω της κρισιμότητας του διακυβευομένου δημοσίου αγαθού (περιορισμένος ηλεκτρικός χώρος) η υπό κρίση διαγωνιστική διαδικασία έπρεπε να είναι όχι μόνο αδιάβλητη, αλλά και **σε ετοιμότητα**, ήτοι **τεχνικά απολύτως άρτια**, εντός προθεσμίας 30 ημερών από την έναρξη ισχύος της υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ Β'4221/10-8-2022), δηλαδή έως τις 10-9-2023. Η δήλωση ετοιμότητας προϋποθέτει αυτονοήτως ότι έχουν διενεργηθεί επιτυχώς όλα τα αναγκαία test για την υποδοχή των αιτημάτων. Ως εκ τούτου, η εκτέλεση δοκιμών (stress test) από την ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., όσον αφορά στην περίπτωση της Πελοποννήσου, κατά την ημέρα και ώρα που όφειλε η πλατφόρμα εκ του αρχικού σχεδιασμού, να λειτουργεί, ήτοι στις 21/10/2023 και 11.00 π.μ., είναι ασύμβατη με την υποχρέωση ετοιμότητας, πολλώ δε μάλλον όταν η πλατφόρμα είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή και λειτούργησε ήδη από τις 19.10.2022 για το δίκτυο των Κυκλάδων. Σε κάθε περίπτωση ακόμη και εάν μετά τη δήλωση ετοιμότητας ο Διαχειριστής είχε εντοπίσει κάποια

τεχνική αδυναμία του συστήματος, διέθετε τον αναγκαίο χρόνο για την ανάκληση της ετοιμότητας αυτής και την επανεκκίνηση της διαδικασίας.

Εκ των ανωτέρω καταδεικνύεται ότι ο Διαχειριστής ενήργησε κατά παραβίαση του άρθρου 5 της ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 (ΦΕΚ Β' 4221/10.08.2022) και της διάταξης περι ετοιμότητας και της τήρησης της χρονικής ακρίβειας στη διενέργεια της διαδικασίας αφού καταφανώς δεν υπήρχε ετοιμότητα και ενήργησε με τρόπο που δεν προσιδιάζει στο αυξημένο επίπεδο επιμέλειας που οφείλει να επιδεικνύει όταν εφαρμόζει διαδικασίες κατά τις οποίες διαμοιράζεται μεταξύ των συμμετεχόντων και με σειρά προτεραιότητας περιορισμένος ηλεκτρικός χώρος δεδομένου ότι διενεργούσε δοκιμαστικά test κατά την ώρα που θα έπρεπε να λειτουργεί η πλατφόρμα. Συνεπώς, διαπιστώνεται ασυνέπεια ως προς την άσκηση των διαχειριστικών καθηκόντων που του ανατέθηκαν βάσει του οικείου θεσμικού πλαισίου για τη διενέργεια της ανταγωνιστικής διαδικασίας.

Ως προς το ζήτημα εάν αυτή καθαυτή η καθυστέρηση επηρέασε την επί ίσοις όροις συμμετοχή στη διαδικασία, επισημαίνεται ότι αφ' ης στιγμής τόσο η αρχική ανακοίνωση όσο και μεταγενέστερη σχετική ανακοίνωση για τη μετάθεση του χρόνου υποβολής, απευθύνονταν σε όλους αδιακρίτως τους συμμετέχοντες και η ίδια η αδυναμία πρόσβασης κατά το χρονικό διάστημα από τις 11:00 π.μ. μέχρι τη στιγμή που η πρόσβαση στην πλατφόρμα κατέστη δυνατή για τους συμμετέχοντες, περί τις 12:35 μ.μ. αφορούσε στο σύνολο των ενδιαφερομένων με αποτέλεσμα να μην δύναται κανείς να υποβάλει αίτηση κατά το χρονικό αυτό διάστημα, δεν μπορεί να υποστηριχθεί βασίμως ότι από μόνη της η καθυστέρηση στην εκκίνηση της πλατφόρμας νόθευσε την επί ίσοις όροις συμμετοχή.

B. Ως προς τις τεχνικές αστοχίες και πλημμέλειες της πλατφόρμας

Βάσει του πορίσματος της ψηφιακής πραγματογνωμοσύνης, και από τα εξετασθέντα αρχεία καταγραφής, διαπιστώθηκε πληθώρα τεχνικών αστοχιών, ήτοι προγραμματιστικών εξαιρέσεων (σφαλμάτων) που υποδηλώνουν ευπάθειες της εφαρμογής και αστοχία στην εκτέλεση του κώδικα, οι οποίες οδηγούν αναπόφευκτα σε επιβάρυνση και βραδύτητα της λειτουργίας του συστήματος. Ειδικότερα προκύπτουν από τα αρχεία καταγραφής α. προγραμματικές εξαιρέσεις, ήτοι σφάλματα τα οποία προκάλεσαν καθυστέρηση στη λειτουργία του συστήματος ευθέως ανάλογη του φόρτου που αντιμετώπιζε το πληροφοριακό σύστημα, β. περιπτώσεις υποβολής κενών στοιχείων, ο εντοπισμός των οποίων θεωρείται σημαντική ευπάθεια του συστήματος

δυνάμενη να δημιουργήσει σφάλματα στη λειτουργία των εφαρμογών, γ. επαναλαμβανόμενα σφάλματα αποτυχημένης αυθεντικοποίησης, ήτοι αδυναμία πρόσβασης, με αποτέλεσμα να καταναλώνονται πόροι του συστήματος διά της αρνήσεως αυτού να παράσχει πρόσβαση σε μη εξουσιοδοτημένους χρήστες, το οποίο συνεπάγεται σημαντική βραδύτητα στη λειτουργία του συστήματος λόγω φόρτου, πολλώ δε μάλλον σε περίπτωση κακόβουλων επιθέσεων Άρνησης Υπηρεσίας (DoS), και δ. επαναλαμβανόμενες υποβολές αιτήσεων, γεγονός που οφείλεται σε έτερα σφάλματα και ειδικότερα ή σε μεγάλη βραδύτητα απόκρισης της εφαρμογής, ή σε εσφαλμένα εκ μέρους της μηνύματα, στη μη αποστολή προς τους χρήστες αναμενόμενου μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ή σε διακοπή εξυπηρέτησης με την εμφάνιση μηνύματος λάθους, ή σε επαναφόρτωση σελίδων από τους συμμετέχοντες, ή σε λάθος του διακομιστή ιστοσελίδων της εφαρμογής ανάλογα με τη δυσκολία που αντιμετώπιζε. Τα ανωτέρω υπό το στοιχείο (δ) σφάλματα είναι δηλωτικά φόρτου ή σοβαρού προβλήματος και καθιστούν αδύνατη την ορθή εξυπηρέτηση των χρηστών λόγω ανεπαρκούς πρόβλεψης του φόρτου.

Επί των ανωτέρω ο Διαχειριστής διατείνεται ότι οι καταγραφές προγραμματιστικών εξαιρέσεων (σφαλμάτων) που αφορούν σε καταχώριση κενών στοιχείων ουδόλως καθυστέρησαν ή διέκοψαν τη λειτουργία της εφαρμογής, ενώ σε κάθε περίπτωση η εφαρμογή είναι κατά τέτοιο τρόπο προγραμματισμένη ώστε να μην επιτρέπει την καταχώριση κενών στοιχείων εισάγοντας προγραμματιστική εξαίρεση με συνέπεια τη μη καταχώριση της αίτησης. Περαιτέρω σχετικά με τα επικαλούμενα σφάλματα αποτυχημένης αυθεντικοποίησης ο ΔΕΔΔΗΕ αποκρούει τον ισχυρισμό αναφέροντας emphatically ότι η χρήση του taxisnet ως αποκλειστικής διαδικασίας για τον έλεγχο αυθεντικοποίησης των χρηστών είναι αδύνατον να παρακαμφθεί και ότι οι εν λόγω εξαιρέσεις καταγράφονται είτε λόγω δυσλειτουργίας της πλατφόρμας της ΓΓΠΣΔΔ, είτε λόγω άρνησης παροχής πρόσβασης σε μη εξουσιοδοτημένους χρήστες. Αναφορικά με τη διαπίστωση επαναλαμβανόμενων υποβολών δηλώσεων ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται ότι εξυπηρετούσε αιτήσεις αδιάκοπα και ότι τα εν λόγω σφάλματα εντοπίστηκαν σε χρόνο κατά τον οποίο η εφαρμογή δεν ήταν διαθέσιμη στους συμμετέχοντες ήτοι πριν τις 12:33 μ.μ. της 21^{ης}.10.2022 και καμία καταγραφή τέτοιου είδους σφάλματος δεν εμφανίστηκε κατά το χρονικό διάστημα που ήταν διαθέσιμο το περιθώριο ισχύος του δικτύου.

Περαιτέρω, ο ΔΕΔΔΗΕ ισχυρίζεται (υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ι-354238/18.07.2023 Υπόμνημα του Διαχειριστή επί του Πορίσματος της Πραγματογνωμοσύνης) ότι κανένα από τα ανωτέρω σφάλματα δεν οδήγησε σε βραδύτητα ανταπόκρισης ή διακοπή της λειτουργίας της πλατφόρμας

και ότι επίσης ότι ο ίδιος «έλαβε όλα τα δυνατά μέτρα ώστε να λειτουργήσει εύρυθμα η πλατφόρμα συνεκτιμώντας μάλιστα και λαμβάνοντας υπόψη ως κρίσιμο παράγοντα τον αναμενόμενο φόρτο υποβολής αιτημάτων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης του άρθρου 132 του ν. 4819/2021. Συναφώς, κάνοντας αναφορά στον αριθμό των log ons κατά τη διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας, ισχυρίζεται, ότι καμία επιβάρυνση της πλατφόρμας δεν επήλθε από τα επικαλούμενα σφάλματα που να έχει ως αποτέλεσμα την βραδύτητα ανταπόκρισης αυτής ή τη διακοπή της λειτουργίας της (απαντώντας επί του πορίσματος) και ότι ολιγόλεπτες καθυστερήσεις οι οποίες οφείλονταν σε αυξημένο φόρτο εμφανίστηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες αδιακρίτως. Αποδίδει δε τη βραδύτητα σε φόρτο υποβολής αιτήματος.

Από το αρχείο δε των αιτήσεων που υπέβαλε ο ίδιος ο Διαχειριστής δεν προκύπτει διακοπή του ρυθμού υποβολής αιτήσεων. Όπως αναφέρει και ο Διαχειριστής (I-340272, σελ. 8-9, σημείο 11) «η πλατφόρμα δεν είχε downtime, ήτοι ουδέποτε διακόπηκε η λειτουργία της από την έναρξη υποδοχής αιτημάτων και έως και τις 13:00:08 ότε και έκλεισε / εξαντλήθηκε το περιθώριο για το κορεσμένο Δίκτυο της Πελοποννήσου». Ωστόσο, τόσο από την πραγματογνωμοσύνη όσο και από τις καταγγελίες προκύπτει ότι κατά τη χρήση της εφαρμογής (πλατφόρμας) για την υποβολή αιτήσεων οι συμμετέχοντες αντιμετώπιζαν τεχνικά ζητήματα [όπως αδυναμία επισύναψης δικαιολογητικών (καταγγελίες I-339326, I-343477, I-350246) ή σημαντική καθυστέρηση στην διαδικασία επισύναψης (I-339503), αδυναμία επανασύνδεσης στην εφαρμογή (I-339326), εμφάνιση εσφαλμένων μηνυμάτων που αφορούσαν σε άλλη διαγωνιστική διαδικασία ή μηνύματος λάθους του διακομιστή της ιστοσελίδας της εφαρμογής (I-339326) καθώς και βραδύτητα ή ολική αδυναμία ανταπόκρισής της πλατφόρμας κατά την συμπλήρωση της αίτησης (I-339326, I-339503, I-350246)]. Οι ισχυρισμοί δε του ΔΕΔΔΗΕ αξιολογούνται ως αντιφατικοί ως προς το ζήτημα αυτό. Ο ισχυρισμός ότι προέβη σε κάθε δυνατή ενέργεια προκειμένου να διαμορφωθεί ένα κατάλληλο και τεχνολογικά άρτιο σύστημα για την υποδοχή των αιτήσεων, έρχεται σε αντίθεση με το γεγονός ότι ο ίδιος μετέθεσε, όπως προαναφέρθηκε, κατά την έναρξη της διαδικασίας υποβολής αιτήσεων χορήγησης προσφορών σύνδεσης για το κορεσμένο δίκτυο της Πελοποννήσου το χρόνο εκκίνησης, με σκοπό την εκτέλεση δοκιμών ασφαλείας κατόπιν εφαρμογής πρόσθετων μέτρων ασφαλείας, γεγονός που καταδεικνύει ότι –παρά τα όσα ισχυρίζεται ο Διαχειριστής– δεν είχαν αναληφθεί εγκαίρως οι απαραίτητες ενέργειες για τη διασφάλιση της αρτιότητας του συστήματος. Παρά την απρόσκοπτη λειτουργία της πλατφόρμας, ο Διαχειριστής συνομολογεί ότι υπήρξαν καθυστερήσεις κατά την υποβολή αιτήσεων την οποία αποδίδει μάλιστα στο φόρτο των αιτημάτων και τούτο παρότι είχε ρητώς υποστηρίξει [(στο υπ' αριθμ.

ΓρΔ/364582/09.11.2022 έγγραφό του και στο (I-340272, σελ. 4-6)], ότι είχε σχεδιάσει ένα τεχνικά άρτιο περιβάλλον υποβολής αιτήσεων εκτιμώντας τον αναμενόμενο φόρτο υποβολής αιτημάτων χορήγησης οριστικής προσφοράς.

Παρότι η βραδύτητα θα μπορούσε να οφείλεται σε ορισμένες περιπτώσεις και στην ποιότητα του δικτύου σύνδεσης του συμμετέχοντα ή ακόμη και σε έλλειψη ψηφιακής δεξιότητας και εξοικείωσης ορισμένων συμμετεχόντων με τέτοιες διαδικασίες ταχύτητας, ο Διαχειριστής έχει συνολογήσει ότι παρουσιάστηκαν καθυστερήσεις λόγω φόρτου (I-340272, σελ. 7-8, σημεία 8-9, καθώς και σελ. 15). Συνεπώς, η εμφάνισή τους συνηγορεί υπέρ της παράλειψης πρόβλεψης αποτελεσματικών μέτρων προς αποτροπή τέτοιων καθυστερήσεων. Ο ισχυρισμός του δε ότι οι ολιγόλεπτες καθυστερήσεις (βραδύτητα) οι οποίες οφείλονταν σε αυξημένο φόρτο εμφανίστηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες αδιακρίτως, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτός, καθώς από αρχεία καταγραφής των αιτήσεων που υποβλήθηκαν ανά έκαστο λεπτό λειτουργίας της πλατφόρμας, που ο ίδιος ο ΔΕΔΔΗΕ προσκόμισε στην Αρχή διαπιστώθηκε ότι υπήρχαν περιπτώσεις ολοκληρωμένης υποβολής αιτήσεων που υποβλήθηκαν ακόμη και εντός του πρώτου λεπτού λειτουργίας της εφαρμογής, αλλά και σε χρόνους που –βάσει της κοινής πείρας–θα ήταν δυσχερέστατο να επιτευχθούν, με ανθρώπινα μέσα, λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη ότι η διαδικασία υποβολής αιτήσεων αποτελείται από εννέα (9) βήματα, με επισύναψη αρχείων και διαδικασία αυθεντικοποίησης.

Συνεπώς, παρότι η βραδύτητα της πλατφόρμας που αναμφίβολα έπληξε τους συμμετέχοντες, δεν οδήγησε σε καθολική αναστολή της διαδικασίας, όπως και ο ίδιος ο Διαχειριστής ισχυρίζεται (I-340272, σελ. 8-9, σημείο 11), ενδεχομένως, η ανεπαρκής αντιμετώπιση του φόρτου και οι εμφανιζόμενες καθυστερήσεις διατάραξαν την επι ίσοις όροις συμμετοχή, δεδομένου ότι παρουσιάζονται στοιχεία άλλοτε μεγάλης βραδύτητας και μη ανταπόκρισης της πλατφόρμας και άλλοτε επίτευξης υπερβολικά σύντομων χρόνων υπερβολής αιτήσεων. **Δεδομένου ότι λείπουν κρίσιμα στοιχεία καταγραφής, δεν καθίσταται δυνατή η εξαγωγή ασφαλούς συμπεράσματος αναφορικά με το ζήτημα αυτό.** Υπογραμμίζεται ωστόσο ότι από τον ιδιαίτερο θεσμικό ρόλο που κατέχει ο Διαχειριστής στην αγορά της ενέργειας, βάσει των αρμοδιοτήτων που του έχουν αποδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 127 του ν. 4001/2011, του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου Διανομής και της άδειας Διαχείρισης Δικτύου διανομής, σταθμίζοντας ιδίως τη μονοπωλιακή του θέση, την κατ' αποκλειστικότητα ανάθεση της διαχείρισης ενός κρίσιμου δημόσιου αγαθού και την άμεση συνάφεια των καθηκόντων του με την κοινή ωφέλεια, όπως που προκύπτει από το νόμο και το ενωσιακό δίκαιο, δεν αμφισβητείται ότι οφείλει να επιδεικνύει άκρα

επιμέλεια κατά την άσκηση των διαχειριστικών του καθηκόντων, προκειμένου για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων του, όπως εν προκειμένω είναι η διεξαγωγή της διαγωνιστικής διαδικασίας υποβολής αιτημάτων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης του α. 132 του ν. 4819/2021 υπό συνθήκες ασφάλειας, διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης. Κατά τούτο, η αδυναμία αποτελεσματικής διαχείρισης του –εκ των προτέρων γνωστού και προβλέψιμου– όγκου των συμμετεχόντων, ο επακόλουθος φόρτος του πληροφοριακού συστήματος, η βραδύτητα ανταπόκρισης της εφαρμογής και όλα τα επιμέρους τεχνικά ζητήματα που προέκυψαν κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας αποτελούν αστοχίες τις οποίες ο Διαχειριστής όφειλε και μπορούσε να έχει προβλέψει και αποφύγει στο πλαίσιο της υποχρέωσής του να υλοποιήσει ένα κατάλληλο και τεχνολογικά άρτιο πληροφοριακό σύστημα για την υποδοχή αιτήσεων χορήγησης προσφορών σύνδεσης. Δεδομένου μάλιστα ότι η χορήγηση όρων σύνδεσης συνδέεται άρρηκτα με την υλοποίηση έργων ΑΠΕ, η δέουσα οργάνωση και υλοποίηση της διαδικασίας συσχετίζεται με την επενδυτική ασφάλεια των παραγωγών και, με την έννοια της εμπιστοσύνης με την οποία δύνανται να περιβάλλουν εγχειρήματα ανάπτυξης σταθμών ΑΠΕ στη Χώρα. Επομένως, σε απώτερο επίπεδο, το ζήτημα αυτό συνδέεται με θεμελιώδη στόχο ενωσιακής και εθνικής πολιτικής, δηλαδή την επιταγή για αύξηση της διείσδυσης της πράσινης ενέργειας.

Γ. Ως προς τα ευρήματα (εκ του πορίσματος της πραγματογνωμοσύνης) σχετικά με τις ελλείψεις επί του σχεδιασμού/προβλέψεων του πληροφοριακού συστήματος

Στην έκθεση των ευρημάτων της πραγματογνωμοσύνης τέθηκαν αμφιβολίες/ερωτήματα από τον πραγματογνώμονα αναφορικά: (α) με την εκτέλεση δοκιμών αντοχής του πληροφοριακού συστήματος σε επιθέσεις Άρνησης Υπηρεσίας (**DoS**) και σε επιθέσεις Κατανεμημένης Άρνησης Υπηρεσίας (**DDoS**), (β) με τη μέριμνα για απαγόρευση πρόσβασης από τρίτες χώρες ή έστω χώρες με εγνωσμένα ζητήματα μαζικών κυβερνοεπιθέσεων (**IP blocking**) και (γ) με τις ρυθμίσεις και την παραμετροποίηση του συστήματος Διαδικτυακού Τείχους Προστασίας (**WAF**) για την προστασία της εφαρμογής, στα οποία ο Διαχειριστής απάντησε με το υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΑΕΥ Ι-355879/08.08.2023 έγγραφο πρόσθετων στοιχείων.

Ως προς το πρώτο ζήτημα σχετικά με την εκ του πορίσματος διαπίστωση ότι ο Διαχειριστής δεν είχε προβεί στις δοκιμές αντοχής του συστήματος σε συνθήκες άρνησης υπηρεσίας ο Διαχειριστής διατείνεται ότι η εφαρμογή φιλοξενείτο στην υποδομή της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] η οποία προστατεύεται από μηχανισμούς anti-DoS/DDoS, παραθέτοντας σχετικά στοιχεία, σημειώνοντας

περαιτέρω ότι ουδέποτε ενημερώθηκε για επίθεση DDoS είτε από την ΓΠΣΔΔ, για την τήρηση του taxisnet) είτε από την [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]. Προσκομίζει δε βεβαιώσεις από τους ανωτέρω οργανισμούς και φορείς ότι δεν πραγματοποιήθηκαν επιθέσεις.

Επι του ισχυρισμού αυτού επισημαίνεται ότι η προστασία της υποδομής της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] από επιθέσεις DoS/DDoS αφορά στη γενική προστασία της δικής της υποδομής της και δεν λαμβάνει υπόψη ειδικά και στοχευμένα το σύνολο της υποδομής που ανέπτυξε ο ΔΕΔΔΗΕ (της εφαρμογής περιλαμβανομένης). Για το λόγο αυτό άλλωστε από το έγγραφο της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] δεν προκύπτει βεβαίωση περί μη επίθεσης για το σύνολο των υποδομών αλλά μόνο για τη δική της υποδομή, διαχωρίζοντας τις υποδομές της από τις εφαρμογές & τα συστήματα του Πελάτη της. Ειδικότερα στην 2^η παράγραφο της βεβαίωσής της (έγγραφο [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ]) καταγράφεται ότι: «Από τη σχετική έρευνα που πραγματοποιήθηκε...δεν προέκυψαν στοιχεία εκδήλωσης γενικότερης κυβερνοεπίθεσης κατά του ΟCΙ για τα αναφερόμενα χρονικά διαστήματα, ενώ επίσης μέχρι σήμερα δεν έχουν αναφερθεί προβλήματα στην απόδοση των υπηρεσιών Cloud άλλων πελάτων που εξυπηρετούνταν ταυτοχρόνως από την ίδια shared υποδομή με αυτή που χρησιμοποιεί ο ΔΕΔΔΗΕ» προφανώς αναφερόμενη στη δική της υποδομή. Και συνεχίζει:

«... οι Πελάτες είναι υπεύθυνοι για την διασφάλιση των εφαρμογών και συστημάτων μέσω της υιοθέτησης και υλοποίησης κατάλληλων πολιτικών ασφαλείας ... καθώς και για τη διαμόρφωση υπηρεσιών που απαιτούνται για την εύρυθμη λειτουργία των εφαρμογών...».

Για να καταλήξει στο συμπέρασμα: «... Λόγω των ανωτέρω, η εταιρεία μας δεν δύναται να απαντήσει στο ερώτημα εάν έλαβε χώρα κυβερνοεπίθεση κατά της εφαρμογής κατά τα αναφερόμενα στην επιστολή σας χρονικά διαστήματα».

Συνεπώς, εκ των προσκομισθέντων βεβαιώσεων και δεδομένων των προβληματικών σημείων που εντοπίστηκαν στην πραγματογνωμοσύνη, και δεδομένου ότι δεν υφίστανται στοιχεία περί πλήγματος στην εφαρμογή ένεκα επιθέσεων DoS/DDoS δεν δύναται να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα περί της επίπτωσης της ανωτέρω πλημμέλειας στους όρους διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας, ιδίως ως προς την επί ίσοις όροις συμμετοχή..

Αναφορικά με τη διαπίστωση περί μη πρόβλεψης μηχανισμού IP blocking, ο ΔΕΔΔΗΕ αντέταξε τη μη χρησιμότητα εν προκειμένω του εν λόγω μηχανισμού, καθώς και το γεγονός ότι σχετική

υποχρέωση δεν προβλεπόταν θεσμικά (V. Ισχυρισμοί ΔΕΔΔΗΕ επί του πορίσματος, παρ. Δ), ισχυρισμός ο οποίος γίνεται αποδεκτός.

Τέλος αναφορικά με την παραμετροποίηση του συστήματος Διαδικτυακού Τείχους Προστασίας (WAF), κατά το μέρος που αφορά την προστασία της εφαρμογής, υπήρξε ενημέρωση από το Διαχειριστή για διενέργεια δοκιμής διείσδυσης στην εφαρμογή για τον εντοπισμό πιθανών αδυναμιών του πληροφοριακού συστήματος, στοιχείο που αξιολογήθηκε θετικά, ωστόσο, στα σχετικά αποτελέσματα της διενέργειας δοκιμής διείσδυσης του Διαχειριστή - και πιο συγκεκριμένα αναφορικά με τα ευρήματα μέτριας και χαμηλής σπουδαιότητας αυτής - δεν σχολιάζεται ούτε η επίπτωσή τους στη λειτουργία της εφαρμογής ούτε αν ή ποια μέτρα λήφθηκαν για την επίλυσή τους, με αποτέλεσμα να μην δύναται να εξαχθεί κάποιο ασφαλές συμπέρασμα αναφορικά με την ασφάλεια της εφαρμογής, ως προς τα συγκεκριμένα σημεία, άρα και την επιμέλεια που επέδειξε ο Διαχειριστής, γεγονός που δυσχεραίνει το έργο της Αρχής ως προς τη διερεύνηση των πραγματικών περιστατικών και κατ' επέκταση τη διαπίστωση του μεγέθους της επίπτωσής τους στην επί ίσοις όροις διεξαγωγή της διαδικασίας.

. Δ. Ως προς τον ισχυρισμό για παράνομη χρήση κακόβουλων αυτοματοποιημένων ρομποτικών μηχανισμών (bots)

Οι ισχυρισμοί των καταγγελλόντων για τη διαγωνιστική διαδικασία υποβολής αιτημάτων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης στο κορεσμένο δίκτυο της Κρήτης (υπ' αριθμ. πρωτ. ΡΑΕ I-341164 και I-341343) αφορούν κυρίως στη διαβλητότητα της διαδικασίας και στο γεγονός ότι έγινε παράνομη χρήση ρομποτικών λογισμικών αυτόματης συμπλήρωσης πεδίων. Σχετική αιτίαση απαντάται και στην υπ' αριθμ. I-339326 καταγγελία που αφορά στη διαγωνιστική διαδικασία της 21^{ης}.10.2022 για το δίκτυο της Πελοποννήσου. Ο ισχυρισμός των καταγγελλόντων ερείδεται στην παρατήρηση ότι υπήρξαν αιτήσεις οι οποίες φαίνονται να υποβλήθηκαν επιτυχώς σε χρόνους ενδεχομένως μη ανθρωπίνως δυνατούς, της τάξεως των 30 δευτερολέπτων στην περίπτωση του διαγωνισμού για το δίκτυο της Κρήτης και των 80-90 δευτερολέπτων στην περίπτωση του διαγωνισμού για το δίκτυο της Πελοποννήσου, λαμβανομένης υπόψη της πολυπλοκότητας της διαδικασίας υποβολής των αιτήσεων, η οποία αποτελείται από εννέα (9) βήματα, με επισύναψη αρχείων και διαδικασία αυθεντικοποίησης.

Επ' αυτού ο Διαχειριστής απαντά συνοπτικά ότι δεν ορίζεται πουθενά ο αποδεκτός χρόνος ανθρώπινης παρέμβασης σε εφαρμογή πληροφοριακού συστήματος συνεκτιμώντας την πολυπλοκότητά της και

συνεπώς το ζήτημα αυτό υπερβαίνει το ρόλο και τις αρμοδιότητές του. Ειδικότερα, ως προς το ζήτημα της χρήσης anti-bot (βλ και ανωτέρω V. Ισχυρισμοί ΔΕΔΔΗΕ επί του πορίσματος, παρ. Γ) ο ΔΕΔΔΗΕ αντιτάσσει ότι έλαβε όλα τα προσήκοντα μέτρα και μερίμνησε ώστε όλες οι ενέργειες υποβολής αιτήσεων να λαμβάνουν χώρα αποκλειστικά μέσω ανθρώπινης ενέργειας / παρέμβασης και ειδικότερα μόνο από διαπιστευμένους μέσω taxisnet χρήστες.

Από τα στοιχεία ωστόσο που διερεύνησε η Αρχή στο πλαίσιο εξέτασης των καταγγελιών, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε προβλεφθεί αποτελεσματικός και επαρκής μηχανισμός αντιμετώπισης κακόβουλων επιθέσεων από αυτοματοποιημένους μηχανισμούς ρομπότ οι οποίοι δύνανται να κινηθούν πολύ ταχύτερα από ένα φυσικό πρόσωπο θα είχαν δηλ την δυνατότητα να καταγράψουν το προφίλ ενεργειών που απαιτούνται για να υποβληθεί μια επιτυχής αίτηση και θα την ολοκλήρωναν σε πολύ γρήγορο χρόνο από ένα φυσικό πρόσωπο. Η χρήση τέτοιων μεθόδων μπορεί να επιβαρύνει πολύ ένα πληροφοριακό σύστημα καθώς τα ρομπότ κινούνται πολύ πιο γρήγορα από ένα φυσικό πρόσωπο και επίσης δημιουργούν πολλαπλές ταυτόχρονες συνδέσεις προς ένα πληροφοριακό σύστημα.. Όπως αναφέρεται και στην πραγματογνωμοσύνη, η χρήση των αυτοματοποιημένων μηχανισμών νοθεύει τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, καθώς μέσω αυτών οι χρήστες κινούνται ευέλικτα και γρήγορα παρακάμπτοντας την αλληλουχία των βημάτων που απαιτούνται για την έγκαιρη και επιτυχή ολοκλήρωση της υποβολής αιτήματος. Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι: α) ο προσφερόμενος στην προκειμένη περίπτωση ηλεκτρικός χώρος ο οποίος και συνιστά κρίσιμο δημόσιο αγαθό ήταν πολύ περιορισμένος (σπάνιος) σε συνδυασμό με το γεγονός ότι β) το μοναδικό κριτήριο για να επιλεχθεί μια αίτηση στον εν θέματι διαγωνισμό ήταν η χρονική προτεραιότητα και άρα η ταχύτητα υποβολής της αίτησης, καθίσταται προφανές ότι η χρήση anti bots μηχανισμών στην υπό κρίση διαδικασία ήταν εξαρχής **ουσιώδους σημασίας** για την διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης και πρόσβασης των διαγωνιζομένων, καθώς και συνθηκών υγιούς ανταγωνισμού.

Κατόπιν αξιολόγησης της απάντησης του Διαχειριστή επί του συγκεκριμένου ισχυρισμού, καθώς και των πρόσθετων υποστηρικτικών στοιχείων που προσκομίσθηκαν κατόπιν αιτήματος της Αρχής (Ο-104318/04.08.2023) σε συνέχεια του πορίσματος, αναφορικά με τους εναλλακτικούς μηχανισμούς anti-bot που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από τον Διαχειριστή και κατά την κοινή πρακτική διασφαλίζουν συνθήκες διαφάνειας και ίσης πρόσβασης των συμμετεχόντων, διαπιστώνονται τα ακόλουθα:

- A.** η ταυτοποίηση των χρηστών μέσω taxis net δεν αποτελεί μηχανισμό anti-bot αλλά τρόπος διακρίβωσης / επαλήθευσης των στοιχείων του χρήστη,
- B.** Η χρήση token που παράγει το taxis net είναι επίσης εγγενής μηχανισμός της ταυτοποίησης μέσω taxis net και όχι anti-bot μηχανισμός,
- Γ.** Η προβλεπόμενη διαδικασία καταχώρισης δεν αποτελεί η ίδια προφανώς μηχανισμό, ωστόσο κατά την περιγραφή της προκύπτει η χρήση εκ μέρους του ΔΕΔΔΗΕ αυτού του μηχανισμού antibot (HTTP header validation / user agent) που ήταν και ο μοναδικός που φαίνεται να εφαρμόστηκε παρότι ο ίδιος ο διαχειριστής δεν τον επικαλείται ως τέτοιο, και
- Δ.** Η αποφυγή καταχώρισης κενών στοιχείων αίτησης αποτελεί αυτονόητη πρόβλεψη / σχεδιασμό για την ορθή λειτουργία της βάσης και των πόρων της εφαρμογής και αυτονοήτως δεν αποτελεί μηχανισμό anti-bot (διότι ένα bot κατά πάσα πιθανότητα θα εισήγαγε μη κενά πεδία - πεδία με περιεχόμενο).

Στο σημείο αυτό δέον όπως αναφερθούν οι ευρέως χρησιμοποιούμενοι μηχανισμοί προστασίας από bot, [1. HTTP header validation (user agent), 2. Captchas, 3. IP blocking, 4. Rate limit, 5. Bot manager – known bot blocking, 6. Fingerprinting (browser & device), 7. Heneydots, 8. Behavior analysis, 9. AI monitoring], οι οποίοι κατά τη βέλτιστη πρακτική - **χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό μεταξύ τους διότι ένας μηχανισμός από μόνος του είναι εύκολα αντιμετωπίσιμος. Η συνδυαστική χρήση διαφορετικών μηχανισμών anti-bot δημιουργεί περίπλοκο περιβάλλον και αυξάνει το επίπεδο δυσκολίας στην παράκαμψή τους.**

Ο ΔΕΔΔΗΕ έκανε χρήση μόνο ενός μηχανισμού anti-bot, και δεν εφάρμοσε άλλο μηχανισμό ή συνδυασμό μηχανισμών προστασίας από bot. Συνεπώς, κρίνεται ότι ουσιαστικά δεν εφαρμόστηκε επαρκής συνδυασμός μηχανισμών προστασίας και αντιμετώπισης anti bot, κατά τις βέλτιστες πρακτικές, ο οποίος θα παρείχε προστασία από αυτοματοποιημένους μηχανισμούς / bots ώστε να μη μπορούν να υποβληθούν επιτυχείς αιτήσεις σε χρόνο πολύ μικρότερο από αυτόν που θα πετύγγανε ένα φυσικό πρόσωπο. Πλην όμως, ένας συνετός και επιμελής φορέας που διαχειρίζεται μονοπωλιακά ένα δημόσιο αγαθό ιδιαίτερης αξίας, όφειλε –τόσο εκ των προτέρων όσο και εκ των υστέρων– να ενσκήψει στο ζήτημα της διασφάλισης της αποκλειστικότητας της πρόσβασης από ανθρώπινους χρήστες, καθότι το εν λόγω ζήτημα αφορά τον πυρήνα της διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας υπό όρους διαφάνειας και επί ίσοις όροις συμμετοχής. Για το λόγο αυτό, όφειλε ο Διαχειριστής να έχει εναργές ενδιαφέρον για την επαρκή διασφάλιση έναντι του

ενδεχομένου χρήσης bots και να αξιολογήσει εκ των υστέρων, έστω, τα αποτελέσματα των διαγωνιστικών διαδικασιών και υπό αυτό το πρίσμα. Καταφανώς, ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του φορέα που οργανώνει διαγωνιστική διαδικασία δεν περιορίζονται στην απλή θέση προς λειτουργία μίας πλατφόρμας αλλά επεκτείνονται στην παρακολούθηση της διεξαγωγής του διαγωνισμού και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του.

Η αναφορά δε του Διαχειριστή ότι *"έγιναν ενέργειες ώστε να αποφευχθεί όπου ήταν τεχνικά εφικτό δεδομένων των χρονικών περιθωρίων η αυτοματοποιημένη υποβολή αιτήσεων μέσω APIs για λόγους ίσης μεταχείρισης..."*, υποδηλώνει εμμέσως ότι η μέριμνα για την προστασία από τέτοιους μηχανισμούς ήταν ανάλογη των στενών χρονικών περιθωρίων που ετέθησαν για τη δημιουργία της πλατφόρμας και τη λειτουργία της. Δεδομένου ότι η επιτυχής συμμετοχή στον διαγωνισμό συναρτάται αποκλειστικά από την ταχύτητα υποβολής της αίτησης, η μη πρόβλεψη επαρκούς προστασίας από κακόβουλες επιθέσεις αυτοποιημένων μηχανισμών, βασικό χαρακτηριστικό των οποίων είναι η δυνατότητα δραστηριοποίησης εντός εφαρμογών σε χρόνους μικρότερους από τους αντίστοιχους μέσω ανθρώπινης παρέμβασης, ήτοι χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών που υπερέχουν εξ ορισμού των ανθρώπινων δυνατοτήτων στο ένα στοιχείο που θα μπορούσε να εξασφαλίσει υπό φυσιολογικές συνθήκες την επιτυχή υποβολή αίτησης, ήτοι την ταχύτητα υποβολής, δεν συνεπάγεται μεν άνευ ετέρου ότι τέτοιοι μηχανισμοί πράγματι χρησιμοποιήθηκαν, καταδεικνύει ωστόσο την κάθε άλλο παρά επιμελή άσκηση των καθηκόντων του διαχειριστή κατά την διαδικασία υλοποίησης **κατάλληλου** πληροφοριακού συστήματος για την υποβολή αιτήσεων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης. Τούτο διότι, ο Διαχειριστής έχοντας πλήρη επίγνωση ότι πρόκειται για διαγωνισμό ταχύτητας όφειλε να διασφαλίσει με κάθε δυνατό, πρόσφορο και αποτελεσματικό τρόπο την ίση προσβασιμότητα στο πληροφοριακό σύστημα που ο ίδιος δημιούργησε και να αποτρέψει κάθε ενδεχόμενο ευαλωτότητάς του.

Για να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με το αν πράγματι έγινε χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών από συμμετέχοντες, επιτρέποντας σε αυτούς να αποκτούν τεχνητά προβάδισμα έναντι των λοιπών συμμετεχόντων, που δεν μετέρχονται αθέμιτων μέσων, για τη διεκδίκηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, είναι απαραίτητη η εξέταση του συνόλου των αρχείων καταγραφής του πληροφοριακού συστήματος του Διαχειριστή. Ωστόσο όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης τα απαραίτητα για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων

στοιχεία δεν τηρήθηκαν από τον Διαχειριστή και δε χορηγήθηκαν στην Αρχή όπως αναλυτικώς αναφέρεται κατωτέρω στην παρ. Ε κατωτέρω.

Ε. Ως προς το ζήτημα της μη τήρησης αρχείων καταγραφής

Αναφορικά με το ζήτημα αδυναμίας λήψης του συνόλου των αρχείων καταγραφής, ο Διαχειριστής διατείνεται ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία δεν διατηρούνταν πλέον του ενός (1) μήνα και ότι κατά την δημοσίευση των υπ' αριθμ. 935/2022, 937/2022 και 939/2022 Αποφάσεων της Αρχής για τη χορήγηση προσωρινών μέτρων στις 22.12.2022, ήτοι δύο μήνες μετά το πέρας της διαδικασίας, τα στοιχεία που ζητήθηκαν από τον πραγματογνώμονα δεν ήταν πλέον τεχνικά δυνατό να τεθούν στη διαθεσιμότητά του. Επίσης ισχυρίζεται ότι ουδεμία εντολή προς διατήρηση των εν λόγω στοιχείων έλαβε στο μεσοδιάστημα και ότι δεν υπείχε νομική υποχρέωση διατήρησης των στοιχείων, καθώς και ότι η τυχόν περιέλευση σε αυτόν εγγράφων οχλήσεων εκ μέρους των ενδιαφερόμενων επενδυτών εντός του κρίσιμου διμήνου δεν γεννά οποιαδήποτε υποχρέωση της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. για τη λήψη και διατήρηση τέτοιων στοιχείων.

Ως προς τους ισχυρισμούς αυτούς λεκτέα εξής:

Το χρονικό διάστημα διατήρησης των αρχείων καταγραφής είναι ασυνήθιστα και αξιοσημείωτα μικρό. Παρότι δεν υπάρχει κανονιστική υποχρέωση που να ορίζει σε φορείς που διενεργούν τέτοιες διαδικασίες φορείς το ελάχιστο χρονικό διάστημα διατήρησης των αρχείων καταγραφής, φορείς υπηρεσιών του μεγέθους της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] ή του ΔΕΔΔΗΕ – πιστοποιημένων μάλιστα με ISO27001 – θεωρείται δεδομένο ότι διαθέτουν τη δυνατότητα και την πρακτική διατήρησης των αρχείων για μακροχρόνια διαστήματα. Ειδικά ο Διαχειριστής θα έπρεπε να μεριμνήσει να διατηρήσει τα αρχεία καταγραφής ή αντίγραφά τους για πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ώστε να καθίσταται δυνατή η απόδειξη των ισχυρισμών του ή η διερεύνηση από τρίτους φορείς. Η μέριμνα αυτή καθίσταται επιτακτική όταν πρόκειται για διενέργεια δημόσιου διαγωνισμού για την οποία μάλιστα έχουν υποβληθεί ενστάσεις. Επισημαίνεται ότι η πιστοποίηση κατά ISO 27001, μεταξύ άλλων, αποδεικνύει τη δέσμευση ενός οργανισμού:

- στην προστασία των συμφερόντων του οργανισμού και των συναλλασσόμενων μερών
- στην ασφάλεια των πληροφοριών από όλους και σε όλα τα επίπεδα του οργανισμού
- στην εφαρμογή πολιτικών που εξασφαλίζουν την ακεραιότητα, την εμπιστευτικότητα και τη διαθεσιμότητα των πληροφοριών

- προσδίδει εικόνα αξιοπιστίας και εμπιστοσύνης για την επιχείρηση
- διασφαλίζει την επαλήθευση τήρησης σχετικών νόμων και κανονισμών

Με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω, η πιστοποίηση κατά ISO 27001 προβλέπει ειδική πολιτική για την διατήρηση των αρχείων καταγραφής συστημάτων και εφαρμογών. Συνεπώς, μπορεί μεν να μην καθορίζεται ελάχιστος χρόνος διατήρησής τους αλλά ως συνηθέστεροι χρόνοι διατήρησης θεωρούνται, κατ' ελάχιστο όριο, οι τρεις, έξι ή εννέα μήνες αναλόγως του είδους αρχείου καταγραφής. Οι χρόνοι αυτοί επιτρέπουν στον οργανισμό την αναζήτηση στοιχείων για την – εκ των υστέρων - διερεύνηση περιστατικών ασφαλείας ή τεκμηρίων περί της ορθής ή μη λειτουργίας των συστημάτων του. Σε περίπτωση δε σημαντικής απόκλισης από τα εύλογα, ζητείται, κατά την πιστοποίηση, τεκμηρίωση για τους λόγους απόκλισης (πχ της εφαρμογής πολύ μικρότερου χρόνου διατήρησης) και εκτίμηση κινδύνου που προκύπτει από την εφαρμογή αυτής της πολιτικής. .

Όπως προκύπτει και από το έγγραφο της [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ], το οποίο υπέβαλε ο Διαχειριστής στην Αρχή (I-356634) «Η [ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ] είναι υπεύθυνη αποκλειστικά και μόνο για την ασφάλεια της υποκείμενης υποδομής για την ασφάλεια της υποκείμενης υποδομής cloud και οι Πελάτες είναι υπεύθυνοι για την διασφάλιση των εφαρμογών και συστημάτων εφαρμογών και συστημάτων μέσω της υιοθέτησης και υλοποίησης κατάλληλων πολιτικών ασφαλείας, αυθεντικοποίησης των πολιτικών ασφαλείας. Ο πάροχος των Cloud υπηρεσιών είναι υπεύθυνος για τη διαχείριση της ασφάλειας της θεμελιώδους υποδομής δημόσιου νέφους ενώ ο Πελάτης/συνδρομητής της υπηρεσίας είναι υπεύθυνος για την ασφάλεια των εφαρμογών και συστημάτων που θα υλοποιήσει ο ίδιος.. Ο ΔΕΔΔΗΕ είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για τη διαμόρφωση, λειτουργία, συντήρηση και ασφάλεια των λειτουργικών συστημάτων και των εφαρμογών που υλοποιούνται στο OCl, καθώς και για την τήρηση κατάλληλων πολιτικών ασφαλείας, προστασίας, αρχειοθέτησης και δημιουργίας αντιγράφων ασφαλείας για την προστασία του περιεχομένου τους από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση.(...).

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία καταγραφής για τα κρίσιμα χρονικά διαστήματα καθώς για τα μεν συστήματα Web application Firewall (WAF) ισχύει «by default» πολιτική διατήρησης αρχείων καταγραφής σύμφωνα με την οποία τα αρχεία καταγραφής τηρούνται για διάστημα μιας (1) εβδομάδας εκτός αν ο Πελάτης έχει επιλέξει διαφορετική ρύθμιση. Στην περίπτωση δε των Load Balancers η καταγραφή των καταγραφή των logs πρέπει να ενεργοποιηθεί χειροκίνητα από τον Πελάτη, εφόσον αυτό απαιτείται για τις ανάγκες διερεύνησης πιθανών προβλημάτων λειτουργίας.....Λόγω των ανωτέρω, η

εταιρεία μας δεν δύναται να απαντήσει στο ερώτημα εάν έλαβε χώρα κυβερνοεπίθεση κατά της εφαρμογής κατά τα αναφερόμενα στην επιστολή σας χρονικά διαστήματα.».

Η μη διασφάλιση διαθεσιμότητας των αρχείων καταγραφής από το ΔΕΔΔΗΕ για ικανό χρονικό διάστημα, παρότι είχε τη δυνατότητα και όφειλε, αποτελεί σημαντική παράλειψη, η οποία δυσχεραίνει τη διερεύνηση της υπόθεσης, και ειδικότερα την απόδειξη των ισχυρισμών των καταγγελλόντων και των ισχυρισμών του ίδιου του Διαχειριστή. Ειδικότερα, **χωρίς τα αρχεία καταγραφής η Αρχή δεν μπορεί να συναγάγει ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με την χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών.**

Στο πλαίσιο της διενέργειας ανταγωνιστικής διαδικασίας η υποχρέωση τήρησης διαφάνειας είναι καθοριστικής σημασίας. Η αρχή της διαφάνειας έχει ως σκοπό να αποκλείει τον κίνδυνο της αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής. Η διαφάνεια διακρίνεται σε εκ των προτέρων (ex ante) και εκ των υστέρων (ex post) διαφάνεια. Η εκ των προτέρων (ex ante) διαφάνεια καλύπτει την δημοσιοποίηση ενός διαγωνισμού και την εισαγωγική διαδικασία. Έχει ως σκοπό να διευκολύνει τη συμμετοχή όσο το δυνατόν περισσότερων διαγωνιζομένων στη διαγωνιστική διαδικασία. Η εκ των υστέρων (ex post) διαφάνεια συνέχεται με την χωρίς κενά τεκμηρίωση της διαδικασίας. Από αυτή απορρέει μεταξύ άλλων η δυνατότητα των διαγωνιζομένων να έχουν πρόσβαση σε έγγραφα, ώστε να ασκηθεί επιγενόμενος νομικός έλεγχος των νομικών ελαττωμάτων στη διαδικασία (βλ Υπ' αριθμ. πρωτ. 2984/30-6-2015 κατευθυντήρια οδηγία της ΕΑΔΗΣΥ (Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων). Αλλωστε σύμφωνα και με το άρθρο 127 παρ. 2 (ζ) ο Διαχειριστής *«(ζ) Παρέχει στους χρήστες του ΕΔΔΗΕ και στον Διαχειριστή του ΕΣΜΗΕ τις πληροφορίες που απαιτούνται για την αποτελεσματική πρόσβαση στο Δίκτυο, όπως αυτές καθορίζονται στον Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ.»*. Υποχρέωση διαφάνειας υπέχει και βάσει του άρθρου 6 του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου Διανομής. Εν προκειμένω η υποχρέωση της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. να διασφαλίζει την πρόσβαση των χρηστών με διαφανή τρόπο, συνέχεται με την χωρίς κενά τεκμηρίωση της όλης διαδικασίας (ex post διαφάνεια) και από αυτήν απορρέει μεταξύ άλλων: α) η υποχρέωση της ΔΕΔΔΗΕ να διατηρήσει τα αρχεία καταγραφής για εύλογο χρονικό διάστημα και β) η δυνατότητα της ΡΑΑΕΥ να έχει πρόσβαση σε όλα τα αρχεία καταγραφής του υπό κρίση διαγωνισμού, προκειμένου να καταστεί δυνατός ο έλεγχός του και να διευκολυνθεί η Αρχή στην άσκηση των εποπτικών και ελεγκτικών αρμοδιοτήτων της ως προς τη διερεύνηση των καταγγελιών. Η υποχρέωση αυτή του ΔΕΔΔΗΕ να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα αρχείων και

στοιχείων προς έλεγχο θεμελιώνεται επιπλέον και στο γεγονός (α) ότι έγινε αποδέκτης παραπόνων από συμμετέχοντες και ήδη καταγγέλλοντες σε διάστημα μικρότερο των τεσσάρων ημερών από την ημερομηνία διεξαγωγής του διαγωνισμού της 21^{ης}.10.2022 (υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΑΕ I-339326/25.10.2022 καταγγελία όπου ο ίδιος ο καταγγέλλων προέβη άμεσα σε σχετική επικοινωνία – άκαρπη– με τον Διαχειριστή πριν από την ημερομηνία της υποβληθείσας ενώπιον της Αρχής καταγγελίας του), (β) η Αρχή με το υπ' αρ. πρωτ. Ο-98584/4.11.2022 κάλεσε τον Διαχειριστή να υποβάλει τις απόψεις του επί της ανωτέρω καταγγελίας –η οποία αφορούσε το ζήτημα των bots– και, προφανώς, τα αποδεικτικά των ισχυρισμών του στοιχεία, και σε κάθε περίπτωση από (γ) την υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΑΕ Ο-100345/23.12.2023 επιστολή εκ μέρους της Αρχής εμπεριέχουσα ακριβώς αυτό το αίτημα, στην οποία ουδέποτε αντέλεξε ούτε επιφυλάχθηκε για τη διαθεσιμότητα των στοιχείων που αυτονόητα ενέπιπταν στον έλεγχο της Αρχής.

Κατά τούτο, ο Διαχειριστής ήταν υποχρεωμένος να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των αρχείων και των στοιχείων, που συνέχονται με την εκτέλεση των καθηκόντων του εκ του άρθρου 132 ν. 4819/2021, για εύλογο χρονικό διάστημα. Ο προσδιορισμός του *εύλογου χρόνου* λαμβάνει ιδίως υπόψη τα εξής: (α) το γεγονός ότι ο ΔΕΔΔΗΕ λειτούργησε ως φορέας απονομής δημόσιου αγαθού κοινής ωφέλειας, (β) ο ΔΕΔΔΗΕ έγινε άμεσα αποδέκτης μεγάλου αριθμού παραπόνων και καταγγελιών από πλευράς ενδιαφερόμενων επενδυτών για τεχνικά προβλήματα της πλατφόρμας (βλ. υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΑΕ I-339326/25.10.2022 καταγγελία, (γ) το γεγονός ότι εντός 4 ημερών ημερών από τον διαγωνισμό υποβλήθηκε η προαναφερόμενη καταγγελία, (δ) το γεγονός ότι η Αρχή απέστειλε στον Διαχειριστή τις ως άνω αναφερόμενες καταγγελίες που διελάμβαναν ισχυρισμούς σχετικά με τα αρχεία καταγραφών, (ε) το γεγονός ότι εξεδόθησαν αποφάσεις επιβολής προσωρινών μέτρων, στο σκεπτικό των οποίων σαφώς η Αρχή προβλέπει ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι έλαβε χώρα χρήση αυτοματοποιημένων συστημάτων υποβολής πολλαπλών αιτήσεων, (στ) το γεγονός ότι η Αρχή έστειλε το υπ' αρ. πρωτ. υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΑΕ Ο-100345/23.12.2022 έγγραφο, με το οποίο προειδοποιούσε τον Διαχειριστή για τη διαθεσιμότητα των αρχείων ενόψει διερεύνησης των υπ' αριθμ. πρωτ. ΠΑΕ I-339326/25.10.2022, I-341164/25.11.2022 και I-341343/30.11.2022 καταγγελιών, επί του οποίου ουδέν αντέλεξε ούτε επιφυλάχθηκε ο Διαχειριστής. Συνεπώς, Ο ΔΕΔΔΗΕ όφειλε, με βάση την αρχή της διαφάνειας, ως συνετός και επιμελής διαχειριστής να λάβει τα αναγκαία μέτρα διαφύλαξης των αρχείων ώστε να είναι σε θέση να τεκμηριώσει την ασφαλή διαφανή και ομαλή εξέλιξη της διαγωνιστικής διαδικασίας στο πλαίσιο εκπλήρωσης των καθηκόντων του. Πολλώ δε μάλλον εφόσον είναι

γνωστό ότι στις ανταγωνιστικές διαδικασίες η υποβολή ενστάσεων περί του κύρους ή/και των όρων διεξαγωγής τους είναι συνηθισμένη και αναμενόμενη εξέλιξη. Ταυτόχρονα θα πρέπει και οι διαγωνιζόμενο να έχουν πρόσβαση σε έγγραφα, ώστε να ασκηθεί επιγενόμενος νομικός έλεγχος των ενδεχόμενων νομικών ελαττωμάτων στη διαδικασία.

Σε συνέχεια όλων των ανωτέρω,

Επειδή, προϋπόθεση λειτουργίας της οργανωμένης αγοράς είναι η πρόσβαση σε αυτή. Συνακόλουθα η άνευ διακρίσεων πρόσβαση στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί αναγκαίο όρο για την πραγματική λειτουργία της αγοράς ενέργειας ως αγοράς δικτύου. Ειδικότερα επειδή προϋπόθεση για την άσκηση δραστηριότητας στα ανταγωνιστικά τμήματα της αγοράς και εντέλει και στην απόλαυση του δικαιώματος ελεύθερης επιλογής προμηθευτή είναι η πρόσβαση στα μονοπωλιακά τμήματα κάθε τομέα, αναγνωρίζεται και προστατεύεται το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης τρίτων στα φυσικά μονοπώλια, δηλαδή στα δίκτυα (Third Party Access-TPA), το οποίο αποτελεί την ουσιώδη προϋπόθεση για την εν γένει λειτουργία του συστήματος της ελεύθερης αγοράς στις βιομηχανίες δικτύου. Όπως έχει γίνει δεκτό από το ΔΕΕ (C- 239/07) η έννοια της πρόσβασης είναι ευρεία, και περιλαμβάνει τόσο την σύνδεση των χρηστών (καταναλωτών, επιχειρήσεων προμήθειας κλπ.) στο φυσικό μονοπώλιο όσο και τη χρήση αυτού (βλ η διείσδυση του δημοσίου δικαίου στη ρύθμιση αγορών δικτύου, Αικ. Ηλιάδου, Έκδοση 2010, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 65).

Επειδή, άλλωστε εξαιτίας της ουσιώδους σημασίας του δικαιώματος πρόσβασης για την ανάπτυξη και λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά ενέργειας, οι βασικές αρχές που διέπουν την οργάνωση του δικαιώματος αυτού είναι η αρχή της ίσης μεταχείρισης και συνακόλουθα η απαγόρευση των διακρίσεων συμμετεχόντων στην αγορά. Περαιτέρω, για να είναι σε θέση να λειτουργήσει ο ανταγωνισμός, η πρόσβαση στο δίκτυο πρέπει να παρέχεται όχι μόνο χωρίς διακρίσεις, αλλά με διαφάνεια. Η ως άνω απαγόρευση των διακρίσεων, η οποία αποτελεί μία από τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, επιβάλλει παρεμφερείς καταστάσεις να μην αντιμετωπίζονται κατά τρόπο διαφορετικό, εκτός αν μια τέτοια μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς (C-17/03). Περαιτέρω, πλην της άνευ διακρίσεων πρόσβασης, η δημιουργία συνθηκών αποτελεσματικού ανταγωνισμού στην αγορά ενέργειας απαιτεί επιπροσθέτως και την διαφανή πρόσβαση στην υποδομή της αγοράς για όλους τους χρήστες του δικτύου. Στο πλαίσιο αυτό, ρητώς προβλέπεται στο άρθρο 31 παρ. 2 της Οδηγίας 2019/944 ότι ο Διαχειριστής

Συστήματος Διανομής αποφεύγει κάθε διάκριση μεταξύ χρηστών ή κατηγοριών χρηστών του συστήματος. Συναφώς στο άρθρο 127 του ν. 4001/2011 ορίζεται ότι η ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε οφείλει να διασφαλίζει κατά τον πλέον οικονομικό, διαφανή, άμεσο και αμερόληπτο τρόπο, την πρόσβαση των χρηστών στο ΕΔΔΗΕ και ότι απέχει από κάθε διάκριση μεταξύ των χρηστών ή των κατηγοριών χρηστών του ΕΔΔΗΕ. Εξάλλου σύμφωνα με το άρθρο 53 του Κώδικα Διαχείρισης του ΕΔΔΗΕ, ο Διαχειριστής του Δικτύου παρέχει στους Χρήστες πρόσβαση στο Δίκτυο, χωρίς διακρίσεις, μεταξύ των Χρηστών ή των κατηγοριών Χρηστών.

Επειδή, ο ηλεκτρικός χώρος που διαχειρίζεται ο ΔΕΔΔΗΕ. συνιστά κρίσιμο δημόσιο αγαθό, και εν προκειμένω σπάνιο δεδομένου ότι με το άρθρο 132 παρ. 1 του ν. 4819/2021, δόθηκε η δυνατότητα χορήγησης όρων σύνδεσης στο Δίκτυο στα κορεσμένα δίκτυα της Κρήτης και της Πελοποννήσου.

Επειδή, στην περίπτωση που για την πρόσβαση στο δίκτυο επιλέγεται η διαγωνιστική διαδικασία, όπως εν προκειμένω, θα πρέπει να τηρείται η υποχρέωση διασφάλισης ίσης πρόσβασης για όλους τους συμμετέχοντες διά της ισχύος ίδιων προϋποθέσεων αδιακρίτως,. Η υποχρέωση αυτή του ΔΕΔΔΗΕ, και το καθήκον επιμέλειας συναρτάται άμεσα με τη διασφάλιση των αρχών της διαφάνειας και της επί ίσοις όροις συμμετοχής και ειδικότερα με την καταλληλότητα και την ετοιμότητα του πληροφοριακού συστήματος, ήτοι τη μέριμνα και λήψη κάθε απαραίτητου μέτρου για την πρόβλεψη ενός τεχνικά άρτιου πληροφοριακού συστήματος, ικανού να ανταποκριθεί απρόσκοπτα και αδιαλείπτως στις απαιτήσεις της ανταγωνιστικής διαδικασίας και την υποδοχή των αιτημάτων χορήγησης οριστικής προσφοράς σύνδεσης στον διαγωνισμό. Στο πλαίσιο αυτό, και υπό το πρίσμα των ανωτέρω αρχών ως «κατάλληλο» πληροφοριακό σύστημα, όπως αναφέρεται στις διατάξεις της Υπουργικής Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΑΠΠΕΕΚ/81744/3673 (ΦΕΚ Β' 4221/10.08.2022) θα πρέπει να νοηθεί αυτό που παρέχει όλα τα εχέγγυα για την διασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους διαγωνιζόμενους και δεν είναι ευάλωτο σε κακόβουλες επιθέσεις. Κρίσιμο δε είναι το γεγονός ότι εν προκειμένω η επιτυχής συμμετοχή στον διαγωνισμό εξαρτάτο αποκλειστικά από την ταχύτητα υποβολής της αίτησης. Ο εν λόγω τρόπος διενέργειας του διαγωνισμού (οι πιο γρήγοροι κερδίζουν), θέτει από μόνος του, ακόμη πιο ψηλά τον πήχη για τη δημιουργία ενός τεχνικά άρτιου συστήματος/πλατφόρμας, ιδίως στην προκειμένη περίπτωση που ο διαθέσιμος ηλεκτρικός χώρος είναι εκ των πραγμάτων πολύ περιορισμένος.

Επειδή, η οργάνωση διαγωνιστικών διαδικασιών οφείλει σε κάθε περίπτωση να γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες της οικείας τέχνης και επιστήμης και τις διεθνώς βέλτιστες πρακτικές. Το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας και ποιότητας αναδεικνύεται μέσω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που εγγενώς φέρουν οι εκάστοτε διαγωνιστικές διαδικασίες, των αναμενόμενων -κατά την πείρα- αποτελεσμάτων τους και ιδίως της υποχρέωσης προστασίας του δημόσιου συμφέροντος. Εν προκειμένω, το δημόσιο συμφέρον στο οποίο σαφώς απέβλεψε ο κανονιστικός νομοθέτης συνίστατο στη χορήγηση του δημόσιου αγαθού του περιθωρίου ισχύος βάσει της αρχής της χρονικής προτεραιότητας υπό όρους διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης. Ως εκ τούτου, ο Διαχειριστής όφειλε να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου αφενός μεν το πληροφοριακό σύστημα να είναι τεχνικά άρτιο ήτοι κατάλληλο, με επαρκή πρόβλεψη του αναμενόμενου φόρτου προς αποφυγή εμφάνισης τεχνικών αστοχιών και δυσλειτουργίας του συστήματος και έτοιμο να υποδεχθεί αιτήσεις κατά την ακριβή προκαθορισμένη ώρα έναρξης της διαδικασίας, αφ' ετέρου να αποτραπεί επαρκώς ο κίνδυνος χρήσης αυτοματοποιημένων μηχανισμών (bots).

Επειδή, η εν λόγω διαγωνιστική διαδικασία αυτονόητα προϋπέθετε για την επιτυχή διεξαγωγή της ένα συγκεκριμένο υψηλό- επίπεδο προετοιμασίας που σύμφωνα με το νομοθετικό πλαίσιο περιλαμβάνει αφενός τη δήλωση ετοιμότητας αφετέρου τη δέσμευση για την έναρξη της διαδικασίας με χρονική ακρίβεια. Η τήρηση των υποχρεώσεων αυτών παρέχει εγγύηση για τη διεξαγωγή της διαδικασίας υπό όρους διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης. Ως εκ τούτου η διεξαγωγή πρόσθετων δοκιμών την ίδια ημέρα του διαγωνισμού είναι ασύμβατη με τις ως άνω υποχρεώσεις. Για το λόγο αυτό διαπιστώνεται ότι ο Διαχειριστής παραβίασε την υποχρέωσή του **περί ετοιμότητας, και την υποχρέωσή του για την έναρξη του διαγωνισμού με χρονική ακρίβεια**, όπως προβλέφθηκε ρητά στις διατάξεις του άρθρου 5 της ΥΠΙΕΝ/ΔΑΠΙΕΕΚ/81744/3673 (ΦΕΚ Β' 4221/10.08.2022).

Επειδή, εντοπίστηκαν **τεχνικά προβλήματα** κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας (αδυναμία επισύναψης δικαιολογητικών, σημαντική καθυστέρηση στη διαδικασία επισύναψης, αδυναμία επανασύνδεσης στην εφαρμογή, εμφάνιση εσφαλμένων μηνυμάτων που αφορούσαν σε άλλη διαγωνιστική διαδικασία, εμφάνιση μηνυμάτων λάθους του διακομιστή της ιστοσελίδας της εφαρμογής, βραδύτητας και εν μέρει ή ολικής αδυναμίας ανταπόκρισης της πλατφόρμας κατά τη συμπλήρωση της αίτησης), τα οποία εμφανίστηκαν μόνο σε μέρος των συμμετεχόντων

προκαθορίζοντας, ενδεχομένως και την αποτυχία της συμμετοχής τους και επηρεάζοντας ενδεχομένως και την επί ίσοις όροις συμμετοχή όπως αναλυτικά αναφέρεται ανωτέρω στην παρ. VII Β.

Επειδή, η βραδύτητα που παρουσιάστηκε κατά την διεξαγωγή της διαδικασίας και η οποία κατά την εκτίμηση και παραδοχή του Διαχειριστή οφειλόταν σε φόρτο του συστήματος, κατέδειξε ανεπαρκή πρόβλεψη του αυξημένου λόγω ζήτησης φόρτου και ενδεχομένως οδήγησε σε άνιση πρόσβαση στο σύστημα, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα ανωτέρω στην παρ. VII Β.

Επειδή, από την πληθώρα καταγεγραμμένων σφαλμάτων του πληροφοριακού συστήματος (προγραμματικές εξαιρέσεις), υποδηλωτικών των ευπαθειών της εφαρμογής, και αστοχία στην εκτέλεση του Κώδικα του συστήματος, όπως αναλύεται διεξοδικά ανωτέρω στη παρ. VII Β, προκύπτει ότι ο Διαχειριστής δεν έπραξε ό,τι ήταν δυνατό και αναγκαίο προκειμένου να παράσχει ένα ψηφιακό περιβάλλον υποβολής αιτήσεων κατάλληλο και τεχνικά άρτιο, όπως όφειλε σύμφωνα με το άρθρο 5 της Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β' 4221/10.08.2022) και ως εκ **τούτου δεν επέζηξε τη δέουσα επιμέλεια κατά την άσκηση των καθηκόντων του αναφορικά με το σχεδιασμό του πληροφοριακού συστήματος,**

Επειδή, διαπιστώθηκε ότι ο Διαχειριστής προέβλεψε μόνο έναν μηχανισμό anti bot με αποτέλεσμα το πληροφοριακό σύστημα να είναι εν δυνάμει ευάλωτο σε επιθέσεις από χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών (bots) - ανεξάρτητα με το αν τέτοια χρήση έγινε πράγματι από ορισμένους συμμετέχοντες - ίδιον των οποίων είναι η ικανότητα να κινούνται τάχιστα εντός της εφαρμογής και να δύνανται να υπερκεράσουν την απόδοση φυσικού προσώπου κατά την υποβολή αίτησης, σε μία ανταγωνιστική διαδικασία με μοναδικό κριτήριο τη χρονική προτεραιότητα, ήτοι κατά την οποία ο χρόνος και η ταχύτητα είναι καίρια. Ωστόσο, κατά τη διεθνώς βέλτιστη πρακτική - χρησιμοποιούνται περισσότεροι των δύο μηχανισμών σε συνδυασμό μεταξύ τους διότι ένας μηχανισμός από μόνος του είναι εύκολα αντιμετωπίσιμος **Εν προκειμένω ο Διαχειριστής δεν διασφάλισε με τον αποτελεσματικότερο τρόπο, ως όφειλε, την ανάπτυξη ενός δεόντως ασφαλούς πληροφοριακού συστήματος και δεν μερίμνησε για την αποσόβηση κάθε κινδύνου ευπάθειας σε κακόβουλες επιθέσεις.**

Επειδή, ο Διαχειριστής σύμφωνα με την παρ. 3 (γ) του άρθρου 5 του Κώδικα ΕΔΔΗΕ οφείλει να μεριμνά ώστε να λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για τη διατήρηση της υψηλής ποιότητας υπηρεσιών προς τους Συμμετέχοντες και Χρήστες των Συστημάτων και του Δικτύου,

υποχρέωση την οποία δεν τήρησε κατά τη διενέργεια της ανταγωνιστικής διαδικασίας σύμφωνα με τα ανωτέρω.

Επειδή, ο Διαχειριστής ήταν υποχρεωμένος να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των αρχείων και των στοιχείων, που συνεχονται με την εκτέλεση των καθηκόντων του εκ του άρθρου 132 ν. 4819/2021, για εύλογο χρονικό διάστημα. Η υποχρέωσή του δε αυτή προκύπτει αλλά και επιτείνεται από το γεγονός ότι λειτούργησε ως φορέας απονομής δημοσίου αγαθού κοινής ωφέλειας, διεξάγοντας, στο πλαίσιο των διαχειριστικών του καθηκόντων, ανταγωνιστική διαδικασία, ενώ η υποβολή ενστάσεων περί του κύρους ή των όρων διεξαγωγής της ήταν απολύτως αναμενόμενη. Έγινε δε κοινωνός όχι μόνο των καταγγελιών που υποβλήθηκαν ενώπιον της Αρχής αλλά και κατ' ιδίαν παραπόνων σε διάστημα μικρότερο των τεσσάρων ημερών από την διεξαγωγή του διαγωνισμού. Εξεδόθησαν δε επιπλέον από την Αρχή αποφάσεις επιβολής προσωρινών μέτρων εντός διμήνου και έλαβε από τη ΡΑΑΕΥ σχετική ενημέρωση προκειμένου να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των αρχείων και στοιχείων προς έλεγχο ενόψει της ανατεθείσας διενέργειας πραγματογνωμοσύνης, στην οποία ουδέν ανέλεξε, ούτε και επιφυλάχθηκε. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι ο ΔΕΔΔΗΕ, κατά παράβαση της αρχής της διαφάνειας (άρθρο 6 του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου Διανομής), δεν λειτούργησε ως συνετός διαχειριστής στο πλαίσιο των καθηκόντων του, για την διατήρηση κρίσιμων για την διαγωνιστική διαδικασία στοιχείων καταγραφής, τα οποία θα απεδείκνυαν εάν υπήρξαν ελαττώματα στη διαδικασία.

Επειδή, λόγω μη προσκόμισης εκ μέρους του Διαχειριστή των αναγκαίων στοιχείων (logs), από τα οποία θα ήταν δυνατό να εξαχθεί με ασφάλεια συμπέρασμα για το κατά πόσον έγινε χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών (bots) από χρήστες, μόνο εύλογες υπόνοιες δύνανται να εγερθούν αναφορικά με το ενδεχόμενο χρήσης bots επί τη βάση των αρχείων από τα οποία προκύπτει ότι στο πλαίσιο και των δύο ανταγωνιστικών διαδικασιών (για το κορεσμένο Δίκτυο της Πελοποννήσου στις 21.10.2022 και για το κορεσμένο δίκτυο της Κρήτης στις 25.10.2022) υπήρξαν αιτήσεις που υποβλήθηκαν επιτυχώς σε αξιοσημείωτα σύντομους - κατά την κοινή πείρα - χρόνους . Συνεπώς, παρότι υπάρχουν ενδείξεις ευαλωτότητας του πληροφοριακού συστήματος, ελλείψει των απαραίτητων αρχείων καταγραφής τα οποία ο Διαχειριστής δεν διατήρησε, η Αρχή δεν μπορεί να εξάγει ασφαλές συμπέρασμα αναφορικά με την ενδεχόμενη και επικαλούμενη από τους καταγγέλλοντες χρήση αυτοματοποιημένων μηχανισμών (bots) και να αποφανθεί επί των συγκεκριμένων ισχυρισμών.

VIII. Επί της επιβαλλόμενης κύρωσης

Επειδή, στην εισηγητική έκθεση του ν. 4001/2011, ως προς το άρθρο 36, αναφέρεται ότι «η δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων συνιστά απαραίτητη συνιστώσα των αρμοδιοτήτων της ΡΑΕ. Και τούτο διότι η ανάθεση της ρυθμιστικής λειτουργίας σε ανεξάρτητο φορέα, όπως η ΡΑΕ στον τομέα ενέργειας, δεν μπορεί παρά να συνοδεύεται από την ανάθεση σε αυτόν της αρμοδιότητας να επιβάλλει κυρώσεις, όταν διαπιστώνει παραβίαση της ρυθμιστικής νομιμότητας». Εξάλλου, στο σημείο 84 του προοιμίου της Οδηγίας 2019/944ΕΚ αντίστοιχα τονίζεται ότι, οι ρυθμιστικές αρχές ενέργειας θα πρέπει να έχουν τη εξουσία «[...] να επιβάλουν αποτελεσματικές, αναλογικές, και αποτρεπτικές κυρώσεις σε επιχειρήσεις που αθετούν τις υποχρεώσεις τους [...]».

Επειδή, η ΡΑΕ δύναται βάσει των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4001/2011, με απόφασή της, η οποία εκδίδεται μετά από ακρόαση των ενδιαφερομένων, να επιβάλει σε επιχειρήσεις που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες, συνεπώς και στον Διαχειριστή, εφόσον παραβιάζουν τις διατάξεις του ν. 4001/2011 και των πράξεων που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση του ή τους όρους των αδειών που τους έχουν χορηγηθεί, πρόστιμα ύψους έως 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών τους. Το ύψος του προστίμου είναι ανάλογο με τη βαρύτητα και τη συχνότητα της παράβασης. Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 2 του ως άνω άρθρου, ως ισχύει, για τον προσδιορισμό και την επιμέτρηση του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται, λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση από την ΡΑΕ και εφόσον αυτό είναι δυνατόν από τα στοιχεία που διαθέτει η Αρχή, ιδίως τα ακόλουθα: α) η σοβαρότητα, η συχνότητα και η διάρκεια της παράβασης, β) η επίπτωση της παράβασης στην εύρυθμη λειτουργία της αγοράς και στη διάχυση ορθής και έγκυρης πληροφόρησης στην αγορά ενέργειας, γ) η αξία των παράνομων συναλλαγών, εφόσον αυτό είναι δυνατόν να προσδιορισθεί, δ) ο βαθμός ευθύνης του υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου, ε) η χρηματοοικονομική ευρωστία του υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου, όπως προκύπτει για παράδειγμα από τον συνολικό κύκλο εργασιών προκειμένου περί νομικού προσώπου ή από το ετήσιο δηλωθέν εισόδημα προκειμένου περί φυσικού προσώπου, στ) το ύψος των κερδών που αποκτήθηκαν ή των ζημιών που αποφεύχθηκαν από το υπεύθυνο για την παράβαση πρόσωπο, στον βαθμό που μπορούν να προσδιοριστούν, ζ) ο βαθμός συνεργασίας του υπεύθυνου για την παράβαση προσώπου με την ΡΑΕ κατά το στάδιο διερεύνησης - ελέγχου από την τελευταία με την επιφύλαξη της ανάγκης αποστέρησης των αποκτηθέντων κερδών ή αποφευχθεισών ζημιών από το εν λόγω πρόσωπο, η) οι ανάγκες της ειδικής και γενικής πρόληψης, θ) τυχόν προηγούμενες παραβάσεις των διατάξεων του Κανονισμού (Ε.Ε.) 1227/2011 και της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας της αγοράς ενέργειας, ι) τα μέτρα που έχουν ληφθεί από το υπεύθυνο για την παράβαση πρόσωπο προκειμένου να αποτραπεί τυχόν επανάληψη της παράβασης. Ρητώς προβλέπεται

δε στην παρ. 3 του ίδιου άρθρου ότι η επιβολή των προστίμων αυτών δεν αποκλείει την επιβολή, για την ίδια παράβαση, άλλων διοικητικών κυρώσεων που προβλέπονται από άλλες διατάξεις, ιδίως δε των προβλεπόμενων στις διατάξεις του ν. 3959/2011, ενώ κατά τα οριζόμενα στην παρ. 6 αυτού, σε περιπτώσεις συστηματικής και κατ' επανάληψη παράβασης του νομοθετικού πλαισίου και των όρων, σύμφωνα με τους οποίους χορηγούνται οι προβλεπόμενες στον παρόντα νόμο άδειες, η ΡΑΕ μπορεί να ανακαλεί τις άδειες αυτές. Η ανάκληση μπορεί να επιβάλλεται παράλληλα και με πρόστιμο.

Επειδή, η ΡΑΑΕΥ έχει διαπιστώσει την παράβαση του πλαισίου από τον ΔΕΔΔΗΕ κατά τα αναλυτικώς διαλαμβανόμενα στην ενότητα VII (Κρίση επί των ισχυρισμών και νομική υπαγωγή) της παρούσας.

Επειδή, για τους ανωτέρω λόγους προκρίνεται ως κατάλληλη κύρωση – και για λόγους ειδικής πρόληψης - η επιβολή προστίμου στον καθ' ου η καταγγελία κατ' εφαρμογήν της παρ. 1 του άρθρου 36 του Νόμου, λόγω παραβίασης των άρθρων 3 παρ. 2 περιπτώσεις (α), (β) και (γ), και 127 παρ. 1 του νόμου 4001/2011, του άρθρου 6 ως προς την τήρηση της αρχής της διαφάνειας και του άρθρου 5 παρ. 1, 2 και 3 περ. (α) και (γ) του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, του άρθρου 132 παρ. 3 (α) του ν. 4819/2021, του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/81744/3673 Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β' 4221), καθώς και των άρθρων 1, 7 παρ. 1 και 12 παρ. 1 της Άδειας Διαχείρισης ΕΔΔΗΕ.

Επειδή, δυνάμει της ως άνω διάταξης της παρ. 1 του άρθρου 36 η ΡΑΑΕΥ δύναται να επιβάλλει στο ΔΕΔΔΗΕ πρόστιμο ύψους έως 10% του ετήσιου κύκλου εργασιών του.

Επειδή, οι τελεσθείσες από την ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. παραβάσεις κρίνονται ως **ιδιάζουσας ρυθμιστικής σοβαρότητας**, διότι άπτονται των θεμελιωδών υποχρεώσεων της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αναφορικά με το δικαίωμα πρόσβασης στο Δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας και τη διαχείριση ενός κρίσιμου δημόσιου αγαθού σε σπανιότητα (ηλεκτρικός χώρος στα κορεσμένα δίκτυα της Κρήτης και Πελοποννήσου), Η επίπτωση δε στην αγορά είναι πολυεπίπεδη. Οι παραβάσεις, συνολικά εκτιμώμενες, ενέχουν αυξημένο βαθμό επικινδυνότητας για την αγορά, καθώς αφενός δημιουργήθηκαν έντονες αρρυθμίες στην υποβολή αιτήσεων των παραγωγών για χορήγηση όρων σύνδεσης, αφετέρου οι παραβάσεις είχαν ως αποτέλεσμα την αναστολή της χορήγησης όρων σύνδεσης επί μακρό χρονικό διάστημα, προκειμένου να διερευνηθούν τα τεχνικά και πραγματικά περιστατικά που επικαλέστηκαν οι καταγγελλόμενοι, και ωσαύτως έθεσαν τους συμμετέχοντες σε μακρά περίοδο αναμονής και κλόνισαν την εμπιστοσύνη των συναλλασσόμενων με τον Διαχειριστή.

Επειδή, περαιτέρω η μη διατήρηση των αρχείων καταγραφής για εύλογο χρονικό διάστημα συνιστά πολύ σοβαρή παράλειψη, η οποία δυσχεραίνει τον έλεγχο της Αρχής και την απόδειξη των ισχυρισμών των καταγγελλόντων.

Επειδή, ειδικότερα όπως ελέγχθη ανωτέρω το δικαίωμα πρόσβασης στο Δίκτυο έχει ουσιώδη σημασία για την ανάπτυξη και λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά ενέργειας, οι δε βασικές αρχές που διέπουν την οργάνωση του δικαιώματος αυτού, ήτοι η αρχή της ίσης μεταχείρισης και συνακόλουθα η απαγόρευση των διακρίσεων υφιστάμενων και εν δυνάμει συμμετεχόντων στην αγορά έχουν κομβική σημασία για την εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της αγοράς ενέργειας. Συνακόλουθα η άνευ διακρίσεων πρόσβαση στο δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας αποτελεί αναγκαίο όρο για την πραγματική λειτουργία της αγοράς ενέργειας ως αγοράς δικτύου.

Επειδή, η Αρχή δεν διαθέτει τις πληροφορίες και τα στοιχεία που απαιτούνται για την εκτίμηση και ποσοτικοποίηση της εκ των ανωτέρω παραβάσεων της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. καθαρής ζημίας στην αγορά και τους παραγωγούς ΑΠΕ, καθώς αυτό θα προϋπέθετε ακριβή προσδιορισμό της ζημίας ή του διαφυγόντος κέρδους που υπέστησαν όλοι οι παραγωγοί από ΑΠΕ λόγω των τεχνικών προβλημάτων κατά την λειτουργία της ηλεκτρονικής πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων, τα οποία εντούτοις δεν διαθέτει η Αρχή.

Επειδή, στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν. 4001/2011, ρητά ορίζεται ως βάση αναφοράς για την επιβολή προστίμου ο ετήσιος κύκλος εργασιών του καθ' ου η επιβολή.

Επειδή, οι πιο πρόσφατες δημοσιευμένες ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. αφορούν στο έτος 2022. Σύμφωνα με αυτές, ο κύκλος εργασιών της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. για το δίκτυο διανομής για το έτος 2022 ανέρχεται σε 814.335.000 ευρώ και αναλύεται στα εξής κονδύλια (σε χιλ. €):

Ποσά σε χιλ. ευρώ.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ Α.Ε.
ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

	2022			
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΚΤΥΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΔΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΔΔΗΕ
ΕΣΟΔΑ:				
Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες	814.335	2.441	0	816.776
Λοιπά Έσοδα	12.963	1.490	1.373	15.826
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ	827.298	3.931	1.373	832.602
ΕΞΟΔΑ:				
Αμοιβές προσωπικού	260.233	2.192	32	262.457
Πρόβλεψη για αποζ.αποχ.απο υπηρεσία	-441	0	0	-441
Έξοδα Χρήσης Δικτύου	0	0	0	0
Συντηρήσεις και παροχές τρίτων	73.005	135	160	73.300
Αναλώσεις Υλικών	26.294	187	34	26.515
Αμοιβές τρίτων	69.063	579	852	70.494
Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις	-625	-10	-3	-638
Προβλέψεις για κινδύνους	-15.628	-31	-10	-15.669
Διάφορα έξοδα	36.919	201	27	37.147
Αποσβέσεις	313.719	99	2	313.820
Φόροι - τέλη	5.187	24	3	5.214
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	59.573	555	276	60.404
Χρηματοοικονομικά έσοδα	12.194	52	16	12.262
Χρηματοοικονομικά έξοδα	-46.884	-188	-59	-47.131
ΚΕΡΔΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ	24.883	419	233	25.535

Επειδή, από το άθροισμα των ανωτέρω κονδυλίων συνάγεται ότι ο ετήσιος κύκλος εργασιών της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. στο πλαίσιο επιβολής προστίμου κατ' άρθρο 36 ν. 4001/2011 ανέρχεται στο ποσό των 814.335.000 ευρώ.

Επειδή, με βάση τα ως άνω διαλαμβανόμενα, η ΡΑΕ προβαίνει στην επιμέτρηση της επιβληθσόμενης διοικητικής κύρωσης με βασικούς πυλώνες, αφενός την αρχή της αναλογικότητας κατά την επιβολή του προστίμου, αφετέρου την στάθμιση της καταλογισθείσας παράβασης υπό το πρίσμα της σκοπιμότητας, ήτοι της αποτροπής τέλεσης παρόμοιας πράξης στο μέλλον και συναξιολογώντας ως βασικές σταθερές τη νομολογιακή πρακτική του ΣτΕ (βλ. ΣτΕ 1249/2010) σύμφωνα με την οποία «οι νομίμως επιβαλλόμενοι περιορισμοί των ατομικών δικαιωμάτων πρέπει να πληρούν τα ακόλουθα τρία κριτήρια, να είναι α) κατάλληλοι, ήτοι πρόσφοροι για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου σκοπού, β) αναγκαίοι, ήτοι να συνιστούν μέτρο το οποίο, σε σχέση με άλλα μέτρα που μπορεί να ληφθούν, επάγεται τον ελάχιστο δυνατό περιορισμό για τον ιδιώτη ή το κοινό, και γ) εν στενή εννοία αναλογικοί, να τελούν δηλαδή σε εύλογη σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό, ώστε η αναμενόμενη ωφέλεια να μην υπολείπεται της βλάβης που προκαλούν».

Επειδή, εν προκειμένω δεν τίθεται ζήτημα προσπορισμού ιδίου οφέλους για τον Διαχειριστή, αλλά ζήτημα παραβίασης των υποχρεώσεών του. Κατά τούτο δεν βρίσκει εφαρμογή ο προσδιορισμός της αξίας παράνομης συναλλαγής. Συναφώς, δεν βρίσκει εφαρμογή και το κριτήριο του ύψους των κερδών που αποκτήθηκαν ή των ζημιών που αποφεύχθηκαν από το υπεύθυνο για την παράβαση πρόσωπο.

Επειδή, ο βαθμός ευθύνης του Διαχειριστή αξιολογείται, ως επαυξημένος, καθότι δεν κατέβαλε την κατά το νόμο απαιτούμενη επιμέλεια στην εκτέλεση των διαχειριστικών του καθηκόντων και εν προκειμένω την επιμέλεια που απαιτείτο για τη διασφάλιση ενός πλήρως αποτελεσματικού και κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος για την υποδοχή των αιτήσεων χορήγησης οριστικών προσφορών σύνδεσης σε κορεσμένα δίκτυα, ώστε να αποσοβηθεί κάθε κίνδυνος ευαλωτότητας του συστήματος, ενώ περαιτέρω δεν μερίμνησε εγκαίρως για τη διατήρηση των στοιχείων που αποδεικνύουν ή καταρρίπτουν τους ισχυρισμούς αναφορικά με τη χρήση κακόβουλων αυτοματοποιημένων μηχανισμών εισόδου στο σύστημα.

Επειδή, σύμφωνα με την τελολογία των διατάξεων του άρθρου 36 του ν. 4001/2011, η οποία συνίσταται στη λήψη υπόψη της οικονομικής ισχύος, άλλως ειπείν της χρηματοοικονομικής ευρωστίας, του καθ' ου η επιβολή προστίμου, επιτρέπεται ο προσδιορισμός μιας χρηματικής ποινής εύλογης και αντίστοιχης των νομικών και πραγματικών, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών, δεδομένων εκάστης περίπτωσης, στο πλαίσιο καταστολής των παραβιάσεων των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, υπό τον όρο διασφάλισης δε της τήρησης της αρχής της αναλογικότητας. Σε ό,τι αφορά τη χρηματοοικονομική ευρωστία της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., μέσω της πλήρους ανάκτησης των απαιτούμενων εσόδων από τους καταναλωτές (μέσω των τιμολογίων χρήσης δικτύου) διασφαλίζεται πλήρως η βιωσιμότητα της, υπόκειται εν γένει σε μηδενικό επιχειρηματικό κίνδυνο και δεν έχει οικονομικές επισφάλειες. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός αυτό, καθώς και το υφιστάμενο πλαίσιο που διέπει την οικονομική λειτουργία της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε., κατ' εφαρμογήν της αρχής της αναλογικότητας, κρίνεται εύλογο να προσδιορισθεί το πρόστιμο στο ποσό του ενός εκατομμυρίου ευρώ (1.000.000 ευρώ), ενιαίο για το σύνολο των παραβάσεων που αναφέρονται ανωτέρω, το οποίο ως ποσοστό επί του ως άνω ετήσιου κύκλου εργασιών της ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. κείται κάτω του 0,1 % και, επομένως, ευρίσκεται εντός του επιτρεπόμενου, κατά τη διάταξη του άρθρου 36 του ν. 4001/2011, εύρους διακύμανσης –έως 10 %– του ύψους των επιβαλλόμενων από τη ΡΑΕ προστίμων.

Επειδή, η εξυπηρέτηση του διττού, γενικοπροληπτικού και ειδικοπροληπτικού σκοπού του προστίμου είναι ιδιαίζουσας σημασίας στην προκείμενη περίπτωση, ενόψει του κεντρικού ρόλου του Διαχειριστή για την παροχή στους χρήστες του δικαιώματος πρόσβασης στο Δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας επι ίσοις όροις. Σε κάθε περίπτωση, η εξυπηρέτηση του ως άνω σκοπού τελεί υπό τον όρο της αναλογικότητας, κατ' εφαρμογήν του οποίου δεν θα πρέπει να προκαλείται εκ της επιβολής του προστίμου υπέρμετρη σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό επιβάρυνση του καθ' ου η επιβολή. Περαιτέρω, και ο ειδικοπροληπτικός σκοπός του προστίμου προσλαμβάνει εν προκειμένω κρίσιμο χαρακτήρα, αποφυγής πρόκλησης στο μέλλον τέτοιων καταστάσεων.

Επειδή ο Διαχειριστής δεν συνεργάστηκε με την Αρχή με τον προσήκοντα τρόπο, καθώς καθυστέρησε στην παροχή στοιχείων προς την Αρχή.

Επειδή δέον να συνεκτιμηθεί, ως ελαφρυντικό ότι η Εταιρεία ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. υποπίπτει για πρώτη φορά σε τέτοιας φύσεως παράβαση ενώ η πρόθεση του δεν ήταν η εκδήλωση αρρυθμίας στη διαδικασία.

Επειδή, η επιβάρυνση που προκαλείται στην ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ λόγω επιβολής του ανωτέρω προστίμου, δεν είναι δυσανάλογη προς τη βαρύτητα της παράβασης και το επιδιωκόμενο όφελος που συνίσταται στην τήρηση της ευρυθμίας στην αγορά ενέργειας υπό κανόνες διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των χρηστών του δικτύου διανομής, στην τήρηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την πρόσβαση στο Δίκτυο του ΕΔΔΗΕ, και την εκπλήρωση των θεμελιωδών καθηκόντων και υποχρεώσεων του ΔΕΔΔΗΕ, στα οποία αποβλέπουν οι διατάξεις που παρέβη η εταιρεία.

Για όλους τους παραπάνω λόγους

1. Διαπιστώνει την παράβαση από τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε. της υποχρέωσης εκτέλεσης με τη δέουσα επιμέλεια των ως άνω αναφερόμενων στο αιτιολογικό της παρούσας απόφασης υποχρεώσεων που αφορούν στη διασφάλιση της πρόσβασης στο Δίκτυο υπό όρους ισοτιμίας και διαφάνειας και υψηλών προτύπων ποιότητας που απορρέουν από την ιδιότητα της ως Διαχειριστής Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ως προς τη διεξαγωγή των από 21.10.2022 και 25.10.2022 διαδικασιών Ηλεκτρονικής Υποβολής Αιτήσεων για τη χορήγηση προσφοράς σύνδεσης σε φωτοβολταϊκούς σταθμούς στα Κορεσμένα Δίκτυα της Πελοποννήσου και της Κρήτης. Ειδικότερα διαπιστώνει την παράβαση των άρθρων 3 παρ. 2

περιπτώσεις (α), (β) και (γ), και 127 παρ. 1 του νόμου 4001/2011, του άρθρου 6 ως προς την τήρηση της αρχής της διαφάνειας και του άρθρου 5 παρ. 1, 2 και 3 περ. (α) και (γ) του Κώδικα Διαχείρισης Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, του άρθρου 132 παρ. 3 του ν. 4819/2021, του άρθρου 5 της υπ' αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΑΠΠΕΕΚ/81744/3673 Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β'4221) καθώς και των άρθρων 1, 7 παρ. 1 και 12 παρ. 1 της Άδειας Διαχείρισης ΕΔΔΗΕ.

2. Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία «ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.» για τις ανωτέρω παραβάσεις πρόστιμο ύψους **ενός εκατομμυρίου ευρώ (1.000.000)** κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 36 του ν.4001/2011.

Η απόφαση, κατά τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 36 του ν.4001/2011 αναρτάται στην ιστοσελίδα της Αρχής και περίληψή της δημοσιεύεται στον τύπο.

Η ανωτέρω απόφαση προσβάλλεται με ενδικοφανή προσφυγή εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση ή την κοινοποίηση της απόφασης, κατά τα οριζόμενα στη διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4001/2011.

Αθήνα, 31.08.2023

**Ο Αντιπρόεδρος του κλάδου
Ενέργειας της Ρ.Α.Α.Ε.Υ**

Δημήτριος Φούρλαρης